CHINEESCHE OFFICIEREN TE BATAVIA ONDER DE COMPAGNIE.

GEGEVENS, VERZAMELD DOOR

B. HOETINK.

Welke Chineezten ten tijde van de Compagnie Hoofden hunner natie te Batavia waren, wordt nergens met juistheid vermeld. In de «Chronologische Geschiedenis van Batavia, geschreven door een Chinees» en vertaald door W. H. Medhurst)¹ worden wel is waar ook de Kapiteins der Chineezten genoemd, maar de opgaaf is onvolledig, de namen der titularissen komen niet altijd overeen met de in authentieke stukken voorkomende en de jaren waarin zij gezegd worden in functie te zijn geweest, zijn in bijna alle gevallen onjuist.

Het is mij de moeite waard voorgekomen nauwkeurige lijsten samen te stellen van de Chineezten die in de 17^e en 18^e eeuw officier hunner natie te Batavia zijn geweest. Voor dat doel zijn de Resoluties van Gouverneur-Generaal en Raden opgespoord waarbij de benoemingen hebben plaats gehad en welke in het Algemeen Rijksarchief, in afschrift, aanwezig zijn over de jaren 1619—1793; voor latere jaren moesten de origineele Resoluties in het Landsarchief te Weltevreden worden nagegaan.

In die benoemingsbesluiten worden de namen van de aangestelde Chineezten (blijkbaar allen Hok-Kian- of zoogenaamde Emoy-Chineezten) gegeven in eene transcriptie van die namen zooals Europeesche ooren die hoorden; de ware — d. w. z. de in Chineesche karakters geschreven — naam, is tot nog toe slechts bij uitzondering met zekerheid bekend uit een grafschrift, uit een opschrift in een tempel of uit eene onderteekening van eene notarieele acte; de in onze lijsten gegeven Chineesche namen zijn, op die weinige uitzonderingen na, overgenomen van eene oorkonde van 2 November 1791 in het gebouw van den Chineeschen Raad te Batavia.

¹ Tijdschrift v. Ned.-Indië, 3^e Jaarg., 2^e deel (1840).

De datum van benoeming volgens de Chineesche tijdrekening, zal kunnen dienen ter vergelijking met en verbetering van bekende opschriften en oorkonden.

Alle overige aangetroffen archiefstukken welke op de aanstelling van Chineesche officieren te Batavia betrekking hebben, voornamelijk hunne Commissies of acten van aanstelling en de relazen van hunne publieke voorstelling, zijn eveneens weergegeven. Volledigheid viel hier niet te bereiken,¹ maar het gevondene volstaat om een inzicht te krijgen in hetgeen de verwisseling van een Hoofd, vooral als het een Kapitein gold, voor de Chineesche burgerij beteekende.

De Compagnie heeft het blijkbaar niet noodig geacht eene Instructie voor de Kapiteins vast te stellen. Hun gezag ontleenden dezen aan de hun door den Gouverneur-Generaal uitgereikte Commissie en berustte overigens op de usance. Eerst in 1754 heeft de Regeering aanleiding gevonden zich omtrent de bevoegdheden van de Chineesche officieren te uiten; tot eene omschrijving van hetgeen zij doen mochten en laten moesten, is het echter ook toen niet gekomen (zie Bijlage 1).

Van de benoeming van een Kapitein werd op plechtige wijze aan de Chineesche gemeente kond gedaan door zijne publieke voorstelling. De hem verleende Commissie werd op een daarvoor door de Regeering vastgestelden dag in optocht afgehaald en nadat de Gouverneur-Generaal dit document aan den benoemde had ter hand gesteld, werd het in tegenwoordigheid van daartoe gecommiteerde overheidspersonen in het Nederlandsch en in het Chineesch in het openbaar voorgelezen. Van zulk eene feestelijke installatie, welke den nieuwen titularis soms veel geld zal hebben gekost (zie b.v. XV^b en XVI^b), werd in het «Dagh-Register van het Casteel» aanteekening gehouden.

De bewaard gebleven Dagh-Registers van de jaren na 1681² maken deel uit van het Landsarchief te Weltevreden, en zijn nog niet in druk verschenen, zoodat hetgeen daarin staat aangeeteekend omtrent de publieke voorstelling van Kapiteins — be-

¹ Met erkentelijkheid gedenk ik de medewerking van Dr. J. de Hullu, Archivaris bij het Alg. Rijksarchief te 's-Gravenhage, en vooral die van Dr. F. de Haan, Landsarchivaris te Weltevreden.

² Welke dit zijn, staat vermeld in het door Mr. J. A. van der Chijs in 1887 uitgegeven Dagh-Register 1640—1641, Voorwoord IV—V.

houdens een paar belangrijke uitzonderingen — thans niet kon worden medegedeeld.

In de lijst van Kapiteins is twee malen eene gaping.

Toen in 1666 Kapitein Siqua kwam te overlijden, is hem niet dadelijk een opvolger gegeven¹; tot 1678 is «het Capitainschap soo lange ten principalen bij deszelfs weduwe waergenomen», welke weduwe — volgens de «Chronologische Geschiedenis van Batavia» — eene Balische was.²

Kapitein Ni Hoekong, wiens gedrag bij het uitbreken van «de Chineesche Revolte» in 1740, verdacht voorkwam, werd in hechtenis gesteld en naar Amboina verbannen.³ De toenmalige Luitenants verdwenen eveneens van het tooneel, met het gevolg dat aan het einde van October 1740 de Regeering voor de moeilijkheid stond dat te Batavia geen Chineesche Hoofden waren. Ook toen is in het gemis van Hoofden ten deele op eene eigenaardige wijze voorzien. Nadat de Kapitein te Cheribon en een koopman te Semarang te vergeefs waren aangezocht om te Batavia op te treden als introducteurs van hunne landgenooten die uit China en van de «buitenplaatsen» werden verwacht, werd een Europeaan, die tochten naar China had gedaan en daarom werd geacht met Chineezzen te kunnen omgaan, aangesteld tot «Gecommitteerde over de aankomende Chineezen».⁴

Eerst in 1743 werden opnieuw Chineesche Hoofden benoemd.

Naast of onder de Kapiteins stonden de Luitenants.

Voor het eerst werd tot de aanstelling van een Hoofd met dien titel overgegaan in 1678, toen de Regeering tot het inzicht was gekomen dat het wenschelijk was het gezag over de Chineezzen te Batavia wederom op te dragen aan iemand hunner natie en daarom opnieuw een Kapitein benoemde, aan wien een Luitenant werd toegevoegd (zie V a). In 1685 werd een *tweede* Luitenant aangesteld en in 1705 werd het aantal tot *drie* uitgebreid. Na in 1725 op *vijf* te zijn gebracht maar in 1726 weer tot *vier* te zijn verminderd, werd in 1729 hun aantal vastgesteld op *zes*. Toen na de troebelen van 1740 wederom tot de aanstelling van een

¹ Zie Bijlage 2 en V a.

² Tijdschrift v. Ned.-Indië, 3^e Jaarg., 2^e Deel (1840), bl. 20.

³ Zie Bijdragen 1918, bl. 447 e. v.

⁴ Zie Bijlage 3 c.

Kapitein werd besloten (1743), werden tegelijkertijd ook *twee* Luitenants benoemd; in 1745 werd hun aantal vermeerderd tot *drie*, in 1748 tot *vier* en ten slotte in 1762 tot *zes*.

Hoe de verhouding was, hoe ver de ondergeschiktheid van de Luitenants aan den Kapitein ging, welke bevoegdheid een Luitenant bezat en wat zijn eigenlijke taak was — dienaangaande is geene regeling aangetroffen. Zoolang de Kapitein in de gunst stond bij den almachtigen Gouverneur-Generaal, zal het hem geen moeite hebben gekost gedaan te krijgen dat alleen hem welgevallige Luitenants werden benoemd. Wel is het voorgekomen dat de Luitenants zich bij de Regeering over hun Kapitein hebben beklagd en er zelfs in slaagden diens afzetting te bewerken.

Een acte van aanstelling schijnt niet aan de Luitenants te zijn uitgereikt, waaruit kan worden opgemaakt dat eene delegatie van hare macht op de Luitenants niet in de bedoeling der Regeering heeft gelegen en uitsluitend is verleend aan den Kapitein, die alleen tot communicatie zijner mindere officieren in hunne wekelijksche vergadering verplicht was. Zooals de Regeering het in hare Resolutie van 8 Juli 1729 formuleerde, waren de Luitenants geroepen den Kapitein te «assisteeren in het beslissen en verevenen van geringe geschillen die dikwijls of dagelijks onder die van hare natie occurreren en ter decisie van gemelte officieren volgens een al-oud gebruik werden overgelaten».

Aangenomen mag worden dat de «authorisatie in die bediening», de publieke voorstelling van een nieuwbenoemden Luitenant¹ — zij het met geringer praal dan die van een Kapitein — regel is geweest en dat daarvan in het Bataviasche Dagregister aanteekening zal zijn gehouden.

Toen in 1678 — naar het heet op verzoek van de Chineesche gemeente — tot de aanstelling van «mindere hooftofficieren» werd overgegaan, werden behalve een Luitenant, ook een Vaandrigh en iets later zelfs een Sergeant benoemd. Deze nieuwigheid heeft evenwel een kort bestaan gehad en dat Chineezers aan den jaarlijkschen optrek of eenig ander militair vertoon hebben deelgenomen, is ons niet gebleken.

De voor het meerendeel aan de Resoluties van Gouverneur-Generaal en Raden ontleende personalia, treffen niet door

¹ Vgl. Res. 16 Jan. 1682 (zie bij Luitenants, sub 3b).

belangrijkheid. Het napluizen van de omvangrijke reeks dezer bescheiden leverde zoo geringe uitkomsten op dat er van is afgezien dien arbeid tot het einde toe voort te zetten.

Wie zich de moeite zal willen geven om bijzonderheden op te sporen aangaande Chineesche ingezetenen van Batavia uit vroegere tijden, zal stellig niet vruchteloos zoeken in de uitgebreide verzameling notariële stukken in het Landsarchief te Weltevreden. Ook mag worden verwacht dat begraafplaatsen, tempels, de archieven van den Chineeschen Raad, van het College van Heemraden, van het College van Schepenen en van den Raad van Justitie (het archief van het College van Boedelmeesteren is in 1811 door brand vernield) waardevolle gegevens zullen kunnen verschaffen. Al die Indische mijnen te ontginnen zal de taak kunnen worden van eene andere «Tiong Hoa Hoei», van eene Vereeniging van Indische Chineezzen die belangstellen in het verleden, in leven en bedrijf van hunne voorzaten.

's-Gravenhage, 1921.

Chineesch-Nederlandsche Jaartafel.

己未	1619	1679	1739	1799	己卯	1639	1699	1759	己亥	1659	1719	1779
庚申	1620	1680	1740	1800	庚辰	1640	1700	1760	庚子	1660	1720	1780
辛酉	1621	1681	1741	1801	辛巳	1641	1701	1761	辛丑	1661	1721	1781
壬戌	1622	1682	1742	1802	壬午	1642	1702	1762	壬寅	1662	1722	1782
癸亥	1623	1683	1743	1803	癸未	1643	1703	1763	癸卯	1663	1723	1783
甲子	1624	1684	1744	1804	甲申	1644	1704	1764	甲辰	1664	1724	1784
乙丑	1625	1685	1745	1805	乙酉	1645	1705	1765	乙巳	1665	1725	1785
丙寅	1626	1686	1746	1806	丙戌	1646	1706	1766	丙午	1666	1726	1786
丁卯	1627	1687	1747	1807	丁亥	1647	1707	1767	丁未	1667	1727	1787
戊辰	1628	1688	1748	1808	戊子	1648	1708	1768	戊申	1668	1728	1788
己巳	1629	1689	1749	1809	己丑	1649	1709	1769	己酉	1669	1729	1789
庚午	1630	1690	1750	1810	庚寅	1650	1710	1770	庚戌	1670	1730	1790
辛未	1631	1691	1751		辛卯	1651	1711	1771	辛亥	1671	1731	1791
壬申	1632	1692	1752		壬辰	1652	1712	1772	壬子	1672	1732	1792
癸酉	1633	1693	1753		癸巳	1653	1713	1773	癸丑	1673	1733	1793
甲戌	1634	1694	1754		甲午	1654	1714	1774	甲寅	1674	1734	1794
乙亥	1635	1695	1755		乙未	1655	1715	1775	乙卯	1675	1735	1795
丙子	1636	1696	1756		丙申	1656	1716	1776	丙辰	1676	1736	1796
丁丑	1637	1697	1757		丁酉	1657	1717	1777	丁巳	1677	1737	1797
戊寅	1638	1698	1758		戊戌	1658	1718	1778	戊午	1678	1738	1798

PERIODE:		
萬歷	Baan Lik	van 1573 tot en met 1619
泰昌	Thai Tshiong	1620
天啟	Thian Khee	" 1621 " " " 1627
崇禎	Tsong Tsing	" 1628 " " " 1643
順治	Soen Ti	" 1644 " " " 1661
康熙	Khong Hi	" 1662 " " " 1722
雍正	Jong Tsing	" 1723 " " " 1735
乾隆	Khian Liong	" 1736 " " " 1795
嘉慶	Ka Khing	" 1796 " " " 1820

KAPITEINS
(1619—1809)

	Naam in de resolutie van benoeming	Chineesche naam	Dat van benoeming							Gouverneur-Generaal
			Europeesche	Chineesche						
				Cyclusja	Periode	Jaar	Maand	Dag		
I.	Bencon	蘇鳴崗 ¹	11 October 1619	己未	萬曆	Baan Lik	47	9	5 ²	Coen
II.	Limlacco	林大哥	21 Juli 1636	丙子	崇禎	Tsong Tsing	9	6	23	van Diemen
III.	Bingam	潘明巖	4 Maart 1645	乙酉	順治	Soen Ti	2	2	7	"
IV.	Siqua	顏二官	10 April 1663	癸卯	康熙	Khong Hi	2	3	3	Maetsuijker
V.	Tsoa Wanjock	蔡煥玉	14 Juni 1678	戊午	"	"	17	4	26	van Goens
VI.	Queeconko	郭郡哥	3 Augustus 1685	乙丑	"	"	24	7	4	Camphuijs
VII.	Limkeenqua	林敬官	10 Juni 1695	乙亥	"	"	34	4	29	van Outhoorn
VIII.	Tambocco	陳穆哥	11 April 1707	丁亥	"	"	46	3	9	van Hoorn
IX.	Quebauqua	郭鼎官	3 Maart 1719	己亥	"	"	58	1	13	Zwaardecroon
X.	Que Tjoenqua	郭春官	6 Januari 1733	壬子	雍正	Jong Tsing	10	11	21	van Cloon
XI.	Nihoekong	連福 ³ 公	11 September 1736	丙辰	乾隆	Khian Liong	1	8	7	Patras
XII.	Lim Beengko	林明哥	28 Juni 1743	癸亥	"	"	8	5	7	van Imhoff
XIII.	Oeij Tsomko	黃箴哥	21 April 1747	丁卯	"	"	12	3	12	"
XIV.	Oeij Tsjilauw	黃鋪老	7 Juli 1750	庚午	"	"	15	6	4	"
XV.	Lim Tjipko	林緝哥	27 Augustus 1756	丙子	"	"	21	8	2	Mossel
XVI.	Ting Ingko	唐恩哥	31 Januari 1775	乙未	"	"	40	1	1	van der Parra
XVII.	Oeij Hingko	黃恒哥	19 December 1775	乙未	"	"	40	10	27	"
XVIII.	Swa Toenko	蔡敦哥	26 November 1784	甲辰	"	"	49	10	14	Alting
XIX.	Ong Tjoseeng	王珠生	8 Juni 1790	庚戌	"	"	55	4	26	"
XX.	Oeij Biankong	黃綿公	11 October 1791	辛亥	"	"	56	9	14	"
XXI.	Gouw Tjangsie	吳纘緒	27 December 1800	庚申	嘉慶	Ka Khing	5	11	12	van Overstraten
XXII.	Tan Peengko	陳炳哥	26 October 1809	己巳	"	"	14	9	18	Daendels

¹ Zoo onderteekende hij en zoo staat op zijn grafsteen.

² Zie *Concordance des chronologies néoméniques chinoise et européenne* par le Rév. P. Hoang. Chang-Hai 1910 (Variétés sinologiques N° 29).

³ In dezen vorm (met het 145e klassenhoofd) in zijne onderteekening van eene notarieele acte. Het karakter is aangetroffen in Medhurst's *Chinese and English Dictionary*, Batavia, 1843, II, 1002.

I. Bencon.

Res. Vrijdag den 11 October 1619.

Alsoo hier tegenwoordich omtrent 400 Chinesen onder onse bescherminge sijn woonende ende nodich is, dat daerover een bequaem persoon uijt deselve tot overhooft gestelt worde omme soo veel mogelijk goede orde ende policie onder haer te doen onderhouden, waertoe bij de voornaemste Chijnesen uijt alle haere naem voorgedragen is eenen genaempt Bencon, soo is goetgevonden den voorsz. Bencon bij provisie als overhooft over de voorsz. Chinesen te authoriseeren, met last omme alle civile saecken aff te doen ende andere swaere saecken aen ons te renvoijceren.

So Bing Kong vertrok 3 Juli 1636 naar China doch bleef op Formosa en kwam 14 Maart 1639 te Batavia terug (Res. 20 April 1639) waar hij 8 April 1644 overleed en waar zijn graf nog aanwezig is.

Zie over hem: So Bing Kong, het eerste Hoofd der Chineezzen te Batavia (1619—1636), in Bijdragen Kon. Instituut, deel 73 (1917) bl. 344 e. v., van welk opstel eene vertaling in het Maleisch verscheen onder den titel: „Hikajat Kapitein Souw Beng Kong”. Batavia, 1918.

Eene „Nalezing” van dit artikel is in bewerking.

II. Limlacco.

a. Res. 21 Juli 1636.

Alsoo door het vertreck van Bencongh (die met ons advoj op den 3^{en} deser p^r het schip Bredamme over Taijouan naer Chijna is gevaeren) desselffs ampt als Capiteijn ende voorspraeck der Chijnesen in Battavia residerende, tot op heden vaccandt gebleven is, ende het hoognoodich sij 't gemelte Capiteijn's ampt door een goet, trouw ende ervaeren persoon (uijt de alhier wonende Chinesen te verkiesen) weder wort becleeth, Ten welcken eijnde ende op onse voorige ordre, door de Chineese Burgerije int generael voorgedraegen sijn ende in consideratie comen, de personen van Limlacco ende Jancongh, soo ist dat op heden de requisatoire verthooningen dienaengaende aen ons overgelevert

g'examineert ende de stemmen ter wedersijden gecoligeert sijnde, bevonden wert Lim Lacco bij pluraliteit van stemmen voor Jancongh geprefereert ende bij ons voorder in consideratie genomen wesende tgestaedich ende langhdurich verblijven van geseijden Lacco met zijn familie in Batt^a sonder te bougeren, gelijk Jancongh niet gedaen heeft, die oock noch gesint blijft andermael naer China te keeren, item in achtinge genomen sijnde de goede devoiren bij hem Lacco A° 1628 ende 29 aengewent tot beslechtinge van den geduirigen oorloge tusschen de Nederlandtse Comp^{ie} ende die van Bantam, ende dat sich nu andermael desen jare ettelijke reijzen gedienslich heeft laeten gebruijcken tot affhandeling van de questije ende oorloge tusschen ons ende Bantam A° 1633 weder ontsfaen, sijnde de saecke door zijn toedoen soo verre gebracht dat in termen van goet succes tot beslechtinge des oorloghs staen, deswegen goetgevonden ende gearresteert is omme dese ende andere redenen meer den persoon van Limlacco met het ampt als capiteijn, overhoofd ende voorspraeck der geseijde Chinesen alhier te profiteren omme tselve ampt te becleeden met soodaenigen macht ende gelijcke autoriteit als Bencon gehadt heeft waertoe hem oock een behoorlijke commissie sal worden gedepecheert.

b. Res. 28 Juli 1636.

Anthonio van Diemen Gouverneur-Generael etc^a.

Alsoo door het vertreck van capitⁿ Bencon, gewesen overste ende voorspraeck der resideerende Chijnesen alhier, over Taijouan naer Chijna zijn vaderlant, desselfs plaetse nu vacceert ende hoognodich is dat wederom met een bequaem ende wel gereputeert persoon becleet werde, gelijk ons tot dien eijnde bij de voornaempste Chinesen uijt haer aller name voorgedragen ende gerecommandeert is den persoon van Limlacco, welcke sich onder deselve als de Comp^{ie} door verscheijden goede diensten aengenaem ende bemint heeft gemaect, Soo ist dat wij, ons als vooren van desselfs bequaemheijt ende capaciteit gecontenteert houdende, hem Limlacco gestelt ende geauthoriseert hebben gelijk wij hem stellen ende autoriseeren bij desen als capitⁿ, overhoofd ende voorspraeck der resideerende Chijnesen alhier met soodaenige macht ende autoriteit als sijnen precesseur Bencon heeft gehadt, naementlijk om alle cleene voorvallende saecken onder gemelte Chijnese burgerije uijt onsen naeme aff te doen

ende de groote ofte andere debieuse aen ons voor te draegen ende renvoijeeren mitsgaeders voorders te doen wat een goet vroom capitⁿ, overhoofd ende voorspraeck toestaet ende betaemt.

Derhalven ordonneeren ende beveelen aen alle Chijnesen hier resideerende ende die naermaels soudén mogen comen, den voorschreven Limlacco als haeren capiteijn, overhoofd ende voorspraek t' erkennen, respecteeren ende gehoorsaemen, gelijk wij oock aen alle dienaers van de Compagnie ende onse Nederlandtse ingeseetene, onder onse gehoorsaemheijt sorteerende, bij desen beveelen denselven in sijn offitie alle behoorlijke eere, respect, hulpe ende faveur te betonen alsoo wij tselve ten dienste van de Generaale Compagnie ende gerieff der gemelte Chijnese burgerije soodaenich vinden te behooren.

Actum int Casteel Battavia ten dage ende jaere als vooren. Ende was onderteeckent: Antonio van Diemen, Philips Lucasz ende Aertus Gijlsels.

c. Dagh-Register 1636.

28 Julij. Tegen den middach wort door de heeren Philips Lukas ende Aert^s Gijlsels, Raden van India, den ontvanger-generaal Cornelis van Maseijck ende den president Joan Ottens versterckt met d'eerwaardige magistraat, voor het stadhuijs deser stede naer voorgaende clocken geslach ende volckvergaderingh met goed fatsoen geauthoriseert den persoon van Limlacco chinees als capiteijn ende voorspraek der residerende ende overcomende Chinesen in Batavia, met soodanigen macht als zijnen predecesseur Bencon (die op 3^{en} dezer over Tajouan naar China gekeert is) gehadt, ende volgens de commissie welke hem den Gouverneur Generael tot dien eijnde verleent heeft, die ook int openbaar den volcke voorgelesen ende bekend gemaect sij.

In de Generale Missive van 10 Dec. 1616 (Coen, uitg. Colenbrander I, 244), wordt van dezen lateren Kapitein gesproken als „naasten raad van den Pangeran te Bantam”. In de Generale Missive van 26 Juli 1618 (Coen, I, 360) heet hij „een geschoren d. w. z. een tot den Islam overgegane Chinees”. Zie ook Coen, I, 349—350. — In de Generale Missive van 20 Juni 1623 (Coen, I, 776) zegt G. G. Coen:

„Omtrent 170 personen waren ... (cort voor ons vertreck) overgecomen [van Bantam naar Batavia], daeronder eenen Lim Lacco met vrouw, kinderen ende gevolch, die eertijts sterck met de Compagnie gehandelt heeft ende ten respecte van goede dienst de Compagnie gedaen ende verscheyden considerationen hebben hem met goede benefitie vereert.” G. G. Coen vertrok van Batavia den 2^a Febr. 1623.

Zulk een benefitie wordt vermeld in het Boek van Leningen (Overgekomen brieven 1623. Derde Boek Z. in Koloniaal Archief). „Adij 17 Jan. [anno 1623] heeft d'Ed. heer Generael vergundt aan Lim Lacco alias schoenmaker van Bantam exemptie van maentlijk hoofdgelt voor thien persoonen in sijnen dienst wesende ende dat voor vier jaren.”

Eene andere werd hem vereerd bij de volgende resolutie:

Woensdach adi 25 Januario 1623.

Lacco, alias Schoenmaecker, Chinees coopman, dese voorleden dagen met sijn hujsvrouw ende hujsgesin, in groot perijckel sijns lijfs, heel beroijt van Bantham overgecoomen ende als een burger alhier neder-geseten sijnde, ernstelijck versocht hebbende, met eenich gelt, partije cleeden als andere goederen te borghe vertrouwt ende gescoureert te mogen werden, omme sijnen vervallen staet met onse hulpe wederom sooveel mogelijk te restaureren, ende de negotie alhier te helpen accres-seeren, met welcke hoope ende intentie hij, al 't sijne tot Bantham verlatende, herwaerts gecomen was, waerop, naer rijpe deliberatie, con-sideration van sijne voorige gedaene diensten tot Bantam, alsmeede dat men voor veele wichtige redenen geentsints geraden gevonden heeft yets meer uijt te borgen ende wederom in schulden te treden, goetgevonden ende geresolveert is, den voorsz. Lacco boven de 400 realen van achten, hem voor desen in contant geschoncken, noch te vereeren met 600 realen van achten in cleeden, hem aenseggende sich daermede soecke te behelpen, ende yets ter hant te nemen om hem met sijn hujsgesin te sustenteren, alsoo een vaste genomen ordre is, niemant voortaan meer te borgen.

(Coen, III, 964). Zie ook Res. 28 Jan. 1623 (Coen, III, 956).

In 1626 behoorde hij tot de „gequalificeerde cooplieden (So Bing Kong, 387) en alzoo tot de voornaamste Chineesche ingezetenen van Batavia.

Over zijne bemoeiingen ter bevordering van den vrede van de Compagnie met Bantam, zie de Bataviasche Dagregisters van 1636, 1637 en 1638; De Jonge, Opkomst V; Begin ende Voortganch II (Reis Hagenaer), bl. 104 en 105; Kroniek Hist. Gen. IX (1853) bl. 277 en 301, zoomede den volgenden brief door G. G. Anthonio van Diemen aan hem gericht (Koloniaal Archief N° 764):

Bantam. Aen Capiteijn Lacco.
Pr Vlieger.

Capiteijn Lacco. Wij hebben uijt uwen brieff begrepen dat den Pangoran van Bantam tot de vrede met de Nederlanders genegen is. Lacco weet ende kent ons herte. Wij trachten na peijs ende eenicheijt dat blijkt, wandt de Nederlanders hebben die van Bantam geen onrecht gedaen.

Maar soo des Pangorans herte oprecht is, waarom laet hij de moorde-naeren ongestraft, ende de schade van onsen Burger die meer als die dujsent realen bedraecht, onvergoet.

Nu omme onse genegentheijt tot vrede voor alle de werelt te doen blijcken ende dat Lacco eere van zijne besoignes erlange, sullen wij de Justitie ende Wraecke Godt ende den Pangoran bevoolen laeten, ende uijt de Massoije onsen Burger sijn schade vergoeden, daer veel aen te cort comen sal, ende hiermede ist dan vrede (soo het den Pangoran gelieft) getroffen. Wij sullen volcq tot Bantam woonen ende handelen laeten; in twee daegen vertrackt den Generael naer Amboijna; met lief

weder gecomen wesende, zall den Pangoran ende Grooten tot Bantam begroeten.

Bij aldien den Pangoran hier toe verstaet, zal Lacco daervan rapport doen aen den Presid^t Lucas Captⁿ Patanij, die van alles last heeft gelijk off den Generael selver tot Bantam was.

Godt bewaere U Captⁿ Lacco ende groet den Pangoran met de grooten tot Bantam.

Batavia desen 17^{en} Januarij Ao 1638.

ANTHONIO VAN DIEMEN.

Dat hij met zijn voorganger op goeden voet heeft gestaan, kan worden opgemaakt uit diens aanbeveling van zijn zoon Boycko voor tolk op Formosa (So Bing Kong, 399). Deze Boycko is waarschijnlijk „de soon van Capt Lacco” die deel nam aan de voordracht van een opvolger van zijn vader (III c.).

Limlacco overleed omstreeks Februari 1645 (Zie IIIa).

III. Bingham.

a. Res. 8 Februari 1645.

Onlangs alhier overleden wesende den ouden Limlacco, Capiteijn ende voorspraak van de ingeseten, als aen ende affvarende Chinesen alhier, waer door dat ampt nu comt te vaceren ende weder met een ander ervaren Chinees dient gesuppleert, daertoe ons ook rheede verschijden sollicitanten, versterckt met het voorsprecken der Chinese gemeente voorkomen ende request hebben gepresenteert, Ende alsoo de Chinesen die hier jaerlijcx uijt China comen handelen daer mede eenighsins aen gelegen sijn, ende eerstdaegs weder te verschijnen staen, soo is goet gevonden met het begeven van dat ampt noch tot de comste der Chinese joncquen te supercederen om de naghoda's ende principale coopliden desselfs alvoren te horen ende verstaen tot wat persoon 't sij dan Conjoc ofte Bingham (die bij ons daertoe in consideratie comen) sij meest inclineren om d'een ende d'ander hier in soo veel contentement te doen als ten besten van dese republieque sullen vinden te behoren.

b. Res. 4 Maart 1645.

Volgens Resolutie van 8 Februarij passado tot noch toe in bedencken gebleven sijnde, op het nomineren ende stellen van een nieuwen capiteijn over de ingeseten, aen ende affvarende Chinesen alhier, ende onderentusschen oock uijt China verschenen

wesende, de verwachte joncquen behalven de derde die noch achterblijft, welckers opperhooffden ende cooplieden ons eenige personen daer toe hebben voorgedragen ende tot Capiteijn versocht. Ingevolge dan aenmerckende het dagelijks geloop ende menichvuldige versoecken die bij de Chinesen int generael soo wel cleijn als groot, door ende voor verscheijden personen werden gedaen, waren te rade geworden het eersame collegie van Schepenen te gelasten dat alle de voornaemste ende principaelste Chinesen deser stede tot omtrent 12 intgetal voor haer soudon doen citeren ende opt secretelijckste van haer een voor een trachten te verstaen, wien sij van de voorgedragene den bequaemsten achten, om ons na hare genegentheijt ten beste van dese republijcque ook een weijnich te mogen reguleren, den President [de] Vlamingh [van Outshoorn] heden weder rapport doende verthoont ons schriftelijck dat genoemde Collegie het gerecommandeerde getal niet min als op 24 personen hadde connen uijtfinden waer bij bevonden wert dat den Chinese coopman Bingam 12: Siqua ende Conjock elck 3, den doctor Isack (die Christen is) 2; ende de Zoon van den overledenen Capiteijn Limlacco mede twee stemmen heeft, soo ist dat wij dan nu op dese gelegentheijt ende de voorgedragen als toegestemde personen met aendacht lettende ende gansch genegen sijnde de Chinese gemeente soo veel contentemendt te geven, als eenighsints buijten prejuditie vande Comp^{ie} ende crenckingh onser autoriteijt can geschieden twelck dan meest op Bingam siet, hoe wel door verscheijde ter handtgenomen ende mislucte saecken aen de Comp^{ie} ende andere noch vrij wat ten achteren is ende Conjock dat Ampt mede wel bequaem, maer qualijck soo bemindt vinden, soo is verstaen ende geresolveert meer-genoemden Bingam voor wiens t'achterheijt ende goede regering haer veele tot burgen stellen, volgens acte onder den Gouverneur Generael berustende, met het aengetoogen Capiteijns Ampt te benificieren dogh niet absoluijt, eenlijck bij provisie voor een jaer, om als dan na ondervindingh van sijn comortement gecontinueerd ofte wel (gelijck Schepenen) met het versetten van de wet deser stede verandert te werden, daer door vertrouwen denselven te beter tot ons devoir ende genoegens van de Chinese gemeente sullen connen houden.

c. (4 Maart 1645).¹

Aen mijn h^r den Gouverneur Generael
Anthonio van Diemen.

Ed^e Genereuse Heer

Mijn heer.

Achternvolgens UEd^e expres bevel, mij voor drie a vier dagen gegeven, hebbe op heeden de gequalificeerste Chineese Ingeseten en alhier voor ons citeren laten, ende d'selve UE. goede meijninge bekend gemaect maer is het getal vrij hooger geloopt als UEd^e ons wel hadt gerecommandeert, bijgecomen de number van twaelf a dertien personen soo UEd^e woorden omtrent [waren] luidende, niet uijt vinden conde, off soude daer onder geweest zijn soodanige aen welckers personen en gelegenheden andere van gelijcke conditien hun soude hebben gestooten off g'affronteert gehouden, 't welck ons dan, ende uijt zijn Ed^e woorden niet anders hebben bemerckt of maer trachtende de Chineesse gemeijnte te behagen ende genoeg toe te brengen, tot 't overtreden van voorschr. getal doen resolveren heeft, dat versoecke UEd^e ons niet qualijck gelieft aff te nemen.

De geciteerden en gecompareerden nu sitplaetsen rontsom den raetkamer aangewesen, ende deselven voort tot hun genoeg bekend gemaect sijnde, d'ordre in desen te gebruijcken hadden voorgenomen, deden hun soo aen mij als S^{ren} Coolsaet en Durens naest malcanderen sittende, ider aparte stillekens nommeert den persoon welcke tot hun Capiteijn de bequaemste oordeelden te zijn diens advijs dan tegens zijn name over (:alvoren alle ordentelijcke sijnde gestelt:) schrijven lieten, 't welck een ende ander, te weten 't eerste soodanich uijt gevonden te hebben ten eijnde niemant uijt vrese van haet schroomachtich wesen mochte zijn votum libre te geven ende op dat de Chineesen naermaels niet te fingeren en mij naer te geven mochte comen, ick anders als hun seggen hadde aengescreven daer eenige snoot genoeg toe zijn, oock door misverstandt geen abuijs mocht worden begaen; de stemmen zijn gevallen soo UEd^e hier vervolgens leest

namentlijk:

Siqua nomineerde Isaacq off Loccon

¹ Landsarchief te Weltevreden.

Isaacq of Loccon	Siqua
Binggam	de zoon van Lacco
Conjock	de zoon van Lacco
Sjunqua } anachodes {	Siqua
Chiqua }	Binggam
Bappa Binghsan	Siqua
Goyko	Conjock
Janquip	Binggam
Jochy	Isaacq off Loccon
Notian	Binggam
de soon van Cap ⁿ Lacco	Binggam
Binthon	Binggam
Janghsan	Siqua
Maucko of Baucko	Binggam
Insou.	Binggam
Lacqua, arracqbrander	Binggam
Pieco.	Siqua
Tonquit.	Siqua
Intco.	Conjock
Noco.	Binggam Jinjouw
Jinjouw alias Panjanghai pachter van de top ^t	Binggam
Thonghoy	Binggam
Collacco	Conjock

de genomineerde zijn desen ende hebben stemmen als namentlijk

Stemmen

12 Binggam

6 Siqua

3 Conjock

2 Isaacq of Loccon

2 de soon van Capⁿ Lacco

Gedaen ter vergaderinge van Schepenen datum ut supra.

Dit ongedagteekende stuk is zonder een woord van toelichting geinsereerd in de Resoluties van Schepenen, nà die van 9 Januari 1645 en vóór die van einde Mei 1645. Uit den inhoud blijkt dat het is het rapport door den President van Schepenen de Vlamingh van Outshoorn den 4^{en} Maart 1645 ingediend aan G. G. van Diemen en aangehaald in de resolutie van dien datum waarbij Bingam tot Kapitein is benoemd (bl. 15).

Zoowel in het rapport als in de resolutie, is de uitslag der stemming onjuist vermeld.

In 1636 heeft eene dergelijke stemming plaats gehad (zie bl. 11).

d. Res. 6 Maart 1645.

Om den op eergisteren bij provisie voor een jaer vercooren Chinesen capiteijn Bingam morgen voor het stadthuijs deser stede na gewoonte behoorlijk t'authoriseren ende bekendt te maecken, werden bij desen goetgevonden te committeren den E. directeur van der Lijn voormelt, den E. Simon van Alphen extraordinaris Raed van Indien, den ontfanger generael Sebaldt Wonderer mede voornoemt, Pieter Mestdach secretaris deser vergaderingh ende den provisionelen president van Schepenen Arnoldt de Vlamingh van Outshoorn met dat gantsche collegie, mitsgaders hier toe opgemelten Bingam te passeren de volgende acte ofte commissie, luidende als te weten:

Anthonio van Diemen gouverneur-generael ende de Raden van India over den standt der Vereenichde Nederlanden in Orienten allen dengenen die desen sullen sien ofte hooren lesen saluijt doen te weten alsoo door het overlijden van Limlacco gewesen capiteijn, opperhoofd ende voorspraeck der residerende Chinesen alhier dat ampt nu vaceert ende hooghnodigh is tselve weder met een bequaem, ervaren ende aengenaem persoon becleet werde, gelijk ons tot dien eijnde bij de voornaemste [bij] pluraliteijt van stemmen voorgedragen ende gerecommandeert sij den persoon van Bingam, welcke sich onder deselve als bij de Compagnie door verscheijde goede diensten ende ter handt genomen saecken ten besten van dese republijcque meest aengenaem ende bemindt heeft gemaect, Soo ist dat wij ons dan met desselffs bequaemheijt ende capaciteijt vernought houdende denselven volgens onse resolutie van 4 deser bij provisie voor den tijt van twaelff maenden gestelt ende g'authoriseert hebben gelijk hem stellen ende authoriseren bij desen als capiteijn, overhoofd ende voorspraeck der residerende, aen- ende affvarende Chinesen alhier met sodanigen macht ende autoriteijt als sijnen genoemden predecesseur Limlacco heeft gehad, namentlic om alle clene voorvallende saecken onder de Chinese burgerije uijt onsen name aff te doen ende de groote off dubieuse aen ons voor te dragen off tot het eersame collegie van Schepenen deser stede te renvoyeren, mitsgaders voorts te doen wat een goedt vroom

capiteijn, opperhoofd ende voorspraecke toestaedt ende betaemdt. Ende dat als geseijt bij provisie voor een jaer om alsdan na ondervindingh gecontinueert ofte wel met het versetten van de wet verandert te werden. Ordonneren ende bevelen derhalven bij desen alle hier residerende, aen- ende affvarende Chinesen den voorschreven Bingam als haren capiteijn, overhoofd ende voorspraecke gedurent gemelten tijt t'erkennen, respecteren ende gehoorsamen, gelijk wij dan oock alle dienaers van de Compagnie ende Nederlantsche als andere ingesetenen onder onse gehoorsaemheijt zorterende, niemandt uijtgesondert, bevelen denselven in sijn offitie alle behoorlijcke eere, respect, hulpe ende faveur te bethoonen, alsoo wij tselve ten dienste van de generale Compagnie ende tot welvaart als onderhoudingh van goede ordre onder de Chinese gemeente alhier sodanigh vinden te behoren.

e. Testament 25 Maart 1663.¹

Op huijden Sondach paessen savonts ontrent negen uren den vijff en twintichsten dach van Meert anno Christi XVIe drie ent sestig compareerde voor mij Jan Keijzers van Breda notaris openbaer bij den Ed^e Raede van Brabant in 's Gravenhage ende in Nederlants India geadmitteert binnen de stadt Batavia residerende ter presentie van de getuijgen naergenoemt, Bingam capiteijn van de Chineesen ende Chinees schepen deser stede, sieckelijck te koj leggende nochtans sijn sinnen ende verstant hebbende ende gebruijckende soo wij notaris ende getuijgen conden oordeelen, die welcke overdenckende de sekere doot en d'onsekere ure van dien heeft daerom met goeden rijpen raede ende deliberatie gemaect ende gesloten soo als hij maeckt ende sluijt mits desen sijn testament ende uijterste wille in manieren naer bescreven. Voor eerst recommandeert sijn doot lichaam d'eerlijcke begravinge der aerden, ende comende te disponeren van sijne tijdelijcke goederen die hij testateur deser werelt overljdende naerlaeten sal, verclaert eerstelijck te legateren aen de Chinese armen deser stede sestig rexd^s eens a 60 stuivers ider, voorders verclaert hij testateur met desselffs huijsvrouw genaemt Niaij Tuwaetse van Batavia² geen gemeenschap van

¹ Landsarchief.

² Den 26^{en} Nov. 1643 teekende „Capⁿ Bincon” eene notarieele acte van transport waarbij hij aan „Intje Mat Capⁿ” van de Maleijers verkocht sijn compts slavinne genaemd Toaetse van Batavia ende dat voor de somme van vijftich realen van achten”. (Mededeeling van Dr. de Haan).

goederen off boedel oijt gehadt ende alsnoch niet te hebben, waeromme hij testateur oprechtelijcken verclaert dat sijne huijsvrouw voorschr. sonder list off bedroch van haer eijgen middelen verscheijde somme van penningen op interest heeft uijtgeset, ende slaven gecocht waer van op haer eijgen naem obligatien, schultkennissen ende transporten sijn gepasseert, oock verclaert hij testateur dat sijne huijsvrouw is hebbende verscheijde silverwerck, goude kettings, juweelen, cleetjens als andersints, die welcke mede haer eijgen sijn toebehoorende, ende opdat alle deselve haere goederen in des testateurs boedel niet en sijn begrepen, soo oordeelt hij testateur ende ordonneert bij desen als nootsaeckelijck dat daer van een corten inventaris werde gemaect op dat daer over schier off morgen geen questien off moeiljken resulteren ende sijne gemelte huijsvrouw alle deselve als haer eijgen goederen sijnde die behoude ende naer haer neme. Ende vermits hij testateur verclaert dat sijne middelen ende boedel een grooten ommeslach begripen ende daer tegens verscheijde importante sommen schuldich is, en daeromme ten hoogsten noodich acht een suffisant, en verstandich executeur, die den gantsen boedel reddere ende de schulden soecke aff te leggen ende te voldoen, soo heeft hij testateur tot dien eijnde versocht en gebeden, dien volgens gestelt, genomineert ende geconstitueert tot executeurs van 't gunt voorschr. is Sr Simon Simons Oppercoopman, Sabandhar en Licentmr in dienst der E. Comp^e binnen deser stede ¹ en Liengsia Chinees des testateurs neve, ende wanneer de lastige schulden van des testateurs naergelaeten boedel sullen hebben vereffent ende voldoen allen het geene alsdan soude mogen comen over te schieten laet ende maeckt hij testateur aen Niaij Tuwaetse sijne huijsvrouw, ende sijn testateurs kinderen bij haer verweckt bij naemen de 2 soonen Lionsia ende Hongsia ende Pognio sijne dochter mitsgaders noch aen sijne twee voorsoonen Loenko sijnde vertrocken ende weder staende te comen van Malacca ende Soencko woonende in China, omme alle het overschot van des testateurs naer te laete goederen onder haer allen hoeft voor hoeft gedeelt te werden, welcken volgende hij testateur verclaert sijne voorschr. huijsvrouw, ende genoempde sijne vijf kinderen gelijckelijcken int gunt verschr. is te institueren ende te nomineren tot sijne

¹ Simon Simonsz, ook genoemd Simon Simonsz van der Heijden, was een Japanner. (Mededeeling van Dr. de Haan).

erffgenaemen met vollen rechte van institutie. Ten lesten secludeert hij testateur met reverentie ende behoudens het respect d'E. heeren Commissarissen van de Chineese boedels haer E. bij desen van haere goede sorge ontlastende vermits de gestelde curateurs verschr. Allen 't welcke voorschr. is opgelesen ende hem testateur duijdelijcken voorgehouden sijnde verclaerde het selue te wesen sijn uijtersten wille ende begeerte, ordonnerende dat 't selue sal staet grijpen ende effect sorteren 't sij als testament codicil, donatie intervivos vel causa mortis soo als het best can subsisteren en van waerden gehouden worden niet-tegenstaende eenige municipale oft beschreven rechten ter contrarie alle welcke hij testateur verclaert te derogeren voor soo veel desen sijnen wille naerdeelich sij. Aldus gedaen ende gepasseert ten huijse van testateur in de Theewater straet ten dage, maent ende jaere verschr. ter presentie van Sr Cornelis Martini coopman ende d'eersaeme Wernard Warniersen beijde borgers binnen deser stede als gelooff waerdige getuijgen hier toe versocht die dese neffens den testateur ende mij notaris hebben onderteekent.

.

Dit merck is gestelt bij Capiteijn Bingam alsoo door swackheijt van sijn sieckte niet anders teekenen con.

Cornelis Martini.

gestelt bij Warnard Warniersen,

Quod Attestor.

Jan Keijsers.

Not^s.

Over Bingam's benoeming komt het volgende voor in Bijdragen Kon. Instituut 3^e Volgr. VIII (1873): Samuel Sweers, Raad van Indië, 1644, bl. 67 „Haren kapitein Bingam genaamd (een gauw rijk gewezen koopman, die al 23 jaren uit China op Batavia geresideert, veel dingen bij der hand genomen en over de 20 duizend realen, zoo bij de Comp. als zee verloren heeft) is in Februarij 1645, door den Heer Generaal en Raden van Indië in des gestorvene Lacco's plaats, tegen van der Lijn's zin gesteld; daarom na den Heer Generaals dood, van hem zonder redenen (dikmaals zoo klaagde) kwalijk bejegend, hem af en zijnen favoriet in de plaats te zetten, gedreigd heeft, het welk zich de principaalste Chinezen vrij wat aange-trokken; zulks met UE. verstaan, goed onthaal veel vermag”.

Blijkbaar is Bingam na het proefjaar in zijn ambt gecontinueerd; dat hij daarin uitdrukkelijk is bevestigd, is niet gebleken.

Over zijne publieke voorstelling is evenmin iets aangetroffen. Zij had plaats op 7 Maart 1645, naar uit Bingam's Commissie (III d) blijkt;

in het Dagh-Register 1645 zooals dat tot ons is gekomen, wordt over hetgeen te Batavia is voorgevallen, niets vermeld.

Op grond van zijn testament mag worden aangenomen dat hij in China was getrouwd, dat hij bij de daar achtergebleven hoofdvrouw de zoons Loenko en Soencko heeft verwekt en dat zijne „huijsvrouw genaemt Niaij Tuwaetse van Batavia" eene bijvrouw is geweest. (Volgens Dagr. 15 Dec. 1669, bl. 476 is deze hertrouwd met een tot den Islam overgeganen mesties Pieter Romy).

Dat hij bij zijn overlijden (tusschen 25 Maart en 10 April 1663 — zie IVa) geld aan de Compagnie schuldig was, blijkt uit IVa. In Res. 4 Febr. 1653 wordt van hem gezegd dat zijne geldmiddelen versmolten zijn „in den grooten ommeslach van suijkervelden als anders die [hij] is possiderende", zoodat hij „rechtevoort niet machtig en was de voorsz penningen in éenen clop op te brengen".

Zie nog over Bingam: de Haan, Priangan, II, 412 en III, 9.

Uit Res. 22 Maart 1686 blijkt dat de Christen Chinees Martinus Bingam was aangesteld tot Bode van Boedelmeesters. Volgens eene mededeeling van Dr. de Haan gaf Martinus Bingam, chirurgijn, bij acte 7 Nov. 1678 (not^s Dispontijn) eene slavin cadeau aan „sijn swagerinne genaemt Tsinjo van Batavia". Hij onderteekende met een nette Hollandsche hand.

IV. Siqua.

a. Res. 10 April 1663.

In deliberatie geleijt sijnde is goed gevonden ende verstaen het ampt van de capitain der Chinesen alhier twelke mits het overlijden van den capitain Bingam is komen open te vallen te defereren aen Siqua Chinees ingeseten ende schepen deser stede dewelcke alhier lange jaren geremoreert en sich als een vroom eerlijk burger gedragen heeft, ook onder zijne natie bemint is en waarvan hem commissie in communi forma sal werden verleent met dien verstande dat hij volgens zijne aanbieding tot zijnen laste sal hebben te nemen de schulden die de gemelte capiteijn Bingam in zijn leven aen de Compagnie gemaekt heeft.

b. Commissie voor Siqua als capitein over de Chinese burgerij in Batavia (23 April 1663).¹

Joan Maetsuijcker gouverneur-generael ende de Raden van India wegen den staet der Vereenigde Nederlanden in Orienten, allen dengenen die desen sullen sien ofte hooren lesen saluijt, Doen te weten alsoo door het overlijden van Bingam, gewesen

¹ Koloniaal Archief.

cappitein, overste ende voorsprake der Chinese ingesetenen der stede Battavia, desselfs plaetse nu vaceert ende hoognodich is dat deselve wederom met een bequaem ende gereputeert persoon bekleet werde, tot welcken eijnde ons voorgekomen is den persoon van Siqua, die veele jaren herwaerts nevens de voors. capitein Bingam in de banck van schepenen dezer voors. stede geseten ende ons goet genoeg en gegeven heeft ende onder de voors. ingesetenen in goet aensien is, soo ist dat wij ons van desselfs bequaemheijt ende capaciteijt gecontenteert houde[nde] hem Siqua gestelt ende geauthoriseert hebben, gelijk wij hem stellen ende autoriseeren bij desen als cappitein, overhoofd ende voorspraeck der voors. Chinese ingesetenen alhier met soodanige macht ende autoriteijt als sijn predecesseur Bingam heeft gehad, namentlijk om alle kleijne voorvallende saken onder gemelte Chinese burgerie alhier uijt onsen naeme af te doen ende te beslechten ende de groote ofte anders dubieuse te renvoyeren daer 't behoort, mitsgaders voordere te doen wat een goet vroom capitein, overhoofd ende voorspraeck toestaet ende betaemt. Ordonneeren ende bevelen aen alle hoge ende lage officieren ende specialijk die van den E. gerechte deser stede den voors. Siqua daervoor aen te nemen en t'erkennen, oock in alle saken sijn officie rakende behoorlijk te maintineren, voorts alle Chinese ingesetenen deser stede, soo die althans hier resideren als die naemaels souden mogen comen, denselven in sijn voors. officie alle behoorlijcke gehoorsaemheijt, eere, respect, hulpe ende faveur te bethoonen alsoo wij tselve ten dienste van de Generale Compagnie ende gerief der gemelte Chinese burgerie sodanig bevinden te behooren.

Gégeven in 't Casteel Battavia den 23^{en} April anno 1663. Ende was onderteeckent: Joan Maetsuijcker, hebbende onder opt spatium van dien Comp^s zegel in roden lacque gedrukt. Onder tselve stont: ter ordonnantie van hooghgemelte haer Ed^e, geteeckent: Pieter Marville, sec^s.

c. Dagr. 1663.

23 April. Des morgens werdt Siqua, schepen deser steede en bij resolutie van den 10^{en} deser geëligeert tot capitain der Chineesen alhier in plaatse van den overleden capitain Bingam, in de voors. bediening publijckelijck geauthoriseert op de volgende wijze.

Nae dat hij met eenige van de aensienelijcste Chineesen in 't Casteel gecomen was, vergeselschapt met een grooten hoop zijde vlaggen en vanen, die haer op 't pleijn van 't Casteel in ordre stelden, is de commissie hem van haar E. tot dien eijnde verleendt, ten overstaen van de heeren gecommitteerdens, den landdrost Jan Ferment, den ontfanger generael Joan Croon, ende den licentmeester Sijmon Sijmons, mitsgaders van twee leden uijt het eerwaerde Collegie van Schepenen, met namen Hendrick Monne, Nicolaes Houman, nevens den secretaris Andries Schellingwou, door den secretaris van haar Ed^e Heeren Gouverneur Generael ende Raaden van India, Pieter Marville, van de puje voor de heer generael' wooning, ten aenhooren van de ommestanders ende nieusgierige toesienders, openbaarlijk opgelesen en door seeker Chinees in de Chinese tale mede gepronuntieert. Daernae vervoegden sij haer nae binnen bij sijn Ed^t de heer Gouverneur Generael, die dese nieuwe capitajjn congratuleerde en saluteerde, 't welck gedaen sijnde, reden sij gesamentlijk te peerde uijt het Casteel nae het stadthujs, alwaer de voors. commissie van de puje noch eens opgelesen wierde door de secretaris Andries Schellingwou, en door den Chinees mede in sijne tale gevolgt. Reden van daer voorts nae het hujs van den nieuwen capitajjn Siqua, staende aen de westzijde van de rivier, alwaer de tafel gedeckt stond ende de heer Niclaes Verburg, president van 't eerwaerde collegie van Schepenen nevens de voorsz. gecommitteerden en andere, gedefroijeert werden.

*d. Testament 28 April 1666.*¹

Tusschen den XXVIIIe ende XXIX^{en} April a^o 1666 des nachts de clocke omtrent een uijren compareerde voor mij Anthonij Huijsman notaris publ. bij den hove van Hollandt ende in Nederlants Indien geadmitteert, resideerende binnen der stadt Batavia, ter presentie van de onder genoemde getuijgen d'Siqua Captⁿ der Chinesen die soo binnen als buijten deser stede sijn woonende, sieck te bedde leggende doch sijne redenen, memorie ende verstant well machtich ende met volcomen uijtspraake gebruijkende alsoo 't opentlijcq bleecq, te kennen gevende dat hij aanmercqten de seeckerheijt des doots ende d'onseeckere wijze van dien, dat hij daeromme beraeden was te maken sijn

¹ Landsarchief.

testament ende te disponeren van sijne tijdelijcke goederen sulcx ende in der manieren als hijer naer volcht, te weten naer dien hij op de Chinesche maniere off [wijse] getrouwt is met Niey d' siko van Battavia mette welke hij op sijn Neder[lants] gemeenschap van goederen is hebbende soo hij met ware [woorden] seijde, dienvolgende naer sijn overlijden haer de geregte helft van den geheelen boedell ende goederen (alle de schulden eerst uijtten gemeenen boedel voldaan ende betaelt sijnde) sall competeren ende oock wegens de gemeenschap is competerende, soo ist dat hij nu van sijne helft is disponeerende ende verclaerden dat hij tot sijne eenige ende universeele erffgenaemen genomineert ende geinstituteert hadde soo als hij doet bij desen, sijne vijf kinderen als namentlijk Theenqua Chinees ende Bienio een dochtertje daer moeder aff is . . . ta van Bali, Teenqua Chinees daer moeder aff is Toesan van Bali, Teengnio sijnde een dogtertje daer moeder aff is Wedes insgelijcx van Bali, nevens Koqua Chinees woonende in China wiens moeder aldaer is ouerleden, ende dat elcx voor een vijfde p^t in alle de goederen soo roerende als onroerende, actien, crediten ende inneschulden niets ter werelt uijt geseijt tsij waer die gelegen ofte van wien die gecomen soudén mogen wesen ende die hij testateur metter doot ontruïjmen ende naer laten sall omme alle d'selve goederen ende eenen igelijk van dijen bij de voorn: sijne vijf kinderen (alle de schulden uijt ten geheelen ende gemeenen boedel eerst voldaan sijnde) in vollen ende vrijen eijgendomme aengevaert ende behouden te werden sonder iemants tegenseggen mits dat sijne kinderen voor legaet sullen moeten uijtkeeren aen den Chineschen arme alhier vijftich rijxd^{rs} à 60 stuivers ider. Ende stelden hij testateur als opsiende ende regeerende voochdesse over sijne onmondige naer te laten kinderen sijne voorn: huijsvr: Niey d'Siko (schoon sij de moeder van deselve niet en is) met macht dat sij meer voochden tot haer sall mogen adsumeren dewijle sijne meergenoemde huijsvrouw alles volcomen is toe vertrouwende. Alle 't welke voorschr. is hem comp^t testateur voorgelesen ende well beduijt wesende, verclaerden alle 't selve te wesen sijn testament, uijtterste wille, meeninge ende begeerte, willende ende begeerende dat desen volcomen effect sorteren ende cracht grijpen sall tsij als testament, codicille, gifte uijt saake des doots ofte eenige andere uijtterste wille sulcx 't selve best naer rechten ofte andersints sall mogen subsisteren al

waren alle behoorlijke solemnitejten in desen noodich, geomitteert bevonden mochten werden, imploreerende tot dien eijnde de hulpe ende het offitie van allen rechten ende rechteren. Aldus gedaen ende gepasseert binnen deser stadt ten huijse ende voort sieckbedde van den testateur ter presentie van Sr Abelus Benting, onder coopman in dienst der E. comp^o ende Jasper Huijbers mijnen clercq: als getuijgen hier toe versocht ende gebeden.

.¹

Gestelt bij d'Siqua, Chinees

Abelus Bentingh.

Quod Attestor.

J. Huijbers.

A. Huijsman.

1666.

1666. Not^s.

In eene Res. van 9 Mei 1626 wordt gezegd dat „Zansiqua” met zijne jonk uit China te Batavia is aangekomen; „Ziecqua, Chinees” teekent 12 Dec. 1643 eene notarieele acte. In beide gevallen kan dit de latere Kapitein zijn geweest. Vermoedelijk heette deze Gaan Dzi (dzi = twee; kwa is alleen een beleefdheidsterm, niet een deel van den persoonsnaam). Siqua was Schepen van 1643 tot zijn dood. (Valentijn, IV, 1).

Hij overleed tusschen 28 April 1666 toen hij zijn testament maakte en 29 Mei 1666 (Dagr.).

Uit zijn testament blijkt dat Siqua in China is getrouwd geweest en uit dit huwelijk een zoon had. Tevens was hij te Batavia gehuwd met „Niey d'Siko” (wier eigen naam niet wordt genoemd), uit welk huwelijk geene kinderen in leven waren. Deze „weduwe Siqua”, heeft van 1666—1678 de functie van Kapitein der Chineezzen waargenomen. (Zie over haar: De weduwe van Kapitein Siqua, in Chung Hwa Hui Tsa Chih, October 1918, bl. 16 e.v.).

Nieuhof, die o.a. van 20 Juli 1667—17 December 1670 te Batavia was (zie Mr. J. F. Bodel Nijenhuis in Nijhoff's Bijdragen N.R., III, 42), zegt in zijne Zee- en Lant-Reize, Amsterdam 1682, bl. 226 b, het volgende: „Buiten de nieuwe poort rontom in lustigh geboomte, ziet men een grafstede, door de Sinesen, na hunne wijze prachtigh gebouwt, ter eere van hunnen *oppervoogt* Sequa. Het bestaat in een heuvel met opgeworpe aerde daer voor, en in verscheide metselwerken die alle wit gepleijstert zijn. In het midden staet een tafel, met een kan daer op, daer de Sinesen t'elkens het een of ander, 't zij spijsje of gelt, insmijten, tot zoene van de ziele der overledenen”.

Dr. C. Swaving vermeldt in: Batavia's sanitaire geschiedenis onder het bestuur van de Oost-Indische Compagnie, bl. 67: „Niet ver van het beschrevene verblijf [n.l. het Gezantenverblijf buiten de Nieuwpoort, aan de rivier van Jacatra] prijkte ter gedachtenis van den Chineeschen *leeraar* Sequa, een prachtige grafstede”.

Uit de beschrijving van deze graftombe schijnt te moeten worden opge-

¹ Eenige met zeer zwakke hand getrokken krabbels,

maakt dat zij is opgericht voor den persoon genoemd in het volgende bericht:

„In deze dagen (1672) gingen de Chineezen op ons schip, omstreeks 30 in getal, naar Canton en onder hen een van hunne bisschoppen die op Batavia geweest was om toe te zien dat de daar wonende Chineezen niet zouden *aposticeeren*; de naam van dezen Bisschop was Sequa" (Friderici Bollingii, Oost-Indisch Reisboek. Bijdr. Kon. Inst. 68 (1913) bl. 370).

Nieuwhof kan echter dit graf niet zelf hebben gezien.

Dat ook Kapitein Siqua's graf iets buitengewoons was, volgt uit hetgeen Heydt (Allerneueste Geogr. u. Topogr. Schau-Platz enz. 1744, bl. 114) hierover zegt: „Ehedessen haben die Capitains derer Chineesen auch einen Sitz unter dem hohen Rath in Batavia gehabt; [bedoeld zal zijn dat zij in de bank van Schepenen zaten] in meinem Dortsein wurde mir ein kostbares Begräbnisz gezeiget, worinnen der letzte Capitain noch so in dem Rath gesessen, begraben seijn soll".

Het graf dat thans nog aanwezig is op een erf aan Molenvliet Oost (kampong Kebon Djerook) is stellig *niet* het graf van Kapitein Siqua. Misschien was „Gaan Soen Tsai" die daar 1706 begraven werd, de bekende Gaan Tenqua, zoon van Siqua en van eene Balische vrouw Toesan.

Siqua's weduwe te Batavia, overleed vermoedelijk 22 Dec. 1678 (zie rekensten van haren erfgenaam behandeld bij Res. 29 Juni 1694 en Res. 27 Juli 1694). Siqua's zoon Tenqua „de zoon van den overleden Capiteijn der Chinesen Siqua en ingezeten alhier" wordt toegestaan (Dagr. 1676, bl. 100) „met onse schepen naar Hocksieu [de hoofdstad der provincie Hokkian in China] over te varen onder de suite van ons volck omdat hij in de Duijtsche tale te spreken en schrijven oock seer ervaren is en misschien daerom wel eenighe dienst kunnen doen zouw"; 14 April 1678 behoort Tenqua tot „de principaelste ingeseten Chinesen" en 15 Febr. t.v. werd hij daartoe blijikbaar ook gerekend (Zie Dagr. op die data).

Bij Res. 16 Mei 1679 wordt vermeld dat tot sergeant en schrijver is verkozen „Gantencqua, soone van den overleden Capiteijn Siqua, zijnde in onse als andere talen, ten meerendele hier gebruikelijk, ervaren en daarom veeltijts elders kan te passe komen".

In Dagr. 23 Juli 1680 wordt hij gerekend tot „onse hoofden der Chinesen".

Bij eene obligatie d.d. 5 Juni 1666 (notaris Huijsman) verklaart een Chinees schuldig te wezen aan „Niej d'Siko wedue van den overleden d'Siqua, Chinees, in zijn leven Captⁿ der Chinesen alhier" 50 rijksd. & 60 stuivers. Deze obligatie wordt in margine geroijeerd door G. Thenqua als „erffgenaem van de creditrice" (Mededeeling Dr. de Haan).

3 Sept. 1696 was hij nog in leven. Zie over hem nog De Haan, Priangan III, 272 (1).

Misschien waren Gan Tongko en Gan Tjoenio, eenige kinderen en erfgenamen van Gan Hoenko, afstammelingen van Kapitein Siqua. Zij verzochten ontheffing van het in 1679 gelegde en bij hunne eigendomsbrieven in dato 16 Sept. 1761 vermelde altoos durend verband op twee stukjes tuinland, naast elkander gelegen, omtrent een half uur gaans buiten de stad, aan de Oostzijde van Molenvliet, in het Westerveld, het 2^e deel van Blok M. (Res. 29 April 1777).

Over de voorwaarde dat de opvolger de schuld moest overnemen welke zijn voorganger aan de Compagnie had (bl. 22, IVa) zie: De Haan, Priangan III, 787, 789.

V. Tsoa Wanjock.

a. Res. 14 Juni 1678.

Naerdemael het Capitainschap der Chinesen te deser stede, na het overlijden van Siqua, zedert den jaere 1665 tot nu toe is vacant gebleven en soo lange ten principalen, bij desselfs weduwe waergenomen, ende dat ons nu, zedert eenigen tijt herwaerts, verscheijde versoecken en requesten der oudste en meeste ingesetenen der Chinesen, sijn voorgekomen, omme gelijk in vorige tijden weder een man en niet langer een wijff, tot hooft over haere natie te mogen hebben, soo als sulcx omtrent de andere inlantse ingesetenen mede wert geobserveert, ende 't welcke oock inderdaad voor 't gemeene beste niet ondienstigh geaght maer nodigh geoordeelt wert. Soo is t dat althans, naer verscheijde voorgegane consideratien, goetgevonden zij: tot de electie van een nieuw Capitain en hooft der Chinesen te deser plaatse te treden; en waer toe dan als de bequaemste verkoren is, Tsoa Wanjock zijnde een van de oudste inhabitanten, die hier over de 40 jaeren heeft gewoont en onder hunne natie wel de recklijckste, beminste en voornaemste geacht, als oock sijn intrest, soo binnen als buijten de stadt, van belangh gehouden wert.

Dogh nadien de versoecken der Chinesen mede tenderen, omme nevens een capitain, oock met de verdere mindere hooft-officieren te mogen werden vereert, soo zijn daertoe, uijt die meest in bedenken komen en insgelijcks voor de oudste en aen genaemste schijnen te werden aengesien, verder genomineert en gestelt: Limsi Saij, tot luytenant en Litsoeko tot vaendrigh.

Met welcke verkiesingh men dan vermeijnt dat de Chinesen int generael, wel sullen wesen gecontenteert ende nu oock in te beter ordre kunnen werden gebragt, omme bij eenige voorvallende ongelegentheijt tot bescherminge van dese stadt en landen, nevens andere inlanderborgers te dienen en waer toe zij sigh selven al eeniginsins vrijwilligh hebben schijnen aen te bieden.

b. Dagr. 29 Juni 1678.

Heden voor de middach ontrent de clocke negen uijren met een groote swier en toeloop van de Chinese ingesetenen, nae haer wijze op het best uijtgedost, met veel vaenen ende en-

ckelde zijde boogen van verscheijde couleuren onder gespeel van allerhande chinese instrumenten binnen 't Casteel verscheenen wesende de chinesen Tsioa Wanjock, Limsisaij en Litsoecko, op den 14 deser in Rade van India geëligēert tot capiteijn, lieutenant ende vaendrich over die van haere natie alhier remorerende, soo zijn deselve, na een cleen wijltje binnen bij Zijn Ed. geweest hebbende, weder buijten gecomen tot op de puije van de groote voorzaal en aldaar in presentie van de E^d. fiscael van India mitgaders den balliuw en landdrost benevens twee gecommiteerde schepenen solemnelijk in haere respective qualiteiten ende functien geauthoriseert, zijnde de commissie, tot dien eijnde op deselve gedecerneerd, eerst in onse tale opgelesen door den coopman Joan van Hoorn, eerste clercq ter generaele secretarije, ende daernae door den chinees coopman Tenglauw in de Chinese taele, luidende van woorde te woorde aldus:

Rijcklof van Goens, Gouverneur Generael ende de Raden van India wegens den staet der Generale Nederlandse Geoctroijeerde Oost-Indische Comp. in Orienten, allen dengeenen die desen sullen sien of te hooren lesen, saluijt; doen te weten:

Alsoo het capitainschap der Chinese ingesetenen te deser stede Batavia nae het overlijden van Siqua zedert den jare 1665 tot nu toe is vacant gebleven en ten deele doorgaens' bij desselfs weduwe waergenomen en dat ons nu wederom zedert eenige tijt herwaerts verscheijde versoecken ende requesten der oudste ende meeste Chinese ingesetenen zijn voorgecomen omme gelijk in voorige tijden weder een man ende niet langer een wijf tot hooft over haere natie te mogen hebben, ende hetwelcke oocq inderdaet voor het gemeene beste noodich geoordeelt wert, soo is 't dat, daerop jegenwoordich gedelibereert wesende, in onsen Rade goetgevonden zij, uijt diverse voorgestelde Chinesen wederom als capitajjn, overhooft ende voorspraacke derselver Chinese natie alhier ter stede te nomineren ende te verkiesen den persoon van Tsioa Wanjock, hebbende hierover de 40 jaren gehabiteert ende van wiens bequaemheijt ende bemintheijt onder die ingesetenen wij ons gecontenteert zijn houdende, gelijk wij denselven Wanjock dan oocq tot capitain der Chinesen alhier nomineren, stellen en autoriseren bij desen, en verders op 't voordragen der meergezeijde Chinese

natie en tot zijnen hulpe ende adsistentie daer noch hebben bijgevoecht Limsisaij tot lieutenant ende Litsoeko tot vendrich, met soodanigen macht en autoriteit voor gemelte capiteijn Wanjock, als zijnen praedecesseur Siqua heeft gehad, namentlijk omme met communicatie zijner voorseijde twee minder officieren alle cleijne voorvallende zaken onder de Chinese burgerije alhier uijt onsen name aff te doen ende te beslechten, ende groote off anderssints dubieuse te renvoyeren daer 't behoort, mitsgaders verders alles te doen wat een goet, vroom, wacker capitain, overhooft en voorsprake toestaet ende betaemt. Ordonneren ende bevelen derhalven aen alle hooge ende lage officieren, ende speciaelijck die van den E. gerechte deser stede, den voorsz. Tsoa Wanjock daervoor aen te nemen ende te erkennen, oocq in alle zaken zijn officie raackende behoorlijk te maintineren, ende voorts aen alle Chinese ingesetenen deser stede, soo die althans hier resideren als die naemaels soudon mogen comen, denselven in zijn voorsz. offitie alle behoorlijke gehoorsaemheijt, eere, hulpe ende faveur te bethoonen ende te bewijzen, alsoo wij sulcx ten dienste van de Generale Comp., gerieff ende welstant der gemelte Chinese burgerije alhier, soodanigh bevinden te behooren.

Gegeven tot Batavia in 't casteel, op 't eijlandt Groot Java, den 29 Junij anno 1678.

(was geteijckent:)

Rijcklof van Goens.

(Terzijden stont 's comp zegel in roode lacke gedruet ende daeronder:)

Ter ordonnantie van hooghgemelte Haar Ed.

(was geteijckent:)

Joan van Hoorn. E clercq.

Dit dus dan gedaen ende deselve luytkeels met een gemeene toestemminge op gedaene affvraginge bij haere natie aengenomen zijnde, wierden se weder nae binnen in de camer van Zijn Ed^l. den Heere Gouverneur Generael geleijt, alwaer hun dan nae een weijnich vertoeven de voorenstaende opene lastbrieff wiert overhandicht, als wanneer se nae verkregen afscheijt door de voor geciteerde officieren en gecommiteerde te stedewaert in nae het stadhuijs wierden geconduiseert, alwaer dan weder dese commissie andermael door den secretaris van Heeren Schepenen

Jacob van Dam, ende voorts door den chinees coopman Teng-lauw den volcke voorgelesen zijnde, vertrock men vandaer soo te voet als te paerde onder het geclanck van allerhande gespeel nae de wooninge van den capitain Wanjock voormelt, daer een tafel gedect stont ende de gecommiteerde ende 't verdere geselschap eerlijck op een collation wierden onthaelt, ende waernaen dan een ijder sich matelijck vervroolijckt hebbende weder nae hujs keerden.

c. Dagr. 5 October 1684.

'S voormiddags werd den Chinesen Capitain Wanjock hoofd over alle de Chinesen alhier ter stede remorerende op den . . . overleden als nu met bijzonderlijke, en grote statie na de maniere onder die natie gebruijckelijk begraven, en bujten de stadt in het daartoe gemaecte Chinese graf ontrent Noordwijk ter aarde bestelt, gaande voor uijt de comp^e militairen deses Casteels, ¹ werdende opgevoert door den Luitenant Jan de Moor, alle met rouwbanden en cherpen versien, marcherende met slepende geweiren na militair gebruik, daarop volgde als doen de Chinese statie.

Tsoa Wanjock werd benoemd tot Boedelmeeester in de jaren 1661—1662, 1664—1665, 1669—1676.

Zijn zoon Tosiong, Toesiong of Tesiong wordt vermeld in Dagr. 1680, bl. 95, 464 en 475.

Wegens schuld aan wijlen G. G. Speelman zat „de hujsvrouw van Tosiongqua, sone van den gestorven Capⁿ der Chinesen Tsoa-wanjok in gijzeling”. (Res. 12 Juli 1689).

VI. Queeconko.

a. Res. 3 Aug. 1685.

Wijders gedelibereert zijnde, wie men uijt de voornaemste Chinese ingesetenen deser stede wederom soude verkiesen tot Capitain ende Lieutenant respectivel[ijk] van deselve natie, in plaets van den overleden capitain Tsoawanjock ende lieutenant Couko;² Soo is na gedane omvrage, besloten wederom tot ca-

¹ De compagnie *des kasteels* was de fine fleur van het garnizoen, ook in kleeding onderscheiden van de rest. (Mededeeling van Dr. de Haan).

² Oeij Koeko.

pitain aen te stellen den Chinees Queconko, hebbende een geruijmen tijt voor de Bantamse troubles aldaer het gesag met goede getuijgenis over de Chinesen gevoert, mitsgaders tot lieutenant den Chinees Quepauko, over eenige maenden tot Boedelmeester der Chinese ende andere vreemde sterfhuijsen gekozen zijnde ¹, met welcke beide personen geoordeelt wert dat de sake dier natie na behoren sullen werden gehandelt en gehanthaeft.

b. Res. Saturdag den 4^{en} Augusti 1685 na 't avondgebet.

Extraordin^s vergadering.

Is door d'heer Gouverneur Generael voorgelesen seker request hedenmorgen aen zijn Ed^t door den Chinees Queconko op de bekendmakinge van sijne verkiesinge tot capitain over de Chinesen ter hant gestelt, om daarvan te mogen werden geexcuseert ter sake, (soo hij aldaer voorgeeft) van sijne onbequaemheijt ende onmagt tot de bedieninge van dat ambt, waer na zijn Ed^t nog verhaelde dat er uijt gemelte capitains discoursen genoegsaem was te bespeuren geweest dat dese geallegeerde onbequaemheijt bij hem alleenlijck tot een discreet voorwendsel gebruijckt ende hij wel meest ende alleenlijck tot dat versoeck van excuse bewogen was door een vrees die hij soude geset hebben uijt de jongste onverwagte ende suspecte doot van den Chinesen lieutenant Couko ende den boedelman Bousiqua, ² beide in haer leven seer apparent gestaen hebbende tot dese bedieninge van capitain ende waarvan de presumtien ende gevoelens al seer sterck gelopen hadden, dat sij beide welligt door een violente dood soudén sijn gesturven, om alsoo de verwagtinge van den gewesenen boedelman Jouko alias Quedsiqua, bij resolutien van 30ⁿ Januarij en 23ⁿ Februarij deses jaers al eenigsints genoteert staende, te apparenter te maken, dog dat gemelte nieu verkoren Chinees Queconko egter naderhand op sijn Ed^s persuasie verklaert had dese aen hem gedefereerde digniteijt, in erkenenis van de estime ende gunste der Vergaderinge tot hem te sullen accepteren onder hope ende vertrouwen nogtans, dat niet lange na desen op sijne ontslaginge soude werden gedisponeert.

¹ Res. 2 Juni 1685.

² Hij overleed vóór 31 Juli 1685.

c. Res. 30 Januarij 1685.

Den Chinesen Boedelmeester Quedsienqua alias Jouko doet bij requeste versoeck om te mogen hebben copie van seker request door sekere Chinesen met namen Ong Ouko, Iotsounqua, Iapsitko, Hosoenqua, Niopequa, Khouheengko, Himpeko, Kimseeng, Angtionko, Khouloeko, Tansianko ende Licounko jongst ingelevert ende verscheijde pointen van beschuldiging ten sijnen laste behelsende, opdat hij sig daer tegens moghe verantwoorden, waerover gedelibereert ende geconsidereert sijnde dat het geen sake van dese tafel maar eigentl. van de Justitie is, goetgevonden is in plaets van sijn versoeck toe te staen, copie van het laetstgemelte request of geschrift van beschuldiging te senden aan den Bailliu deser stede, om sig op den inhoude desselfs exactel. te informeren, en wijders tegen dengenen daertegen het behoort, het regt van de ho: overheijt waer te nemen, mitsgaders hem Quedsienqua ter gelegener tijt daarvan eerst copie te geven.

d. Res. 23 Februarij 1685.

Den Chinees Ong Ouko die voor eenige weken nevens meer andere Chinesen bij requeste aen ons verscheijde beschuldigingen ingebracht heeft ten laste van den Chinesen boedelmeester Quedsienqua alias Jouko, 't welcke volgens resolutie van den 30^{en} Januarij pass^o goetgevonden is in handen van den bailliu te stellen om 't regt van de ho: overheijt in die sake waer te nemen, komt nu wederom bij requeste klagen dat hij door gemelten Quedsienqua onlangs in sijn eijgen hujs violentelijk aangeast ende geslagen was geworden omdat hij van hem wederom geeijst had vier stux goude coubangs die hij Quedsienqua over 4 jaeren van hem met eenige goederen uijt China komende, genoten had om se door de boom in te brengen, 't welck egter doe[n] niet geschiet was maer in tegendeel bijna waren door de E. Comp. afgehaelt ende gekoft, ende waervoor hij aan voorsz. Quedsienqua nog boven de voors. 4 goude coubangs had moeten betalen een somma van vijf en vijftig rds, versoeckende dat hem Quedsienqua mogt geimpungeert werden hem suppl^t, die hij nog weder gedreijgt had te sullen laten bastonneren, ongemolest^t te laten, Waer over gedelibereert sijnde verstaen is oock copie van dit request te doen stellen in handen van den bailliu deser

stede om hierop verders te inquireren en voorts in dese sake soodanig te handelen als bevonden sal werden te behoren.

e. Batavia, den 7 Aug^s 1685.

Johannes Camphuijs, Gouverneur Generaal ende de Raden wegens den staat der generale Nederlantse geotroijeerde Oost Indische Comp^e in Orienten, allen dengenen die desen sullen sien ofte hooren lesen, Saluijt, doen te weten:

Alsoo het Capitainschap der Chinese ingesetenen te deser stede Batavia, vermits het overlijden van den Capⁿ Tsoa-Wanjock voorleden jaar is komen vacant te worden, en dat ons tsedert eenige tijt herwaarts, verscheijde versoecken ende requesten der oude en meeste Chinese ingesetenen sijn voorgekomen, omme weder een bequaam man tot hooft over haere Natie te mogen hebben, hetwelcke oock inderdaat voor die gemeente goet en nodigh geoordeelt wort; Soo ist dat daarop gedelibereert wesende, in onsen rade goetgevonden sij, uijt diverse voorgestelde Chineesen wederom als Capⁿ, opperhooft en voorspraacke derselver Chinese Natie alhier ter stede te nomineren ende te verkiesen den persoon van Quekonko, hebbende voor de Bantamse revolutie het Capiteijnschap over de Chineesen aldaar woonende verscheijde jaaren tot contentement van deselve, en met goede getuijgenissen bekleet gehad, ende tsedert alhier terwoon gekomen, mede betoont van de vereijste qualiteijten ende bequaamheden daartoe te sijn, gelijk wij denselven Quekonko dan oock tot Capiteijn der Chineesen alhier nomineren, stellen, en authoriseeren bij desen, en vorders op 't voordragen der meergeseijde Chinese Natie en tot sijner hulpe en adsistentie, in plaats van den mede overleden luytenant Couko, daar nog hebben bijgevoegt de Chinesen Quepauqua tot eerste en Limkeeko tot tweede luytenant, onder continuatie van den tegenwoordigen vendrigh Tsoa Tenglau: met soodanigen magt ende autoriteit voor gemelte Que Konko, als sijnen predecesseur Tsoa Wanjok heeft gehad, namentlijk omme met communicatie sijner voorseijde drie mindere officieren, alle kleijne voorvallende zaacken onder de Chinese burgerije alhier, uijt onsen name aff te doen ende te beslegten, dog de groote off andersints dubieuze te renvoijeeren daar 't behoort, mitsgaders verder alles te doen, wat een goet, vroom en wacker Capitain, opperhooft en voorspraack toestaat en betaamt, Ordonneren

ende bevelen derhalven aan alle hooge en lage officieren, en specialijk die van de E. geregte deser stede, den voorsz. Que-Konko daar voor aan te nemen, en te erkennen, oock in alle[s] zijn officie raackende behoorlijk te maintineren ende voor te staan, Vorders aan alle Chinese ingesetenen deser stede, soo die althans hier resideren als die namaals nog soudén mogen komen, denselven in zijn voorsz. officie alle behoorlijke gehoorsaamheijt, eere, hulpe ende bijstant toe te brengen ende te bewijzen, alsoo wij sulx ten dienste van de Generaele Compagnie en het gerieff en welstant der gemelte Chinese burgerije alhier, soodanigh bevinden te behooren.

Gegeven in 't Casteel Batavia op 't eijland Groot Java den 7ⁿ Aug^s 1685: was geteeckent, Joannes Camphuijs, ter zijde stont 's Compagnies zegel in rooden lacke gedrukt en daaronder: Ter ordonnantie van hooggemelte haar Ed^s — was geteeckent: A. van Riebeeck. Secret^s.

f. Dagr. 7 Augustus 1685. ¹⁾

Heden den geprefigeerden dag tot de publicque authorisatie van Zijn Ed^t de heer Gouv^r Generael Joannes Camphuijs gekomen zijnde, soo wierd al vroeg in den morgenstond door den heer President Francois Tack op 't pleijn binnen 't Casteel in volle wapenen gestelt de Comp^e militairen te voet ende ruijterije deses Casteels, waarna omtrent de klokke agt uijren hier binnen, en op de voorzale van des Generaels wooninge zig vervoegden alle de collegies, gequalificeerde Comp^{es} dienaren, en borgeren (op gisteren door diverse ordonnantien, onder handteijckeninge van den E. Secretaris Mr Abraham van Riebeeck geciteerd) welckers namen hiervorens onder dato 31^{en} Julij staen gespecificeert, als wanneer hooggem. zijn Ed^t door de gesamentlijke heeren Raden van India Anthonij Hurt, Willem van Outhoorn, Marten Pit, Cornelis van Quaalbergh en Joan van Hoorn, item den heer oud Extraord^r Raad van India Anthonij Pavilioen en den E. Secretaris Abraham van Riebeeck na de raadcamer wierd geconduiseert, alwaer zijn Ed^t met de presente heeren Raden op hun gewoone sitplaatsen, en d'h^r Pavilioen op een wat van de tafel afstaande stoel schuijns aan de regter zijde van zijn Ed^t terneder geseten zijnde, soo wierde voor eerst door den E. Secre-

¹ Landsarchief (ongecollationeerd afschrift).

taris Mr Abraham van Riebeek binnen geroepen 't collegie van den agtb. rade van Justitie, 't welk zig ter slinckerhand der raattafel, onder haaren president d'h^r ordinaris raad Willem van Outhoorn, na overlevering der zegels, nevens de fiscaals, mitsgaders den Secretaris en deurwaerder geplaatst, ende ijder van henlieden den eed tot hare respective ampten behoorende, en bij de Batavise statuten vervat, aan handen van zijn Ed^t afgenomen zijnde, soo wierden vervolgens bij beurten mede binnen geroepen de verdere collegies van heeren Schepenen, Weesmeesteren, Heemraden, Commissarissen van huwelijxe en cleene saken, Boedelmeesteren der Chinesen ende andere vreemde sterfhuijsen, onder hare respective presidenten, ende na 't overleveren al mede van hunne zegels gecontinueert op de eeden, door haar in 't aanvangen hunner bedieningen dit en 't voorige jaar, reets aanhanden van hooggedagte Zijn Ed^t gepresteerd, waar na alle deselve, nevens den eerw. kerckenraad en d' broederen diaconen, binnen geroepen ende aan de slinckerhand der raadtafel gegaen zijnde, soo wierden vervolgens nog gesamentlijk binnen geroepen en aan de andere zijde geplaatst, de gequalificeerde Comp^{es} dienaren, soo van de negotie als militie ende zeevaard, item nogh aan de slinckerzijde, beneden de voorschr. collegies, de voornaamste burgeren deser stede: als wanneer henlieden alle de opgestelde en op 31^{en} Julij gearresterde acte van auctorisatie gelesen, ende daar op aanstonts bij henliede alle op de afvraginge van d' Ed^t heer Directeur generael Anthonio Hurt den algemeene Eed van getrouwigheid na gedane voorlesinge aanhanden van zijn Ed^t gepresteerd, en hooggemelte zijn Ed^t daarop door de heeren Raden en alle de omstanderen in dit hoogwigtig en aansienlijk ampt gecongratuleerd, krijgende kort daar aan de respective heeren presidenten de zegels harer collegies, mitsgaders den E. president Francois Tack ende den E. balliuw Jacob Casembroot de sleutels van dit Casteel en de Stadt wederom, die zij mede in 't binnen comen aan zijn Ed^t ter hand gestelt hadden, waar mede dan dese voorstellinge binnen de raadcamer is besteld, en 't gandsche geselschap genodigd, om deselve 's namiddags op 't Theatrum voor dit Casteel, mitsgaders voor ende in hare resp. compagnien bij te wonen; zijnde wijders de gemelte acte van hooggemelte zijn Ed^{ts} auctorisatie benevens den algemeenen eed van getrouwigheid van volgenden inhoudt:

De Raden wegens den staat der Generale Nederlandse geotroijeerde Oostindische Comp. alhier te lande allen dengeenen die dese tegenwoordige sullen sien ofte hooren lesen saluijt, doen te weten :

Alsoo door het afsterven van zijn Ed^t d' heer Gouv^r Gener^l Cornelis Speelman L. M. op den 11^{en} Januarij des verleden jaars 1684 't generale gouvernement van Nederlants India van een Gouverneur Gener^l ontbloot geworden is en die hooge en aansienelijke bedieninge mitsdien comen te vaceeren, in welcken gevalle de ordre en instructie van onse principale d' Ed^e Heeren gecommiteerde Bewinthebberen ter vergaderinge van d' 17^e in den jare 1617 geconcipieert, en bij resolutie van hare ho. mo. de heeren Staten der vrije vereenigde Nederlanden onse souverainen geconfermeert zijnde, is mede brengende dat aanstonts sonder het minste uijtstel ofte dilaj, en zulx op staande voet na het overlijden van den persoon van den Gouv^r Generael, uijt de aanwesende Raden de capabelste en bequaamste, provisionelijk en op approbatie van onse Heeren Majores tot het hoogwigtig ampt van Gouv^r Generael gepromoveert en verkose werden, Soo ist dat wij in nacominge van haar ho. Ed^{ens} gemelte ordre en behage, tot betragtinge van den gemeenen welstant deser landen en om op 't vacerende gem. Gouvernement de vereijtschte ordre te stellen, op staande voet ons ter ordi^{re} vergaderzaleervoegt, en de name des Alderhoogsten aangeropen hebbende om op soo een emportante en hoogwigtige chargie met rijpen verstande te disponeren, mitsgaders ten dien eijnde ook gesamentlijk gepresteert en afgelegd hebbende den eed voor de Raden van India beraamt, vervolgens geconsidereert en aanmerckinge genomen hebbende de goede qualiteijten mitsgaders daartoe gerequireerde kennisse en ervarentheijt in den persoon van d' E. heer doenmaals Ordinaris Raad Joannes Camphuijs door lange diensten en verscheijde digniteijten en illustre charges geacquir^t, oversulx bij resolutie van gem^{te} dage goet gevonden en gearresteert hebben de Ed^e heer Joannes Camphuijs tot Gouverneur Generael van Nederlants India, op approbatie van hooggedagte onse heeren en m^{rs}, te nomineren en te verkiesen waarvan dan vervolgens bij missive van den 19^{en} Februarij daar aanvolgende met de retourvloot onder de vlagge van den Commandeur Jozephas Vos notificatie aan haar ho. Ed^s gedaen, en de gerequireerde approbatie daarop versogt zijnde, het gemelte haar ho. Ed^e gelieft heeft gehad de voornoemde verkiesinge en

aanstelling van den Ed^{en} Heer Joannes Camphuijs tot het illustre en hoogwigtige ampt van Gouv^r Generael deser Indische gewesten in allen dele te confirmeeren, en te aggreeren agtervolgens den teneur van haar ho. Ed^{ens} generale missive op 11^{en} December 1684 uijt Amsterdam aan ons geschr. en met de fluijt Emmenes voor de eerste mael hier aangebragt zijnde, luidende in extract aldus:

De provisionele aanstelling van den heer Joannes Camphuijs tot Gouv^r Gener^l hebben wij ons volcomentlijk laten gevallen eligerende hem daartoe dan ooc bij desen in vertrouwen dat zijn E. hem in desen eminente ende nietmin swaarwigtige bediening, zoodanig zal evertueeren en quijten, als wij dat van hem zijn verwagtede, en vooral dat zijn E. sonder ophouden daar toe zal arbeijden om alles weder te krijgen in staat als dat behoort, en bijzonderlijk mede dat de ordres bij ons gegeven en nogh te geven punctueel mogen werden nagecomen, mitsgaders de wetten die van tijt tot tijt zijn gemaakt, en in een nauwe observantie gebragt.

Ingevolge dan van alle 't gene voorschr. is, in Rade van India goet gevonden zijnde de nodige voorstellinge en aucthorisatie van den hoogE. gemelten heer Gouv^r Generael Joannes Camphuijs aan allen den welcke ¹ niet langer op te houden maar op heden te laten geschieden ten eijnde een ijgelyk van allen desen bewust zijnde, weten mogen wie hij, gelijk tot nu toe soo ooc voortaan na desen, voor zijn wettigen Gouv^r Generael en opper gebiedier te respecteren en te gehoorsamen heeft.

Soo ist dat wij dan bij desen alle Raden van India, Gouverneurs, Admiraals, Officieren en Collegiën van Justitie, Directeurs, Commandeurs, Oppерcoopliden, Coopliden, Capitainen, Schippers, Lijutenants, ondercoopliden, vendragers, adsisenten, mindere bediendens, soldaten, matrozen, borgeren, en voorts alle andere ministers, soo te water als te lande, onderdanen en ingesetenen, in den dienst of onder 't resort van de Generale Nederlandse Oost-Indische Comp. en onder desselfs eed, mitsgaders de gehoorszaamheijt d' ho. mo. heeren Staten Generael, tegenwoordig in India zijnde en die daar na desen successivelyk nogh zullen mogen aancomen, bij desen ordonneeren en bevelen hoogh gemelte zijn Ed^t de Ed^e heer Joannes Camphuijs voor haren wettigen Gouvern^r Generael aan te nemen, te erkennen, respecteren en te gehoorsamen agtervolgens den eed, hier toe specialijk in Rade van India beraamt en op gestelt. Ge-

¹ lees: volcke.

geven in 't Casteel Batavia in 't Coninckrijk Jaccatra op 't Eijl' Groot Java den 7^{en} Augustij 1685 en was get. A. Hurdt, W. v. Outhoorn, Marten Pit, C. v. Quaalbergen ende J. v. Hoorn. Ter zijden stont 's Comp^{es} groot zegel in rooden lacke gedruckt en daar onder: Ter ordonnantie van hooggemelte haar Ed^e en getekent A. v. Riebeek Secret^s.

Volgt nu den Algemeenen eedt van getrouwigheidt:

Wij alle dienaaren van de Generaale Nederlandse Oostindische Comp. soo van de commercie, militie, de zeevaart etc^a mitsgaders borgers en ingesetenen, bescheijden onder de gehoorzaamheijt en het gebiet van deselve Comp. geene uijt gesondert, beloven en sweeren dat wij de doorlugtige ho. mo. heeren Staten Generael van de vrije vereenigde Nederlanden als onse hoogste en souveraine overheijt, Zijn hoogheijt Willem . . . en de Bewinthebberen van de Generale Nederlandse Oostindische Comp. mitsgaders ook den tegenwoordigen Gouv^r Generael over Oost Indien Joannes Camphuijs, gehouw en getrouw zullen zijn, en dat wij alle ordres, soo bij den artijculbrief ende ordonnantien, bij de voorschr. Bewinthebberen, ofte ook bij den voorschr. Gouv^r Generael en Raden van India alrede gemaakt, als die bij haarl. en alle andere onse Commandeurs en Bewinthebbers geduerende onsen dienst nog gem^{kt} zullen werden, naar ons uijtterste vermogen na te komen, ook in alles des voorschr. Gouv^r Generael, zijne Raden mitsgaders onse overheden en mindere bevelhebbers ordres te volgen en zulx alles te doen, wat insonderheijt bij den articulbrief ten belange van de dienaars en bij de successive ordonnantien ten reguarde van de borgers en verdere onderdanen uijtgedrukt staat.

Soo waarlijk helpe ons Godt almagtigh.

En vermits desen dagh ingevolge van 't gearresterde in Rade van India op 8^{en} Julij pass^o mede gedestineert was tot 't doen van den jaarlijxten optrek van de Nederlandsche schutterije deser stede, soo hoorde men dien 't halven mede al vroegh in de morgenstont de trommels roeren, om 't volcq ijder bij zijn compagnie te vergaderen, die dan ook alle, nevens de burger ruijterije deser stede (ten respecte van de te doene voorstellinge van zijn Ed^e d' heer Gouverneur Gener^l Joannes Camphuijs als nu buijten de ordinarie gewoonte mede op treckende) omtrent twaalf uijren 's middags, sig onder hare respective officieren en vaandels, op 't groote voorpleijn van dit Casteel, ten cier-

lijksten opgepronkt vervoegden, rangieerende hun aldaar aan de oostzijde van de wegh, met de front naar 't Casteel of wel regt tegen over het tonneel aan gemelte oostzijde volgens jaarlijx gebruijck van agteren dicht aan de gragt opgeslagen, en met groen en bloemen verciert zijnde, ter welcker tijt zig ook aldaar in volle wapenen posteerden de expres daar toe geordonneerde comp^e militairen van 't Vierkant, de Utrechtse poort, de Diestpoort, de Nieuwpoort, de Rotterdammerpoort, en die van de oost- en westzijdse buijtenforten, gerangieert als volgt:

De Comp. van de Diestpoort onder den Capitain Harman Egbertsz aan de regterzijde van het theater.

Dogh de Compagnie van de westzijdse buijtenforten, onder den Capitain Joan Maurits van Happel, nevens d' Comp^e van de Utrechtse poort, onder den Luitenant Hans Ments, aan de linckerzijde van het theatrum.

d' Comp^e van 't Vierkant, onder den Capitain Joan Albert Sloot.

d' Comp^e van de Rotterdammerpoort, onder den Capitain Thieleman van Eeuwijk.

d' Comp^e van de Nieuwpoort onder den Capitain Harman Dirxe van der Poel.

En de Comp^{en} van de oostzijdse buijtenforten onder den Luitent^t Jacob d' Harder, alle vier aan de westzijde van de wegh die uijt het Casteel na de stad loopt, dog de twee eerstgen. van de 2 laatste afgesepareert om plaatse te laten voor d' Comp. militairen deses Casteels te voet; nevens aan de voorschr. Comp^e der oostzijdse buijtenforten quamen zigh mede te stellen de Chinesen deser stede, met vanen en wimpels, ten geleijde van den nieuw verkoren Capitain derselver Quekonko en d' Luitenants Que Pauqua en Limkeko, welckers voorstellinge als nu mede stind te geschieden.

Dese Comp^{en} dan aldus gesteld zijnde, en de hier vooren geciteerde collegien en gequalificeerdens met hun vrouwen, kinderen en verder geselschap, item de Ternataanse princen Rotterdam, Hoeko en Niaman, met eenige andere grooten van Ternaten, vergeselschapt van hunne vrouwen; de Bantamse gesanten Keeij Aria Wieraxa; Keeij Aria Astra Wijaja; Keeij Aria Soeta Wisistra alias Vlamingh, de broeders des coninq van Pangiran Pourbaija en Radin Sake, met haar vrouwen als-

mede de aanwezende gesanten van den oudsten Cheribonse prince, zig inmiddens binnen dit Casteel, en bij hooggem. Zijn Edt. vervoegd hebbende, soo begaf zig 's namiddags ten twee uijren na buijten: de comp. militairen deses Casteels te paart, opgevoert door den Sergeant Jan de Bart, en d' Comp. militairen te voet gecommandeerd door den Capitain Cornelis Nuijts, stellende zich de ruijterije aan de linckersijde van 't tonneel naast aan de Comp^e van de Utrechtse poort en de Comp^e te voet aan de westzijde van de wegh in de ledige gelatene plaats, tusschen de aldaar geposteerde Compagnien, als wanneer Zijn Ed^e d' hr Gouv^r Generael Joannes Camphuijs, verselt van de heeren Raden Anthonio Hurt, Willem van Outhoorn, Marten Pit, Cornelis van Quaalbergh en Joan van Hoorn (de heer Rijklof van Goens nog onpasselijk zijnde) item den E. Secretaris Mr Abraham van Riebeek, met derselver resp^e huisvrouwen mitsgaders een goet aantal gequalificeerde Juffrouwen en de hier vooren gementioneerde gequalificeerde ministers en inlandse grooten, alle op gisteren ten desen eijnde genodigt, zig mede uijt het Casteel, en op 't opgeregte theater vervoegde, alwaar hun om de voorstellinge van hooggedagte Zijn Ed^e bij te wonen, en den generalen eedt te presteeren, ook lieten vinden, alle de inlandse hoofden en officieren der Chinesen, Mardijkers, Amboinesen, Bandanesen, Maleijers, Balijers, Macassaren, Boutonders, Bougisen, Javanen etc^a als wanneer na een weijnig vertoevens, alle de Comp^{en} van 's Comp^{es} dienaren en burgeren op 't punt van 't rappier ¹ gesloten zijnde, de heer Directeur Generael Anthonio Hurt, als President van Schepenen, ende d' heer Ordinaris Raad Willem van Outhoorn, als Colonel der Borger schutterije, benevens den Secretaris van de hoge regeeringe van India Mr Abraham van Riebeek, den baljuw Jacob Casembroot, de landdrosten Vincent van Mook en Laurens Pit en twee gecommiteerde leeden uijt 't eerw. Collegie van heeren schepenen, van het theater naar beneden traden en vervolgens van de regtervleugel af, voor de gerangieerde Comp^{en} de oude afgaande officieren over haare bewesene diensten bedankten, en de nieuw verkoorene in ordre wederom voorstelde, gelijk mede geschiede omtrent de nieuw verkoorene officieren der Chinese ingesetenen deser stede, welkers Commissie aldus luidende [is]: ²

¹ op de punt Saphier?

² zie bl. 34, onder e.

Dit voorestaande dan volbragt, en d' heeren Hurt en Out-hoorn met hun geselschap weder op 't theatrum gekomen zijnde, soo wierd daarop aanstonts de akte van hooggedagte zijn Ed^{ts} aucthorisatie, hier bevorens geinsereert, door den Secret' d' E. Abraham van Riebeeck alle den volcke voorgelesen, en door den heer Directeur Generael en eerste Raad Anthonio Hurd de gemeente afgevraagd, of zij ook bereijt waren den eed van getrouwigheid en gehoorszaamheid aan Zijn Ed^d d' heer Gouv^r Generael Joannes Camphuijs daar op te presteren, twelk van een ijder met een ongemeene toejuijchinge beademd wesende, wierd daar op den generalen eed, ten dien eijnde in rade van India beraamd en hier vooren geinsereerd, door gem^{te} E. Secretaris opgelesen, en door hooggemelte heer Directeur Gener^l Hurdt met 't opsteken der twee voorste vingers en het voorseggen der woorden: Soo waarlijk helpe mij Godt almagtigh van een ijder in 't algemeen afgenomen en gevolgelijk door de gandsche vergaderinge agtervolgt, en zodoende aan hooggemelte zijn Ed^d gepresteert, naar 't welke onder de gelukwenschingen aan Zijn Ed^d door de heeren Raden, en verdere gequalificeerde ministers de ses regt over 't tooneel staande compagnien, soo dienaren, als borgeren, drie malen salvo schooten als wanneer zig de presente hoofd officieren en verdere gequalificeerden van hun resp^e Comp^{en} af, en op 't theatrum gingen vervoegen om mede de felicitatie af te leggen, werdende inmiddels, soo van 't Casteel, de stadtpunten, buijtenforten, als de rheede zoodanigh gecanonneerd, als volgt.

Van 't Casteel.

De punt den Diamant	7 schoten.
De punt van Paerel	7 d ^o
De punt de Saphijr	7 d ^o
De punt de Robijn	7 d ^o

Van des stadts punten.

Amsterdam	5 d ^o
Gelderlandt	5 d ^o
Hollandia	5 d ^o
Zeelandia	5 d ^o
Groeningen	5 d ^o

P^r transport . . . 53 schoten.

Van de buijtenforten.

Angiol.	5	d ^o
Jacatra.	5	d ^o
Noordwijk	5	d ^o
Rijswijk	5	d ^o
De Vijfhoek.	5	d ^o
Anckee	5	d ^o

Van de veltschansen.

Tangerangh	5	d ^o
Maronda	5	d ^o
Bacassij	5	d ^o

Van de scheepen op de Rheeде.

d' Ridderschap van Holland	13	d ^o
Waterlandt	13	d ^o
d' Hollandse thuijn	13	d ^o
Macasser	13	d ^o
Den Eenhoorn	13	d ^o
De grote Visserije.	13	d ^o
Twapen van Tertholen	11	d ^o
Odijsk.	11	d ^o
Eemlandt	11	d ^o
Stavenisse	11	d ^o
Waveren	11	d ^o

Uijtmakende in 't geheel . . . 231 schoten.

Onder dit canonneeren 't gequalificeerde geselschap zich met het nuttigen van een treffelijk collation wat vervrolijkt hebbende, soo verliep den tijd tot omtrent half ses uijren, als wanneer een ijder der officieren en gequalificeerde schutteren zich van 't the- atrum en onder en voor zijn compagnien weder begaf, werdende als doen nogmaals van de ses compagnien, soo 's compagnies dienaren als borgeren, drie generale salvos gedaen, marchieerende kort daer aan de borger cavallarije digt voor bij het tonneel al schietende, en agter de andere compagnien om weder op zijn plaats, die vervolgens in maniere en rang, na den loop der jaar- lijxe beurten, soodanig doen mede al afchargeerende voorbij het theater passeerden als hier onder werd aangewesen, en eerstelijk.

1. Den Capitain Emanuel Bornezee.

Luijtenant Adriaan Piek.

Vaandrigh Govert van Hoorn.

Sergeanten.

Pieter van Dalen.

Jan George Thourman.

Joannes de Raadt.

Jan Jeppes.

Adriaan Nieuwlandt.

Adriaen Blanckert.

Jan Grootenhuijs p^l d^o.

Sterk in 't geheel . . 234 coppen.

Bestaande uijt ongetrouwde pennisten en andere personen of suppoosten, hier in 't Casteel en aan lant bescheijden, mitsgaders eenige ondercoopluijden, boekhouders, krankbesoekers etc^a van de hier ter rhee de leggende schepen.

2. Den Borger Capitain David Disponteijn.

Luijtenant Hendrick Labeij.

Vaandrigh Hendrick Wacker.

Sergeanten.

David Schouten.

Gerrit van Goor.

Jonathan Resant.

Thomas Pedel.

Sterck in 't geheel . . 196 d^{os}

Bestaande uijt de borgeren van de oostzijde binnen en bujten dese stadt.

3. Den Capitain Daniel Braams.

Luijtenant Dirck van Bleijswijk.

Vaandrigh Harmanus Busschof.

Sergeanten.

Pieter Duclasel.

Martinus Troeff.

Quilliam Stoppelaar.

Abraham Quevellerius.

Sterck in 't geheel . . 198 d^{os}

Transporteere . . 628 coppen.

Pr transport . . . 628 coppen.

Bestaande uijt alle getrouwde pennisten en
andere Comp^{es} dienaren hier aan lant bescheijden,
en in de Stadt remoreerende.

4. Den Capitain Harmen Lodewijxe.
Luijtenant Willem Lucifer.
Vaandrigh Rijklof Pit.

Sergeanten.

Cornelis Condé.
Adams Smit.
Claas van der Straten.
Jan Doncker.
Dirck Nugteren.

Sterck in 't geheel . . . 208 d^{os}

Bestaande uijt het ambagts volcq en zeevarende,
op de rheede, de werff, Onrust etc^a daar onder
ook eenige lediggaande schippers etc^a.

5. Den Capitain Jacob Does.
Luijtenant Francois Gadee.
Vaandrigh Carel Crab.

Sergeanten.

Joannes Fermes.
Joannes Ingelandt.
Frank Bernardus.
Joannes Melman.

Sterck in 't geheel . . . 188 d^{os}

Bestaande uijt de borgeren van en aan de west-
sijde deser steede.

6. Den Capitain Adriaan Deman.
Luijtenant Christiaan Quickenburgh.
Vaandrigh Cornelis Anthonisz d' Linge.

Sergeanten.

Isaac Jansz.
Jan Gerritsz.

Transporteere . . . 1024 coppen.

Pr transport . .	1024	coppen.
Meijndert Ludolfsz.		
Jan Christoffel Meijnhuijsen.		
Evert Overhagen.		
Barent Drijpon.		
Jan Voogd Corp ^l der Adelborsten.		
Sterck in 't geheel . .	175	d ^{os}

Bestaande uijt de handwerckslieden en andere Comp^{es} suppoosten (als gesegt) in 't ambagts quartier bescheijden, waar op al kort volgde de borger cavallerije, treckende nogmaals de tent al schietende voorbij, en soo vervolgens stadwaart in, onder den Ridmeester Jan de Vlamingh, Luitenant Jan Thijsz van Plesbagh, Cornet Hans Christoffel Haneman.

Quar[tier]meesters.

Carel Modet.
Godard Verdioen.

Sterck te samen koppen . .	52	d ^{os}
----------------------------	----	-----------------

Zulcx uijt dit voorestaande kan gesien worden, dat dese ses Comp^{en} Nederlandse schutters te voet met de borger cavallerije te samen sterk zijn geweest 1251 koppen.

Dewelcke dan vervolgens van 't pleijn de stad in getrocken wesende, soo begaven zich in gelijker voegen al schietende 't lusthuijs voorbij, en voorts ijder na zijn bescheijden post, de seven Comp^{en} militairen die ten respecte van Zijn Ed^{ts} voorstellinge waren gecompareerd te weten:

1. De Comp ^e van de Utrechtse poort, sterck .	106	coppen.
2. De Comp ^e van de Westzijdse buijtenforten, sterk	68	d ^{os}
3. De Comp ^e van de Diest poort, sterk . . .	174	d ^{os}
4. De Comp ^e van 't Vierkant, sterck . . .	112	d ^{os}
5. De Comp ^e van de Nieuwpoort, sterck . .	111	d ^{os}
6. De Comp ^e van de Rotterdammerpoort, sterk	111	d ^{os}
7. De Comp ^e van de Oostzijdse buijtenforten, sterk	106	d ^{os}

Uijtmakende met den anderen . . 788 koppen.

Behalve nogh de sterckte van de Comp ^e deses		
Casteels zijnde	218	d ^{os}
't getal van de ruijterije deses Casteels zijnde.	54	d ^{os}
En 't getal van Zijn Ed ^{ts} oppassers zijnde . .	26	d ^{os}

Invoegen alle de op 't pleijn verscheene militairen te samen uijtmaakten een getal van . . 1086 coppen.

En met de opgetrocken hebbende seven Comp^{en} Comp^{es} dienaren en Borgeren sterck geweest zijnde (als hier vooren staat uijtgedrukt) . . 1251 d^{os}

Een considerabel aantal van Nederlandse koppen 2337

Dit afmarcheeren dan op dusdanige wijze tot 's avonts over seven uijren geduerd hebbende, soo begaf sich den heer Gouverneur Generael Joannes Camphuijs met de heeren Raden van India en een groot gedeelte van 't genodigde Jufferschap en verdere vrunden etc^a weder binnen dit Casteel, werdende van de Compagnien deses Casteels, soo te paart als te voet [geconduiseerd] komende insgelijx den Capitain Emanuel Bornezee met zijn Comp^{en} uijt de stadt ten agt uijren weder binnen, treckende naar oudergewoonte 't groote pleijn over, des Generaels en alle der heeren Raden wooningen voorbij, in ordre en lustigh chargeerende, tot op 't agterpleijn voor desselven Capitains wooninge, alwaar doen ijder van 't optrecken van desen dagh wierd ontslagen, om hun 's avonts op 't door de hooftofficieren aangestelde gastmaal wat te vervrolijken etc^a en hoedanigh dan dese zijn Ed^{ts} voorstellinge buijten op 't pleijn, en de Batavise eerste wapen vertooningh met genoegen en in vrolijkheijt is geejndigt, sonder dat men (Gode zij dank) van eenigh notabel ongeluk heeft gehoord. ¹

Bij Res. 13 Juni 1691 wordt Kapitein Queeconko toegestaan een oesterbank te leggen voor den mond van de Antjolsse rivier.

Hem werd 10 Juni 1695 ontslag verleend. Zie onder VII.

Bij Res. van 20 Juli 1696 wordt toegestaan „het verzoek van den gewesen Capⁿ der Chinese natie te deser stede Quekouwqua en nog seven sijner landslieden om haer metterwoon na Timor te mogen begeven”.

¹ Op de Chinesche gemeente kan de voorstelling van hare drie Officieren niet veel indruk hebben gemaakt; ze had plaats zonder het gebruikelijke Chinesche vertoon en vormde slechts een onderdeel — evenals de jaarlijksche verwisseling van leden van ambtelijke Colleges en de optrek van militairen en schutterij — van de wijldluftige installatie van den Gouverneur-Generaal.

Bij Res. 9 Oct. 1696 werd „goedgevonden op het verzoekschrift voor of van wegen den gewesen Capitain der Chinese natie Queconqua gepresenteert aan Heeren Schepenen deser stede en door Haar Eerwaarden aan de Regeering gerenvoyeert, Heeren Schepenen te qualificeren om op de gebruikelijke wijze, bij affctie van biljetten en klokegeluij te doen citeren alle degene die uijt krachte van schuld, borgtocht, koophandel, voorgdij etc. eenige pretentien op den gemelten Quekonqua zouden mogen sustineren of vermeenen te hebben, om dezelve binnen zekeren peremptoiren tijd te institueren”.

Uit eene Res. van 2 Oct. 1703 blijkt dat „de oud Chinees Capitain Quekoenqua” toen nog in leven was.

VII. Limkeenqua.

a. Res. 10 Juni 1695.

Wijders alsnu oock in agtinge genomen en gedelibereert sijnde over de menigvuldige ernstige versoeken van den Capⁿ der Chinese natie en Burgerije te deser stede Queconqua om van dien last ontslagen te mogen werden: so is, uijt consideratie van sijnen hogen ouderdom en toenemende swackheijt, verstaen hem sijn versoeck te accorderen: en in sijn plaetse weder te laten optreden den eersten Luijten^t Limkeenqua, dewelke, met en benevens voorsz. Queconqua, al zedert den jare 1685 den dienst van Luijtenant ten genoegen heeft bekleet. Ende wijle hierdoor de plaetse van eerste luijtenant nu mede komt open te vallen, soo is wijders verstaen daerin te surreren, den tweeden luijtenant der voorsz. natie Ongouko; mitsgaders in stede van dien weder tot tweede luijten^t aen te stellen den Chinees Quekiauko gew. sabandhar tot Samarangh.

b. Res. 21 Juni 1695.

Op het voordragen van den Heere Gouverneur Generael is tot vermijding van te groote confluentie van menschen binnen dit Casteel goetgevonden de voorstellinge van den geeligeerden Capⁿ der Chinese natie Limkeenqua, nevens den opgetreden eersten en nieuw verkoren tweede luijtenant Ongoucko en Quekiauko den 29^e deser te laten geschieden op het Pleijn voor het Stadthuys, door den balljuw David Dispontijn, nevens den landdrost Mr Henrij de Bollan ende den E. Pieter Ketting, waernemende den dienst van Advocaet fiscael van Indien, mitsgaders

twee gecommitteerde leden uijt de respective bancken van Justitie deser stede, sullende onse Commissie voor den gem. Capⁿ Limkeenqua eerst in de nederduijtsche tale door den gesworen clercq van Heeren Schepenen Joannes Maurus en vervolgens door den Chinese schrijver Gou-houlan in hare sprake den volke werden voorgelesen.

c. Batavia den 29 Junij A^o 1695.

Willem van Outhoorn, Gouverneur Generael mitsgaders de Raden over den staet van de generale Nederlandse g'octrojeerde Oostindische Comp^e in India, allen dengenen die desen sullen sien ofte horen lesen Saluijt, doen te weten:

Alsoo den Capitain der Chinese natie te deser stede Batavia Que Conqua op sijne iterative instantien en versoecken en uijt consideratie van sijne lange continuatie en presenten hohen ouderdom van dat ampt ontslagen is, en het dierhalven vereijst dat weder een ander bequaam en wacker man tot Capiteijn en hoeft over gem. natie wert gestelt, soo is 't dat in Rade van India daer over gedelibereert, en gelet sijnde op de bequaamheijt en goede qualiteijten van den outsten off eerste luytenant van deselve natie Limkinqua, dewelke zedert den jaere 1685, dat nevens den Capitein Que Conqua tot die qualiteijt aangesteld is, hem ten genoegen daerin heeft gedragen, vervolgens verstaen en goetgevonden is den gem. Limkeenqua aan te stellen en te laten optreden tot Capiteijn, opperhoofd en voorsprake der meergem. Chinese natie en ingesetenen te deser stede, gelijk wij hem daertoe ook aanstellen, nomineren en authoriseren bij desen, om met ende benevens den gem. tweede luytenant Ongouko, die wij insgelijx weder tot eerste luytenant hebben goetgevonden te laten optreden, mitsgaders den nieuw verkozen tweede luytenant Quekiauko¹, de saken van gem. ingesetenen na behoren en onse orders te manieeren, met even soodanigen magt ende authoriteit als sijnen predecesseur Quekonqua heeft gehad, namentlijck omme met communicatie sijner voorseijde twee luytenants ofte mindere officieren alle kleijne voorvallende saeken onder de Chinese burgerije alhier uijt onsen name af te doen ende te beslegten, dog de groote of andersints dubieuse te renvoyeren daer 't behoord, mitsgaders verders alles te doen, wat een goet, vroom en wacker capiteijn, opper-

¹ Res. 10 Juni 1695.

Dl. 78.

hoofte en voorsprake toestaet en betaemt, ordonneren ende bevelen derhalven aan alle hoge en lage officieren en specialijk die van den E. geregte deser stede, den voorsz. Limkeenqua daer voor aan te nemen ende te erkennen, ook in alle saeken sijn officie rakende behoorlijk te maintineren ende voor te staen, vorders aan alle Chinese ingesetenen deser stede, soo die althans hier resideren als die namaels nog soude mogen komen, denselven in sijn voorsz. officie alle behoorlijke gehoorsaemheijt, eere, hulpe ende bijstand toe te brengen ende te bewijzen, alsoo wij sulx ten dienste van de generale Comp. en het gerief en welstand der gemelte Chinese burgerije alhier zodanig bevinden te behoren.

Gegeven in 't Casteel Batavia op 't Eijlant Groot Java in 't Coninkrijk Jaccatra desen 29 Junij A° 1695. (was getek't) W. van Outhoorn. Ter zijden stont 's Comp's zegel in roden lacke gedrukt (en daeronder) Ter ordonnantie van hooggem. haer Ed^{le} (was getekent) Christoffel van Swoll. E. clerq.»

Limkeeko alias Jacob Limkeenko alias Jacob, was Boedelmeester in 1683 en 1684.

Bij Res. 4 Dec. 1699 werd „verstaan aan den Cap^a der Chinesen Limkeenqua op desselfs schriftelijk versoeck te licentieren het opregten van twee suijkermolens op desselfs land gelegen ongeveer ses mijlen opwaerts aan de groote Rivier, genaamt Comirij”.

In Res. 8 April 1749 wordt van Limoensaaï gezegd dat hij de aangenomen zoon en erfgenaam was van Limkeenqua, den a° 1706 of wat later in China overleden Kapitein. Deze overleed echter 4 April 1707 te Batavia. (Zie VIIIa).

VIII. Tambocco.

a. Res. 11 April 1707.

De heeren bij den anderen gekomen zijnde ten principalen om de lectura van het rapport van den Commandeur Cnol en Capitain van der Horst wegens derzelven verrigtinge ten hove bij den Sousouhoenang Pakoebowano te vervolgen, heeft den heere Gouverneur Generaal, alvorens deselve weder bijderhand te nemen, in omvraag gelegd of men tot de verkiesinge van een Capitain over de Chinesen alhier, in steede van den op 4 deser overledene Limkeenqua, heeden dan wel nog eenige dagen en tot de volbrachte begravenis van den overledene wagten soude,

waarop het advijs van de H^r van Swoll opgehaelt zijnde, is nodig geagt als nu tot de verkiesinge te treden ende vervolgens eenparigh goedgevonden daartoe aan te stellen den oudste luitenant dier natie Tambocco, aan denwelke ook met eenen om hem te meer ten goede tot de belangen van d' E. Comp^e ende die der gemeente te animeeren, goedgevonden werd bij taxatie in eigendom te geven het stuk lands hem den 20ⁿ October 1705 aan de oostzijde der Tangerangse rivier tot het opregten van suikermolens vergunt en door hem reets daer toe geprepareert, en werden heeren Heemraden gequalificeert hetselve land na ingenomen advijs van den gesw[oren] landmeeter Bartel van der Valk te taxeeren». ¹

b. Dagreg. 3 Junij 1707. ²

Heden den vastgestelden dag zijnde, om ingevolge van het geresolveerde in Rade van India op den 11^e April passado, den nieuw aangestelden Capitain der Chinese natie Tambocqua voor te stellen, soo quam denselven g'accompagneerd van sijne Lieutenants Quehoenko en Lionko omtrent ten 9 uuren ten huijse van sijn Edelheijd den Heere Gouverneur Generaal, gelijk mede den Bailliuw Joannes Ens, den Landdrost Michiel Ram, den Advocaat Fiscaal van India mr. Cornelis van Berendregt en twee gecommitteerde Leden uijt beijde de collegien van Justitie, van waar, nadat de Pargamente Commissie door welgemelte sijn Edelheijd aan de Leden uijt den agtbaren Raad van Justitie was overgegeven, gingen vervolgens te samen tot buijten de Landpoort deses Casteels, alwaar een groot getal Chineesen (die met gomme slag daags te vooren waren gewaarschouwd, om voormelde voorstellinge bij te wonen) ten meerendeele voorsien met vlaggetjes op hare maniere gemaakt haar stonden op te wagten, en wierden vervolgens tot aan 't Stad-huijs door deselve van daar geconduiseerd; werdende voormelde commissie in 't Nederduijts geleesen door den Secretaris van Heeren Scheepen François Verboom, ende in de Chinese tale door den schrijver dier natie, en quamen vervolgens rapport doen van hare verrijtinge aan opgemelte sijn Edelheijd. Luidende meergemelte Commissie in 't Nederduijts aldus:

¹ Blijkens extract notulen Heemraden van 21 April 1707 was de waarde van dit stuk land getaxeerd op 350 rds. (Res. 6 Mei. 1707).

² Landsarchief.

Joan van Hoorn, Gouverneur Generael, mitsgaders de Raden over den Staet van de generale Nederlandsche geotroijeerde Oost Indise Compagnie in India, allen dengenen die desen zullen sien ofte horen lesen, Salut, doen te weten:

Alsoo den Capitein der Chinese natie te deser stede Batavia Limkeenqua in de maend April pass^o is komen te overlijden en het dierhalven vereijst, dat weder een ander bequaem en wacker man tot Capitein en hooft over gem^e Natie werde gestelt, soo ist: dat in Rade van India den 11^e April jongstleden, daer over gedelibereerd en gelet zijnde op de bequaemheijt en goede qualiteijten van den oudsten of eersten luytenant van deselve natie Tambocqua, dewelke zedert den jare 1692, dat tot die qualiteijt aangesteld is, hem ten genoegten daerin heeft gedragen, vervolgens verstaen en goet gevonden is, den gem^e Tambocqua aen te stellen en te laten optreden tot Capitein, opperhooft en voorsprake der gem^e Chinese natie en ingesetenen te deser steede, gelijk wij hem daertoe ook aenstellen, nomineren en authoriseren bij desen, om met en benevens de Luytenants Quehoenko en Liejonko de saken van gem^e ingesetenen na behoren en onse ordres te manieeren met even sodanigen magt en autoriteijt als zijnen predecesseur Limkeenqua heeft gehad, namentlijk omme met communicatie zijner luytenants, alle kleijne voorvalende saken onder de Chinese Burgerije alhier uijt onsen name af te doen ende te beslegten, dog de grote of andersints dubieuse te renvoijeren daer 't behoort, mitsgaders verder alles te doen, wat een goet, vroom en wacker capitein, opperhooft en voorsprake toestaet ende betaemt. Ordonneren en bevelen derhalven aen alle hoge en lage officieren en specialijk die van de E' geregte deser steede den voorsz. Tambocqua daer voor aen te nemen ende te erkennen, oock in alle zaken zijn officie rakende, behoorlijk te maintineren ende voor te staen. Verders aen alle Chinese ingezetenen deser stede, soo die althans hier resideren als die namaels nog zoude mogen komen, denselven in zijn voorsz. officie alle behoorlijke gehoorsaemheijt, eere, hulpe ende bijstand toe te brengen ende te bewijzen, alsoo wij zulx ten dienste van de generaele Compagnie en het gerief en welstant der gem^e Chinese burgerije alhier sodanig bevinden te behoren.

Gegeven in 't Casteel Batavia op 't eijlant Groot Java in het Koninkrijk Jaccatra desen 3^e Junij 1707 (was getekent:) Jⁿ. van Hoorn (ter zijde stond 's Comp^s zegel in rode lacque

gedrukt, en daer onder) ter ord^e van hooggem. haer Ed. (was getekent) I. Garsin, Secretaris».

c. Res. 21 Februari 1719.

Voorts is op het schriftelijck gedaan versoeck van den Capitain der Chineesen alhier Tamboqua, tans in siekte vervallen zijnde, verstaan hem te qualificeren bij testamente onder sijne familie tot een begraafplaats te designeeren, en bij sterfgeval na te laten sonder dat hetselve sal mogen verkogt of op eenigerhande wijze veralieneerd werden, seker stukje lands hetwelk hij van eenen Johannes Barkus volgens coopbrief van den 8ⁿ Junij 1718 gekogt, en met dat oogmerk reeds daartoe geprepareerd heeft, onverminderd de kragt onser resolutie van den 29ⁿ Maj 1705 tegens het beswaren van vaste goederen door speciale fideicommissen gedecreteerd.

Als opvolger van den overleden geschoren Chinees Kiay aria Martanata, werd hij bij Res. 2 Aug. 1697 aangesteld tot „Sabandhar en hooft van die van sijne natie tot Serribon”.

Bij Res. van 16 Juni 1702 werd hij, „altans Capitain over die natie tot Chirribon” benoemd tot Luitenant te Batavia.

Bij Res. van 15 Juni 1703 werd „Tamboko tweede luitenant van die natie alhier, sijnde met eenen daarvan Capitain tot Cheribon” op zijn verzoek uit den laatsten dienst ontslagen en hem vergund daarvan transport te doen aan den Chinees Tansjauko.

Hij overleed 23 Febr. 1719 (Zie IX).

Bij Res. van 28 Dec. 1725 werd „Tantionqua, soone van den gestorven Capitain Tanboqua” benoemd tot Luitenant.

„Tam” is eene verschrijving voor Tan, den veel voorkomenden geslachtsnaam.

IX. Quebauqua.

Res. 3 Maart 1719.

Ook na gedane omvraag nodig geoordeeld zijnde te treden tot de verkiesing van een ander Capitain over de Chinesen hier ter stede, in plaatse van den op 23 Feb^{ru}i passato overleden Capitain Tamboqua, soo is ten aansien de twee lieutenants over die natie Lijongqua en Ho Lie Enqua reeds bejaard en tans van het vereijste vigore niet meer en zijn, eenparig goedgevonden en verstaan tot Capitain aan te stellen den oud boedelman der Chineesen Quebauqua, mitsgaders de voorstelling van den-selven in voormelte qualiteit ter gelegenertijd te laten geschieden na voorgaande usantie te vinden zijnde en genoteerd op den 3ⁿ Junij 1707 bij het dagregister deses Casteels.

In het Emoy-dialekt heet deze geslachtsnaam: Keeh. Het schriftteeken daarvoor is 郭 dat wordt uitgesproken „kok” (Zie Medhurst, *Hok-kian Dictionary*, bl. 402 b).

De persoonsnaam zal zijn geweest 昂 bau (a. w. bl. 13) waarvoor Medhurst bij de vertaling van het handschrift der „*Chronologische Geschiedenis*” zal hebben gevonden of gelezen 昂 gang. (a. w. bl. 182a). Zoo wordt het verklaarbaar dat Medhurst dezen Kapitein Kok Gang noemde in plaats van Keeh Bau.

Hij was Boedelmeester in 1707, 1708, 1711, 1712, 1714 en 1715 en overleed vermoedelijk op een van de eerste dagen der maand Januari 1733 (Zie Xa) en werd eerst na 2 Juni 1733 begraven. (Zie Xb).

Zijne voorstelling had plaats op 11 Juli 1719. (Zie Xa slot).

„Door den Capitain der Chineesen Que Bauqua bij requeste permissie versogt werdende om seecker stukje land gelegen omtrent een uur gaans buiten dese stad in het Westerveld, het 11^e deel van het blok P, aan hem door den inlands borger Frederik Nicolaasz gedonateerd, te approprieren tot eene begraafplaats voor hem en sijne nakomelingen onder conditie dat hetselve noijt sal mogen werden verkogt ofte veralieneerd, is verstaan hetselve te accordeeren en gedagte strookje lands tot nader dispositie deser regering te beswaren met een fidei commissairen band waarvan den geregte sal werden kennisse gegeven door extract van desen”. (Res. 4 Jan. 1726).

X. Que Tjoenqua.

a. Res. 6 Januari 1733.

Door het afsterven van Que Bauqua eenige dagen geleden, vacant geworden zijnde het ampt van Capitain over de Chinese natie waartoe denselven bij resolutie van den 3ⁿ Maart 1719 was aangesteld, en hetwelke hij sedert opgem. tijd sooveel bekend is ook met alle candeur tot zijn dood toe heeft gefungeerd, soo is op de propositie van den heere Gouverneur Generaal verstaan, soo om dese als andere redenen diendwegen bij zijn Ed^e mondeling voorgebragt ditmaal weder als bij zijne aanstelling het oog soo seer niet te laten vallen op een der lieutenants, maar integendeel reflexie te slaan op de zoon van den overleden, zijnde den oud boedelmeester Que Tsoenqua, die bij het leven van voorm. zijn vader al veel tijds in het waarnemen van gem. bediening denselven behulpzaam is geweest, en dienvolgende daartoe de vereijchte kennisse en bequaamheid schijnt te zullen hebben, mitsgaders boven des ook in goeden reuk is soo bij de Europeese als zijne eijgene natie, en soo veel men weet sig altoos stil en zedig gedragen heeft, en dienvolgende gem. Que Tsoenqua

daartoe te eligeeren en aan te stellen, om ter bequamer gelegentheid naar de keuse van den heere Gouverneur Generaal daarinne publicq g'installeerd en bevestigd te werden met het ceremonieel bij sulke plegtigheden in gebruik en nog laatst voor opgem. Que Bauqua, te vinden zijnde bij het dagregister deses Casteels onder den 11ⁿ Julij des gem. jaars 1719.

b. Res. 2 Juni 1733.

Wijders is op de vrage van den welgem. heere Gouverneur-Generaal of den ter resolutie van den 3ⁿ ¹ Januarij deses jaars aangestelden Capitain over de Chineesche natie te deser stede in name Que Tsoenko volgens het voorige gebruik zoude voorgesteld worden, verstaan zulx na vereijdsch van zaken te laten voortgang nemen en ten dien eijnde te doen opvolgen de uijterlijkheden en ceremonien die jongst ontrent de voorstellinge van zijnen antecessieur en overleden vader Que Bauqua na 't aangeteekende bij het Dagregister deses Casteels onder den 11ⁿ Julij des jaars 1722 hebben plaats gehad. ²

Dog daarentegen is verstaan te ontseggen het versoek van denselven Que Tjoenko teneijnde zijn voorm. vader met een Comp. militairen uijt het Europeese guarnisoen te dezer plaatse te mogen begraven, alschoon zulx in voorigen tijd schijnt in gebruik te zijn geweest en daarvan ook een voorbeeld in den jare 1684 ontrent eenen Capitain Wanjok gevonden werd, ³ nadien hetselve egter niet weer gepractiseert en overzulx al genoegsaam in ongebruik geraakt is, buijten en behalven dat ook in 't geheel seer oneijgen schijnt te wesen, ter zake den Capitain der Chineesen niet soo seer voor een militair als wel voor een politicq hoofd zijner natie kan aangemerkt werden en ook bij zijn leven geen de minste eerbewijsinge van de militie komt te genieten.

c. Batavia, den 27ⁿ Julij 1733.

Mr Dirk van Cloon, Gouverneur Generael, mitsgaders de Raden over den Staat van de generale Nederlandse Oost Indische Compagnie in India, allen dengeenen die desen sien ofte hooren leesen, Salut, doen te weten :

¹ lees: 6^{en} (zie bl. 54).

² lees: 1719 (zie onder a).

³ zie: bl. 31.

Alzoo den Capitain der Chineese natie te deser stede Batavia Que Bauqua met het uijteijnde van het jongst verwekene jaar 1732 is komen te overlijden en het derhalven vereijst dat weder een ander bequaam en wacker man tot Capitain en hoofd over gemelde natie werde gestelt, Soo ist, dat in Rade van India op den 3^e der voorledene maand Januarij daarover gedelibereerd, en gelet zijnde op de bequaamheid en goede qualiteiten van des overledens zoon den oud boedelman van deselve natie Que tSoenqua, vervolgens verstaan en goedgevonden is den gemelden Que tSoenqua te verkiesen en aan te stellen tot Capitain, opperhoofd en voorsprake der meergem^e Chinese natie en ingesetenen te deser stede, gelijk wij hem daartoe ook aanstellen, nomineeren en autoriseeren bij desen, om met en benevens de ses Lieutenants dier natie in name Limtsoenko, Limsomko, Tantiogko, I Oseengkong, Nihoekong en Li Hooko, de saken van gem. ingesetenen na behoren en onse ordres te manieeren met even sodanige magt en autoriteit als opgemelde zijn vader en predecesseur Que Bauqua heeft gehad. Namendlijk omme med communicatie zijner lieutenants alle kleijne voorvallende zaken onder de Chinese burgerije alhier uijt onsen name af te doen ende te beslegten, dog de groote of andersints dubieuse, te renvoijeeren daar het behoord, Mitsgaders alles te doen wat een vroom, goed en wacker Capitain, opperhoofd en voorspraake toestaat en betaamd, Ordonneeren en beveelen derhalven aan alle hooge en lage officieren, en specialijk die van den E. geregte deser stede, den voorz. Que tSoenqua daarvoor aan te nemen ende te erkennen, ook in alle zaken zijn officie rakende behoorlijk te maintineeren ende voor te staan, verders aan alle Chinese ingesetenen deser stede, soo die althans hier woonagtig zijn, als die namaals nogh zouden mogen komen, denselven in zijn voorsz. officie alle behoorlijke gehoorszaamheid, eere, hulpe ende bijstand toe te brengen, mede te bewijzen, alzoo wij zulx ten dienste van de generale Comp^e en het gerieff en welstand der gem. Chineese burgerije alhier sodanig bevinden te behoren.

Gegeven in 't Casteel Batavia op 't eijland Groot Java in 't Coningrijk Jaccatra desen 27ⁿ Julij A^o 1733, (getek^t) D. van Cloon, (ter zijde stond) 's Comp^s zegul gedrukt in rooden lacque (en daar onder) Ter ordonnantie van hooggem. haar Edelens (getekent:) G. Bogaert, Secr^s.

Hij was Boedelmeester in 1724 en 1725.

Kapitein Que Tsoenqua en Luitenant Khouw Tjenko hadden arak-branderijen even buiten de Diestpoort. (Res. 4 Juli 1738).

Maurits van Aarden, Secretaris van Schepenen, was sequester in den insolventen boedel van den overleden Kapitein Que Tsoenqua (Res. a. v.). (Vgl. Res. 4 Dec. 1739).

XI. Nihoekong.

Res. 11 September 1736.

Voorts op de propositie van den heere Gouverneur Generaal gedelibereerd zijnde over de verkiesinge van een Capitain over de Chineese natie te deser steede in plaatse van Que Tsoenko die over eenigen tijd overleden is, so wiert uijt aanmerckinge dat denselve buijten de verdere vereijstcht werdende qualiteijten ook wel dient te weesen een man van middelen, na overweginge van het nodige goetgevonden en verstaan daartoe uijt degeene die hun persoon en dienst hebben aangeboden te verkiesen en aan te stellen den luitenant Nihoekong.

Hij was de oudste zoon van Luitenant Nilocko uit diens huwelijk met Tan Teengnio en, na in 1730 en 1731 Boedelmeester te zijn geweest, volgde hij zijn overleden vader op als Luitenant. (Res. 6 Febr. 1733. Vgl. over deze benoeming Bijdr. Kon. Inst. Deel 73 (1917), bl. 190).

Hij heet in 1740 dertig jaren oud te zijn geweest en was getrouwd met Lim Oatnio, dochter van Luitenant Limtsoenko, bij wie hij acht kinderen had verwekt, van wie in 1740 nog drie in leven waren, onder wie ten minste één zoon was. Den 10^{en} October 1740 werd hij in hechtenis gesteld op de punt de Robijn; den 18^{en} October werd besloten hem te laten overbrengen „in 's Compagnie's boeijen”; den 21^{en} Januari 1741 werd hij „tot nader en scherper examen” gebracht; bij vonnis van den Raad van Justitie van den 6^{en} Augustus 1743 werd hij veroordeeld tot verbanning voor 25 achtereenvolgende jaren, welk vonnis in revisie werd bekrachtigd (Sententie van den 18^{en} Mei 1744). Ingevolge dit gewijsde, bepaalde de Regeering dat hij naar Ceijlon zou worden „verzonden” (Res. 22 Mei 1744) maar op zijn verzoek werd hij naar Amboina gerelegeerd (Res. 16 Juni 1744), waar hij den 25^{en} Dec. 1746 overleed. Zie over hem „Ni Hoekong” in Bijdr. Kon. Inst. Deel 74 (1918) bl. 447.

XII. Lim Beengko.

a. Res. 25 Juni 1743.

Voorts door den heer Gouverneur Generaal de vergaderinge te kennen gegeven zijnde de verlegentheijd waarinne zijn Edelheijd dagelijks quam te vallen, wanneer iets omtrent de thans

weeder in een ruim getal alhier gepermitteerde Chineesen wilde ordonneeren, aangesien deselve nog sonder eenige hoofden off opsigters zijn, waardoor dan voornamentlijk in deesen tijd dat men de nieuwelingen, altoos geneegen om clandestin hier in de colonie te verblijven, door bekkenslag en waarschouwing mitsgaders goede toesigt van gem. hare hoofden als dwingen moeten om weder met de jonken te vertrecken, weederom veele desorders soude kunnen ontstaan, vermeenende zijn Edelheijt dat ingevalle men Chineese in deese Colonie admitteeren wil, waar van de noodzakelijkheid 't sedert A° 1740 maar meer dan te veel is gebleeken, men ook teffens vaststellen moet dat deselve onder haare eijgene hoofden moeten weesen soo de huijselijke bestieringe onder die menschen sal gaan op eene gereguleerde en voor haar gemakkelijken voet. Soo heeft de Vergaderinge sig met de voorsz. consideratien geconformeert en is dienvolgende goedgevonden bij provisie een captain en twee luitenants over de Chineese Natie weder aan te stellen ende verkiesinge der daartoe bequaamste personen aan den heer Gouverneur Generaal gedefereert te laten.

b. Res. 28 Juni 1743.

Voorts door Welgem. Sijn Edelheijt de regeering te kennen gegeven sijnde desselfs gedagten wel te [hebben] laten gaan tot het benoemen van drie der bequaamste Chineesen tot Capitain en luitenants over die van hare natie, hetwelk de vergadering ter jongste sessie wel aan Sijn Edelheijt hadden willen gedefereert laten dog dat den Chinees Lim Souko die bij Sijn Edelheijd als een van de opregste en bemindste onder die [van] zijne natie tot Capitain int oog genomen was daar voor hadde bedankt en versogt van die last bevrijd te weesen, mitsgaders dat de overige soo wel niet bij Sijn Edelheijt waren bekend als mogelijk bij de heeren leeden, onder eene vrage wien haar Ed. wel vermeende[n] daartoe de beste te zijn, soo is goedgevonden en verstaan den Chinees Lim Beengko tot Capitain ende meede [de] Chineesen Oeij Tsomko en Tan Iko tot luitenants over die van hare natie aan te stellen.

c. Res. 6 Augustus 1743.

Bij dese gelegentheijt is ook op de vrage van den heere Gouverneur Generaal verstaan den jongst aangestelden Capitain

over de Chinese natie Lim Beengko, na vorige usantie dog met soo weijnig ceremonie als mogelijk, publicquelijk te doen voorstellen, en denselven met de twee luitenanten, nevens degeene die tot hare functie relatie hebben, met er woon binnen dese stadt te admitteeren, onverminderd nogthans het besluit ten dien reguarde op den 11ⁿ November 1740 genomen, dat in zijn geheel gelaten word ten opsigte van alle andere Chineesen, nadien het admitteeren van hare hoofden ter woon binnen dese stadt voor noodzakelijk en inevitabel moet werden aangesien so de neering en handteering weder herleven en voortgeset werden sal sonder interruptie mitsgaders ook geen infractie geven kan aan dat besluit van eenige speculatie.

*d. Dagreg. 19 Augustus 1743.*¹

Des morgens om 9 uren werd den geelgeert Capⁿ van de in dese colonie greadmitteerde Chineesen Lim Beengko, volgens haer Ed. besluit van den 6 Hujus, naar het Formulier van de g' expedieerde commissie sub 24 der voorl. maand dog sonder eenige ceremonien, ten overstaan van de gecommiteerdens uijt de beijde collegien van Justitie en den advocaat fiscaal, item den ballieuw en landdrost nevens de secretarissen van voorm. collegien van de puije van het stadhuijs in 't openbaer voorgesteld: Siet hiervan met seclusie der ceremonien het Batavia's Dagregister d' a^o 1707 dato 3 Junij, alwaar een gelijkstandig voorbeeld gevonden word; sijnde de acte van authorisatie bij het afgaande Batavias resort van den Jaere 1743 te vinden.

Bij Res. 11 Sept. 1742 werd toegestaan het verzoek „van den thans hier in loco sijnde Chineesen Sabandhaar tot Bantam Lim Beengko . . . een huis te mogen huuren en occupeeren in de Zuyder Voorstad alhier, tot het voortsetten van zijnen handel”.

„Lim Beengko, als pro dato sonder eenige opspraak alhier gezeeten sijnde geweest, te permitteeren sig weeder te deezer plaatze te mogen ter neder zetten en uijt dien hoofde hem soodanig een permissiebriefje te laten afgeeven.” (Res. 20 Nov. 1742). Deze briefjes waren, na eene volkstelling onder de Raden Crul en van Aarden gehouden, in de plaats gekomen van de briefjes van pardon.

Hij verzoocht „te worden geprivilegieert tot het koken en verkopen van madat” hetgeen bij Placaat van 28 Dec. 1729 en Res. 6 Sept. 1729 was verboden. Voor één jaar werd dit privilege toen aan hem verpacht (Res. 13 Dec. en 16 Dec. 1746); bij Res. 13 April 1747 werd het ingetrokken.

¹ Landsarchief.

Hij is noch Boedelmeester noch Luitenant geweest en overleed vóór 17 Maart 1747; zijn woonhuis werd toen aangekocht om te dienen als ambtswoning voor zijne opvolgers. (Res. 25 April en 9 Mei 1747).

Aan zijne weduwe Tan Tjenio en haar zoon Lim Thoenko (Boedelmeester in 1747 en 1748) werden bij Res. 17 Maart 1750 brieven van atterminatie of respijt verleend voor den tijd van vijf jaren. Bij Res. 22 Juni 1753 werden Weesmeesteren gequalificeert hun uitstel te geven van de betaling eener schuld aan den boedel van G. G. van Imhoff.

XIII. Oeij Tsomko.

a. Res. 21 April 1747.

Mits het overleijden deser dagen van den Capitain der Chineesen alhier Lim Beengkongh door den heer Gouverneur Generaal nopens het vervullen van dat ampt gesproken, dogh voor af de heeren leeden in overweginge gegeven zijnde, of hun Edelens niet evenals welgem. zijn Edelheijt vermeende nodig te weesen dat door diegene, dewelke daartoe althans mogte werden verkoren, so wel als door zijne successeuren in 't vervolg voor schepenen te deser steele wierde afgelegd, na de wijze van die natie, den eed van purge die voor de g'advanceerde en in eenige ampten gesteld werdende dienaren ter sessie van den 4ⁿ Junij 1743 is g'arresteerd, zo wierd goedgevonden sulx na den voorstel van welgem. zijn Edelheijt te laten effectueeren, en voorts verstaan tot Capitain der Chineesen alhier te verkiesen en aan te stellen den oudsten lieutenant dier natie Oeij Tsomko, en naeder tot lieutenant, den boedelmeester Tsou Tsoenseengh.

b. Res. 5 Mei 1747.

Den jongst aangestelde Capitain der Chineesen Oeij Tsomko, ingevolge het besluit deser tafel van den 21 April jongstleeden bij schepenen te deser stede hebbende afgelegd den eed van purge wegens de verkrijging van dat ampt, blijkens een ingekomen extract uijt de resol. van haar Eerw. van den 3ⁿ deser, zo wierd verstaan hetzelfde bij desen te noteeren, en den gem. Capitain aan die van zijne natie te laten voorstellen na de gebruiken van den vorigen tijdt, te vinden bij de Dagregisters deses Casteels van den jare 1707 en 1719 omtrent Tamboqua en Quebauqua, dewijl de schikking omtrent die natie thans weder nabij herstelt is op den alouden voet en dus de bijsondere reflexie daarop gevallen bij de eerste weder aanstelling van

een hoofd over deselve na het aangetekende bij resolutie van den 6ⁿ Augustus des jaars 1743 althans so seer niet meer verijst werden.

c. Batavia, den 6^e Junij A° 1747.

Gustaaf Willem Baron van Imhoff, Gouverneur Generaal, mitsgaders de Raden wegens den staat der Vereenigde Nederlanden en de generale g'octroijeerde Oostindische Comp. allen dengeenen die desen sullen sien ofte horen leesen, Salut, doen te weeten:

Alsoo den capitain der Chineesche natie alhier Lim Beengkongh, nu onlangs is komen te overlijden, en het derhalven vereijst dat weder een ander bequaam en wacker man tot Capitein en hoofd over gemelde natie werde gesteld, soo is 't dat in Rade van India op den 21ⁿ der jongst gepasseerde maand April, daarover gedelibereert en gelet sijnde op de bequaamheijt en ervarentheijd, 'tsedert eenen dienst van veele jaren in de qualiteijd van luitenant over deselve natie alhier bij den Chinees Oeij tSomko verkregen, vervolgens verstaan en goedgevonden is den gemelden Oeij tSomko te verklaren en aan te stellen tot Capitein, opperhoofd en voorsprake der meergemelde Chineesche natie en ingeseetenen te deser stede gelijk wij hem daartoe aanstellen, nomineeren en authoriseeren bij desen, om, met en benevens de thans nog resteerende luitenands dier natie Tan Iko, Lim Koko en Souw tSoenseeng en diegeene, die wij wijders in vervolg van tijdt in dese of andere qualiteijd als hoofden en meede opsigters over die volkeren mogten goedgevinden te stellen, de saken van gemelde ingeseetenen, na behoren en onse ordres te manieeren, met even soodanigen magt ende autoriteijd als sijnen precesseur Lim Beengkong heeft gehad, namentlijk omme met communicatie sijner luitenants alle kleinje voorvallende zaken onder de Chineesen alhier uijt onsen name af te doen en te beslegten, dog de grote of andersints dubieuze te renvoyjeeren daar 't behoord, mitsgaders verders alles te doen wat een goed, vroom en wacker Capitain, opperhoofd en voorsprake toestaad en betaamd, Ordonneeren ende beveelen derhalven aan alle hooge en laage officieren en specialijk die van den E. geregte deser steede, den voorsz. Oeij tSomko, daarvoor aan te neemen ende te erkennen, ook in alle saken sijn officie rakende, behoorlijk te maintineeren ende voor te staan, vorders aan alle Chinese ingeseetenen alhier ter plaatse, so die altans

hier resideeren als die namaals nog soude mogen komen, den-
selven in zijn voorsz. officie alle behoorlijke gehoorszaamheijt,
eere, hulpe ende bijstand toe te brengen ende te bewijzen,
alsoo wij sulx ten dienste van de generale compagnie en het
gerief en welstand der gemelte Chineesen alhier sodanig bevinden
te behooren.

Gegeven in 't Casteel Batavia op 't Eijland Groot Java in 't
Koningrijk Jacatra desen 6^{en} Junij A^o 1747, (was geteekend)
G. W. van Imhoff, (in marg.) 's Comp^s zegul gedrukt in roden
lacque (daar onder) Ter ordonnantie van hooggemelde haar
Ed^s (getekend) P^s. A^s. van der Parra, Secr^s.

d. Res. 9 Juni 1747.

De voorstelling van den bij resolutie van den 21 April pass^o
aangestelde Capitain der Chinese natie Oeij Tjomko door den
Heere Gouverneur Generaal op morgen beraamt zijnde, Zo wierd
goedgevonden en verstaan de schickinge van het ceremonieel
daaromtrent aan Welgem^e Zijn Edelheijd gedefereert te laten.

Ter vervanging van den tot Luitenant bevorderden Li Hoko, werd Oeij
Tsomko bij Res. van 23 Juni 1733 aangesteld tot Boedelmeeester, in welk
ambt hij in 1734 werd gecontinueerd.

Bij Res. van 28 Sept. 1736 werd hij benoemd tot Luitenant.

Hij behoorde tot de eersten welke 26 Sept. 1740 aan G. G. Val-
ckenier kennis gaven van den opstand der Chineezen in de Bovenlanden;
niettemin kwam hij in verdenking. Hij werd gedetineerd en den 14^{en}
Oct. 1740 in verhoor genomen; den 20^{en} d. a. v. compareerde hij met
zijn schrijver Oeij Djiko voor Commissarissen uit den Raad van Justitie
om een Chineesch brief te vertalen (waaruit blijkt dat hij Chineesch
kon lezen); den 16^{en} November 1740 volgde zijn invrijheidstelling.

„De Chinees Lijutenant Oeij Tsjiomko en mede Chinees Lim Tsjouko
verzoeken dat aan deselve uijt hoofde van haren deplorablen staat waar-
inne sij door de rebellie hunner natie sijn geraakt, speciaal mogte werden
gequalificeert omme soodanige lijfeijgenen ten getalle van veertig stux
van den eerstgen. en twee en vijftig van den laatsten, bij ontmoetinge
hetsij op wat plaatsen deselve ook mogten komen te onthouden, na zig
te mogen nemen en onder hare vorige magt en dienstbaarheid te brengen,
ten eynde daardoor weder in staat te geraken hare vorige neeringe ten
dienste van d'E Comp^e en het gemeenebest weder bij de hand te kunnen
nemen waartoe sij anders onvermogen sijn. Soo wierd goedgevonden
en verstaan, gem. Chineesen met dit hun verzoek tot den dagelijksken
regter over te wijzen”. (Res. 29 Nov. 1740).

„Den gew. Lijutenant over de Chinese natie alhier Oeij Tsomko bij
requeste te kennen gevende dat hij door het afbranden en destrueeren
van sijne huizen en pedacken, het plunderen van alle sijne goederen en
het missen van desselvs lijfeijgenen met de massacre en destructie onder

zijne natie in A° pass° voorgevallen, althans gebragt sijnde in de uijterste miserie en ten eenemaal onvermogen tot voldoening sijner crediteuren en uijt dien hoofde aan het eijnde van het rekest versoeck doende omme van alle gijsseling en rigoureuse vervolgingen van deselve te mogen blijven g'eximeert, onder aanneeming om 's jaarlijx aan deselve na rato en in mindering van hunne Cap^{en} af te leggen een somma van 500 rds. So is ter sake het volle bekend zij dat zijne voorgeevens met de waarheid zijn quadreerende, goedgevonden het voorsz. versoeck te accordeeren met committimus aan den E. geregte deser Steede". (Res. 25 Juli 1741).

In 1742 waarschuwde „Oeij Tsomko, gewezen luitenant der Chinesen" tegen een complot van de Mohamedanen tegen de Christenen en Chineezen (Res. 17 Dec. 1742).

Toen in 1743 opnieuw tot de aanstelling van Chineesche Hoofden werd overgegaan, werd hij weer tot Luitenant benoemd. (Res. 28 Juni 1743).

Zijne publieke voorstelling als Kapitein had plaats den 10^{en} Juni 1747 (Zie Res. 9 Juni 1747).

Bij Res. 25 April 1747 werd besloten het huis van zijn voorganger Lim Beengkong voor ambtswoning van hem en zijne opvolgers aan te koopen omdat hij „door onvermogen of gebrek van middelen" buiten staat was dit zelf te doen. (Zie Bijdr. Kon. Inst., Deel 73 (1917) Bijl. V).

Aan den Capitain der Chineezen en pagter van d' inkomende en uijtgaande regten Oeij Tsomko werd bij Res. 25 Aug. 1747 prolongatie toegestaan van de hem ter sessie van 6 April t.v. verleende surchance van betaling der pachtpenningen tot ult° November „om reden van zijn onvermogen".

Uit Res. 17 Nov. 1747 blijkt dat hij toen 40 jaren lang te Batavia was. Hij was stellig in China geboren want bij Res. 16 Juni 1750 werd aan zijn executeur-testementair, den Lieutenant en Secretaris der Chineeze natie Oeij Tjielauw, toegestaan zijn lijk „met een der eerstdaags te vertrekken jonken te laten transporteeren naar China om aldaar ter aarde besteld te worden, volgens het expresse-verzoek door den overledene ten dien eijnde gedaan". In de Res. van 7 Juli 1750 heet hij „onlangs overleden".

Kapitein Oeij Tsomko verzoekt remis van pachtpenningen (Res. 8 Aug. 1749) welke hem wordt toegestaan (Res. 16 Sept. 1749).

„Door den Capitain der Chineeze natie Oeij Tsomko versoeck gedaen zijnde om desselfs overleden huijsvrouw (Khoe Ki Etnio — zie Res. 25 September 1753) te mogen laten begraven met sodanige plegtigheden als onder lieden van conditie onder hare natie gebruikelijk zijn en voor de Chineeze revolte in a° 1740 te deser stede aan een iegelijk uijt deselve gepermitteerd waren, zo is uijt aanmerkinge dat men sedert de regeringe van den praesenten heere Gouverneur Generaal op alle manieren getragt heeft die natie soowel ten opsigte van hare readmissie in dese Colonie en Stadt nevens den dagelijken aanwas omtrend het getal als veel andere arrangementen soveel mogelijk is tot haren ouden stand te brengen, ten minsten daarna eeniger maten te doen gelijken, Goedgevonden en verstaen dat ook in het voorschreve versoeck te condescendeeren en het-selve te extendeeren tot alle officieren van die natie en derselver familien, die daartoe in den aanstaende aan den heere Gouverneur Generaal versoeck zullen doen". (Res. 26 Sept. 1749).

„Brieven van atterminatie verleend voor drie jaren aan den Capit. der Chinese natie alhier Oeij Tjilauw als executeut in den boedel van desselfs overleden predesesseur Oeij Tsomko". (Res. 23 Febr. 1751).

Uit Res. 9 Juli 1754 blijkt dat Oeij Tsomko 30 April 1750 een testament heeft gemaakt (notaris Domburg) waarbij Oeij Tsjilauw — zijn opvolger — tot executeur werd aangesteld en dat de onder-coopman Anthonij Patras eene vordering op den boedel had.

XIV. Oeij Tsjilauw.

a. Res. 7 Juli 1750.

In plaats van den onlangs overleden Oeij Tsomko is verstaan tot Capitain van de Chinese natie, uijt degeene die daar toe haren dienst gepresenteerd hebben te verkiezen en aan te stellen den Lieut^t Oeij Tsjilauw, als daar toe de bequaamste en van een goede renommée zijnde, mids hij dientwegen naar het gesolveerde op den 21 April 1747 voor Scheepenen dezer stad op de Chinese wijze presteere den eed van purge.

b. Batavia den 12ⁿ Julij 1750.

Gustaaf Willem Baron van Imhoff, Gouverneur-generaal, mitsgaders de Raden wegens den Staat der Vereenigde Nederlanden en de Generaale geotroijeerde Oost Indische Compagnie in India, allen dengeenen die desen sullen sien ofte horen leesen, Salut, doen te weeten:

Alsoo den Capitein der Chinese natie alhier Oeij Tsomko onlangs is komen te overlijden en het derhalven vereijst, dat weder een ander bequaam en wacker man tot Capitain en hoofd over gem. natie werde gestelt, so is het, dat in Rade van India op den 7ⁿ deser maand daarover gedelibereert, en gelet zijnde op de gegevene preuven van bequaamheijt en integriteijt in de qualiteijten van Lieutenant en Secretaris, bij den Chinees Oeij Tjilauw, vervolgens verstaan en goedgevonden is den gem. Oeij Tjilauw te verkiesen en aan te stellen tot Capitain, opperhoofd en voorspraake der meergem^e Chinese natie en ingesetenen te deser plaatse, gelijk wij hem daartoe aanstellen, nomineeren en autoriseeren bij desen om, met en benevens de thans nog resteerende luitenanten dier natie Limkocko, Souw Tsoenseeng, Tanwangseeng en Lim Tjipko en diegeene die men nog wijders in het vervolg van tijdt in dese of andere qualiteijten als Hoofden en medeopzigtters over die volkeren mogten goedvinden te stellen,

de saken van gemelde ingesetenen na behoren en onse ordres te manieeren, met even sodanigen magt ende authoriteit als sijnen predecesseur Oeij Tsomko heeft gehad, namentlijk omme met communicatie sijner luitenanten alle kleijne voorvallende saken onder de Chineesen alhier uijt onsen name af te doen ende te beslegten, dog de groote of andersints dubieuse te renvoijeeren daar het behoort, mitsgaders verders alles te doen wat een goed, vroom en wacker Capitain, opperhoofd en voorspraeke toestaat en betaamt, Ordonneeren en beveelen derhalven aan alle hooge en lage officieren en specialijk die van de E. Geregte deser steede, den voorsz. Oeij Tsielauw daar voor aan te neemen ende te erkennen, oock in alle saken sijne officie rakende, behoorlijk te maintineeren ende voor te staan, verders aan alle Chinese ingesetenen alhier ter plaatse, so die althans hier resideeren als die namaals nog soudén mogen komen, denselven in sijn voorsz. officie alle behoorlijke gehoorsameijit, eere, hulpe ende bijstand toe te brengen ende te bewijzen, also wij sulx ten dienste van de generaale Compagnie en het gerief en welstand der gem^e Chineesen alhier sodaanig bevinden te behooren.

Gegeven int Casteel Batavia op 't Eijland Groot Java int koningrijk Jacatra onder het groot zegul van de Generaale g'octroijeerde Oost Indische Comp^e desen 12ⁿ Julij 1750 (was getekent) G. W. van Imhoff (ter zijden stond) 's Comp^s zegul gedrukt in rooden lacque (en daaronder): Ter ordonnantie van hooggem. haar Edelens (getekent) Louis Taillefert Secr^s.

c. Res. 15 Juni 1751.

Laastelijk is op het versoeck van den 7 Julij A^o pass^o aangestelden Capitain der Chineesen natie Oeij Tsielauw, verstaan denselven naar het exempel van sijn voorsaat in A^o 1747 te laten voorstellen, volgens het doenmaals door den heere Gouverneur Generaal Baron van Imhoff (G. G.) gereguleerde ceremonieel ingevolge het besluit deser regeering van den 9^{en} Junij desselven jaars.

d. Res. 26 Maij 1747.

In steede van den tot hier toe in gebruik zijnde ongequalificeerde schrijver teffens het emplooi van Secretaris bij de Chinese officieren ook als translateur in de Chinese tale fungeerende, onder het genot van 150 rds. 'sjaars die voormaals

door boedelmeesteren aan hem werden uijtgereijkt in de qualiteit van schrijver bij den Capitain der chineesen alhier, is verstaan zodanigen persoon voortaan bij dese regeering tot Secretaris der vergadering van Capitain en Lieutenants der Chineese natie op haar daartoe gedaan versoeck aan te stellen en alsoo ditmaal den daartoe voorgedragene Chinees Oei Tjie Lauw en denselven uijt de cas van boedelmeesteren toe te leggen het voorm. tractement van 150 rds 'sjaars, ter resol. van den 4 October 1695 aan de soodanige toegesegt met permissie tot het dragen van eenen groote quitasol, en denselven ook nopens de getrouwe waarneming dier dienst bij Schepenen te doen beedigen, mits-gad^s. van zijne aanstellinge kennisse te geven aan de beijde Collegien van Justitie en dat van boedelmeesteren voormeld.

Hij legde blijkens Res. 9 Juni 1747 den eed af als Secretaris volgens het in die Resolutie ingelaschte formulier. Bij Res. 11 Juli 1747 werd verstaan hem „te accorderen evenals aan Chinese Boedelmeesteren vijf Chineesen vrij van de betaling van het hooftgeld”.

Hij werd bevorderd tot Luitenant bij Res. van 10 Dec. 1748.

In „Bijdragen tot de kennis van de wetten en instellingen der Chinezen in Nederlandsch-Indië” (Tijdschrift van N. I. 15^e jaargang, 1^e deel, bl. 243) wordt aangehaald de res. van 22 Mei 1761 (N. I. Plakaatboek VIII, 476) waaruit blijkt, „dat het voornamelijk de toenmalige kapitein der Chinezen te Batavia Oei Tjilauw was geweest door wiens inlichtingen men deze wetten had samengesteld”.

Bij Res. 6 Maart 1752 werd aan Boedelmeesteren vergund de reparatiekosten ad rds 430.18 aan de amtswoning af te schrijven „mits het bekend onvermogen van den praesenten Capitain Oei Tjilauw om te voldoen aan de conditie dat hij buijten de betaling van vier en een half p^r c^o 's jaars van het kostende ook sal gehouden wesen om die opstallen in een behoorlijken staat te houden en alle voorkomende gebreeken te repareeren”.

Ter bestrijding van de kosten der aan hem en de Luitenants opgedragen beschrijving der Chineesche natie (ordonnancie 13 Mei 1754) verzocht hij eene door de Regeering te bepalen contributie te mogen heffen. Dit werd hem geweigerd; „na absolvatie van de hem geinjungeerde commissie” kon hij aan de Regeering „presenteeren eene notitie van sijne gemaakte depenses”. (Res. 27 Aug. 1754). De Regeering verstond echter „geensints te consenteeren in eene contributie die de apparentie met sig draagt van door baatsugtige insigten gemachineert te wesen”.

Hij kreeg bij Res. 23 Jan. 1756 eene maandelijksche toelage van 370 rijksdaalders na indiening van een verzoekschrift „tendeerende dat aan hem uijt hoofde van verscheijde onkosten en depences die hij bij diverse gelegentheden genoodsaakt is te doen en door een aloude usantie geworden sijn als servituten van gemelte sijnen dienst aan dewelke geene de minste voordeelen waren geaccrocheerd, eenig middel van bestaan tot goedmaking derselve mogte werden toegelegd”. De Regeering overwoog „dat al van een menigte jaren herwaarts aan sijne voorsaten eenige

douceuren soo tot goedmaking harer kosten als om hun eenigzints boven anderen van hare natie te kunnen distingueeren, sijn toegevoegd en tot welk sijnde wel ten principale gedient heeft de pagt van de pho en topho aan de vorige Capitains als aan den suppliant tegens een medioeren prijs in admodiatie afgestaan dog die jongst na het gearresteerde ter sessie van den 23^{en} December passati, te samen met die van de topbanen is verpagt geworden".

Voldeed hij als Kapitein zoo slecht dat hij op een klacht van de Luitenanten werd afgezet (Zie XV), in zijne zaken en in zijn huwelijk was hij evenmin gelukkig.

Aan den gewezen Capitain der Chinese natie alhier Oeij Tjilauw werd vijf jaren respijt verleend. Zijne gezamenlijke crediteuren hadden, volgens zijne opgave, Rds 5370 van hem te vorderen. (Res. 14 April 1758).

„Door den oud-Captⁿ der Chinese natie Oeij Tjilauw verzoek gedaan zijnde om brieven van atterminatie te mogen erlangen ten eijnde zijne crediteuren die hem dagelijks lastig vielen en overvielen met proceduren en executies, binnen den tijd van ses jaeren met een sesde parte hunner pretensies 's jaers te voldoen, so is verstaen sulx te accordeeren en daervan aen den Suppl^t brieven in forma te expedieren met committimus van den geregte deser stede". (Res. 11 Aug. 1761).

„Na lecture van een appointment van Scheepenen der stad op den 7 dezer geslagen tegen de Chinese vrouw Lie Quanio, wijf van den gew. Capⁿ der Chinese natie Oeij Tjilauw, waarbij dezelve gecondemneerd werd voor de tijd van 5 jaeren van hier gerelegeert te worden. Zo is verstaen gem. Lie Quanio ter voldoening van die condemnatie na Ceijlon te versenden en haer intusschen bij provisie op 't eijland Edam te plaatsen". (Res. 8 Sept. 1761).

„Op de demoedige supplicatie van de Chinese vrouw Lie Quanio, wijf van den oud-Capitein der Chineesen Oeij Tjilauw, om gedurende de tijd van haar vijfjarig bannissement, waarin zij door den geregte dezer stad gecondemneert is, op het eijland Edam, alwaar zij zig in een siekelijke staat bevind, te mogen verblijven, zoo is verstaen sulks te accordeeren en gem. wijf in steede van volg^e resolutie van den 8^{en} September jongstleden na Ceijlon verzonden te worden, ter voldoening aan gemelte condemnatie voor gem. vijf jaeren op 't eijland Edam verbannen te laten blijven, wijl het dog 't selve is op wat plaats door haar aan de sententie voldaan word". (Res. 16 Oct. 1761).

XV. Lim Tjipko.

a. Res. 27 Augustus 1756.

De respective Officieren der Chinese natie in dese Colonie bij een geschrift te kennen gegeven hebbende dat, tot vilipendi der successive ordres deser Regeering, nog onlangs, of bij Resolutie van 25 Februarij 1752 gerenoveerd, veele van die natie sig niet ontsagen, hun hier te onthouden, sonder van permissie briefjes voorsien te weesen, dat niets anders konde opereeren

dan een reeks van ongebondheeden en allerlei disordres; dat zij om daarin, ter betragting van hun pligt, te voorzien de nodige middelen, dog sonder effect, hadden te werk gesteld, mitsgaders om die reden versoeke kwamen te doen, te mogen werden gemunieerd met nadre ordres, over welk sujet gedelibereerd en daar bij in consideratie genomen zijnde dat de conduite van den presenten Capitain Chinees in name Oeij Tjilauw ongetwijfeld de wortel oorszaak sal zijn van het illicit en ongehoorsaam gedrag dergeene waar over hij tot Hoofd is aangesteld, en bij welke hij, van den meesten tot den minsten toe, door zijne mechante levenswijze in veragting geraakt is en alle credit verlooren heeft, invoegen de so hoog nodige subordinatie onder en respect voor de Officieren niet schijnt te kunnen werden gerepareerd dan in de dimotie van voornoemden Oeij Tjilauw, en dat die plaatse hoe eerder hoe liever werde gesuppleerd door een ander vigilant en onder die natie in agting zijnde supject, en welke de vereijchte bekwaamheijt heeft om alles op een goeden en geregelden voet te schikken, So is goedgevonden en verstaan den meerm. Oeij Tjilauw af te setten, en in zijne plaats tot Capitain der Chinese Natie alhier te benoemen en aan te stellen den Lieutenant Lim Tjipko, en voorts tot Lieutenant te laten optreden den Chinees Khouw Hongliang, mitsgaders wijders den Bailliuw en Landdrost, item Commissaris tot en over de zaken van den inlander, bij renovatie der vorige ordres, serieus te gelasten, de Chinese officieren des nodig te assisteerden, alles in naarkoming der Placcaten op dit stuk.

b. Dagreg. Saturdag 19 Februarij anno 1757.¹

Heede wierd ingevolge van het geresolveerde in Rade van India op den 11 deser, den lieut^e der Chineesen Lim Tjipko, die in steede van den gedemoveerde Oeij Tjilauw tot Capⁿ over d'Inwoonders en aankomende negotianten van zijne natie te deeser plaatse op den 27 Augustus des gepasseerde jaars in voorm. Rade aangesteld zijnde, op een statieuse wijze na het jongste voorbeeld van den jaar 1747, de gemeente publicqlijk voorgesteld.

¹ Landsarchief. Het origineel van dit stuk van 1757 is zeer moeilijk te lezen, en de tekst dientengevolge niet absoluut zeker. De tekst van Dagregister 8 Juni 1747 komt veel hiermee overeen en kon ter verbetering worden aangewend.
— Aanteekening van Dr. de Haan, van wien ook de noten zijn.

Ten dien vijfde twee ordinaire Leeden uijt den agtb. Raad van Justitie deses Casteels benevens den advocaat Fiscaal van India en den waterfiscaal, als mede twee leden uijt het Collegie van Scheepenen met den baillieuw en landdrost g'adsisteert met de Secretarissen van beijde de voorm. Collegien, door Zijne Excellentie den Heere Gouverneur Generaal tot het verrigten en bijwonen dier plegtigheeden expresselijk gecommitteert weesende, quamen deselve nevens de nieuwe gem. Capⁿ, verzeld van de vier lieutenants der Chineesen, alle op het cierlijkste met haar hooge mutsen¹ en lange tablaarden of ceremonie rocken na derselver gewoonte [opgetooijt]² en gekleed des voormiddags omtrent neegen uren aan het woonhuijs van hoog gem^{te} sijne Excellentie staande aan de westzijde van de Groote revier, die aan haar gesamentlijk het voorm. besluit aangesegt en de geprepareerde commissie voor den Gemelten hoofdman in 't nederduijts en in 't Chinees op pargament geschr. de gecommiteerdens van welgem. raden van Justitie ter hand gesteld hebbende met bijvoeging dat se met de voorstelling soude believen voort te gaan, namen deselve afscheid van sijn Excellentie, werdende onder het uijtgaan door de bij sijne Excellentie wagthoudende dragonders met 't ordinaire honneur, dog sonder de trompet te blasen gesalueert, en daar benevens tot een Escorte toegevoegt een Corps van 12 Militairen opgevoerd door een sergeant, de welke, nevens een menigte van Chineesen die tot het bijwonen en aankomen³ van deese voorstelling daags bevoorens met beckenslag waren gewaarschout, en die met een groot getal vlaggetjes en vanen van allerhande couleuren op de wijze van praal bogen⁴ gemaakt als mede diverse hoge stellagien van

¹ Over die hooge mutsen: zie de plaat (van Rach) van het Observatorium te Batavia bij Bosboom's opstel in Tijdschr. Bat. Gen. dl. 44 (1901), bl. 158. Ook op andere platen van Rach komen personen met zulke mutsen voor, die dus Chineezen zijn. Dezelfde mutsen dragen Chineezen nog bij begrafenissen.

Vgl. „Aengaande den oorloch verhaalen [de Chineezen dat] den Tarter Nankijn 't eenemael overweldicht ende onder sijn subjectie gebracht heeft, oorsaacke waeromme d^e chinesen haer op de maniere gelijk de Tartaaren met een kuijff op de kruijn van 't hooft hebben moeten bescheeren, so dat alle de Chineesen met de joncke [uit Nankin] aengecomen, uijt schaampte haer hooften te ontdekken, mutsen draagen.” (Dagr. Nagasaki 17 Juni 1646).

² aanvulling uit Dagr. 1747.

³ aanhooren?

⁴ Dagr. 1747: een menigte van Chinese zijde vaandels en wimpels bij wijze van praalbogen gemaakt.

bamboesen op een cierlijke manier met gecouleurde linten en papieren toegesteld, waar op sig Jonge Chinese kinderen, in allerlij nagebootste postuuren vertoonde onder het geluid van blaashoorns, ruijschpeijpen, bazuijnen en andere Inlandse speeltuijg, de coetsen van de gecommiteerdens verzelden tot aan het stadhuijs de bovengem. commissie alwaar, van 't balcon na dat hun eenige tijd in de vergadersale van haar Agtbaarheid^s gerefrecheet, en 't gewoonelijke Justitie klokke drie maal geluid was geworden, door den secretaris van heeren scheepenen in 't nederduijts en door den Chinesen bode in 't Chinees, de gemeente werd voorgelezen waarna de voormelde gecommiteerd^s met haar geselschap in voegen voorschr. nae sijn Excellentie begeevende, vonden sowel de wagthebbende militie aan de middelpunts brug in volle wapenen van welke in 't voorbij gaan d' ordinaire marsch werd geslagen, als de dragonders van Zijn Excellentie dien hun als voren gemeld salueerde, en voorts van die verrigting rapport aan hooggem. sijn Excellentie gedaen hebbende, werd de commissie door sijn Excellentie den gem. Capⁿ ter hand gesteld, onder recommandatie van deese zijne verkreegene digniteit na het oogmerk en genoeg van de hooge regeeringe, ten dienste en welweesen van het gemeen te exercereen, en daar op het geselschap wat refrischementen aangeboden, en de gem. gecommiteerd^s voor haar genomene moeite vervolgens bedankt sijnde namen deselve afscheid, wanneer intussen 't corps aftrok, en de gem. gecommiteerd^s weder na huijs reeden, zonder dat als doen door de Dragonders gesalueert wierden, vertoefden de Chinesen een wijl tijds voor sijn Excellenties woning nu¹ met hare geprepareerde en binnen gebragte verderen toestel der Extraord^{re} gelegentheid met nadere uijterlijkheden op te pronken, en de mitsdien d'ontfangene en toegerolde commissie in een sakje van geel damast gestoken hebbende, werd deselve gelegd onder een soort van verheemelte eenigermate thorengewijse² op een kleine Chinese tafel gefabriceert staande, van binnen met geel damast cierlijk bekleed en behangen, en van buijten of aan de zijden met eenige beugels en twee ronde stokken off draagbomen voorsien zijnde, en dus in sijn gevaarte bijna de gedaante van een rosbaar verbeeldende, die ook door ses rustige Chinesen, omhangen en gehuld met

¹ Dagr. 1747: omme.

² Dagr. 1747: troonsgewijse.

rode rocken, en callotten wierd opgenomen, en op de schouders gedragen; voorgegaan werdende door de Chineese bode, omhangen sijnde met een roode armozijsen scherp en twee geleerste Chineesen, ijder met een grote sweep in de hand, en tusschen haar bejide een anderen Chinees dragende een swirige seijde sonnenscherm en voorts gevolgd onder een stemmige contentatie¹ door voormelten Capⁿ en de verdere Chineesen rijdende dus al segenpralende met verheffinge van 't geblaas van haar musicale getuijg naar het hujs van voormelten Capⁿ Chinees staande in de Jonkerstraat, of zogenaamde zandzee en van daar weder ingelijker voegen terug na deszelfs woonhuijs buiten de stadt, staande even buiten de Rotterdammer poort, in de door de wandeling genoemde ribaldsgang, alwaar een genodigt gezelschap van omtrent 80 personen so van de hoge regeering als hoge en lage gequalificeerdens pragtig ter maaltijd onthaald geworden, en dewelke voorts den middag en avond onder diverse vertoningen van Chinese wajangs en andere Inlandse spellen door bragten, so dat aldaar een gedurige confluentie so van genodigde als toekijkers den gantschen dag geweest is.

Lim Tjipko werd benoemd tot Luitenant bij Res. 3 Juni 1749.

Op zijn verzoek werd „aan hem en zijne successeuren de pacht van de Pho- en Topho afgestaan tegen betaling van 300 rds 's maands met cessie van zijn maandelijksch genot in gelde, dewijl het ten vollen bekend is dat die Officieren ambtshalven genoodzaakt zijn naamwaardige depenses te doen en een beter middel van bestaan meriteren.” (Res. 20 Dec. 1757).

In Res. 19 Mei 1769 wordt gesproken „... van 't bijzonder genoegens 't welk deeze Regeering in 't gezag van den tweeden Suppliant [Kapitein Lim Tjipko] over die van zijne natie gevoerd heeft.”

Een rekest van hem over de begraafplaats te Goenoeng Sahari wordt behandeld bij Res. 6 Oct. 1761.

Volgens de „Chronologische Geschiedenis” overleed hij 23 Jan. 1775.

XVI. Ting Ingko.

a. Res. 31 Januari 1775.

Tot Capitain der Chineese natie alhier, in plaatze van den overleeden Lim Tjipko, is goedgevonden en verstaan te laten optreden den oudsten Luitenant Ting Ingko, als daartoe de vereischte bequaamheid en agting bij de natie hebbende, en de

¹ Dagr. 1747: in een stemmig gelaat.

publicque voorstelling van denzelfen op een nader te bepalen dag te laten geschieden, naar die van zijnen gemelden antecessuur, bij het Bataviasch Dagregister van het jaar 1757 aangetekend.

6. Dagreg. 3 April 1775.¹

Maandag 3. Zijnde den bij besluit van den 21 Maart bevoorens bepaalden dag tot de publicque voorstelling van den Capitein der Chineeschen Ting Inko, naar het voorbeeld van den op den 19ⁿ Februari 1757 voorgestelden dog jongst overledene Capitein Lim Tjipko;

Des morgens om half zeven uren posteerden zig voor de wooninge van Zijn Hoog Edelheid aan de weg van Jaccatra Hoogst deszelfs Granadiers Lijfwagt en buiten dezelve op den weg een detachement van 12 Granadiers onder een sergeant en corporaal; om zeven uren arriveerde Hoogst gedagte Zijn Edelheid van Deszelfs Lustplaats Weltevreden en verscheenen ook te dier tijd, de door den Eerstgezworen klerk de Bock ter ordonancie van Hoogst gedagte Zijn Edelheid geappointeerde twee ordinaire Leden uit den Agtbaaren Raad van Justitie, de Heeren Maas en Wichers, den Advocaat Fiscaal van der Vorm, den water fiscaal Poelman, den Secretaris Welgevaaren nevens twee Leden uit het Eerwaarde collegie van Schepenen zijnde de Heeren Wiegeman en Vermeulen, met den Baillieuw Radermacher, Drossaard Pook en Hun Eerwaarden Secretaris Lodisio alle tot die plegtige voorstelling geschikt.

Intusschen waren op order van Hoogstgedagte Zijn Edelheid de wagten van de stad en het Casteel, uitgenomen de dragonder Lijfwagt binnen het Casteel, verdubbeld en de aankomende of nieuwe wagten gesteld onder commando van den afgaanden officier.

Alle de verdere Officieren waren gelast zig bij de hand te houden, ten einde zig op de eerste Extraordinaire beweeging bij hunne compagnien te voegen.

De wagtvrje onder-officieren en Gemenen moesten bij haare compagnien blijven, tot de oude wagten afgelost en in hunne Lögementen terug gekomen waren. De Dragonder Lijfwagt, zoo verre zij wagtvrj was te Paard zitten en op het Plein voor het Casteel manœuvreren.

De Artilleristen moesten alle op hunne aangewezene posten blijven;

¹ Landsarchief.

Twee compagnien Burgers in de Wapenen komen voorzien van scherpe Patroonen en haar posteeën voor het Stadshuis op de blauwe steenen.

En een wagt Burgers van 1 officier, 2 onder-officieren en 24 Gemeenen post vatten aan de Jassembrug; circa half agt uuren verscheen den trein in volgender voegen:

- 156 Chineesche eerenwimpels van diverse couleuren aan bamboesen gereegen en door 312 slaven gedraagen.
- 156 Chineesche Lantaarns van diverse soorten alle op lange stokken door 312 slaven gedraagen.
- 16 Draagzetels door diverse personen gedraagen verbeeldende eenige rotsen grotwerken, geboomtens enz. waar op zig verscheidene kinderen in diverse postuuren en kleedingen vertoonden alle zeer kunstig naar hunne Landswijze bij een gesteld.
- 18 Jongelingen alle te Paard rijdende gehoorende tot de voormelde vertooningen.
- 8 Stellen met diverse blaasinstrumenten gehoorende tot de 74 ornamentendraagers, die alle in donker blaauw gewaad gekleed en verscheiden soorten van mutsen gedekt zijn, agtervolgd door
- 2 Chineeschen te paard rijdende ieder met een Trompet in de hand.
- 2 Chineeschen als Bekkenslaagers.
- 2 d° die elk een vierkante houtse blad op een stok hebben gedraagen, waar op met vergulde Chineesche letters geschreven stond de betekening van het woord *Silentium*.
- 2 Chineeschen die elk als vooren gedraagen hebben de betekening van het woord, *maak ruim baan voor die, die agter volgen zal*.
- 2 Chineeschen draagende ieder een vaandel, waarop een draak geschildert staat zijnde een der eerste vandel der Chineeschen.
- 2 Chineeschen draagende ieder een roode stok met een hand daar op houdende eene Chineesche pen of penceel, beatekend, *wat geschreven staat moet geschreven blijven*.
- 2 Chineeschen draagende ieder een vaandel waarop een Tijger geschilderd staat, is het tweede vaandel der Chineeschen.
- 2 Chineeschen draagende ieder een roode stok met een vuist daar op, houdende een zwaare ringbout, betekend, *dat een opregt en wijsbestierder zig altoos bepalen zal, na zijn vermogen*.

- 2 Chineeschen die ieder een vaandel draagen waarop een Landschildpad geschilderd staat, is een wapen van een der verstandigsten Chineesche Keijzers, die volgens hunne kronijk geregeerd hebben.
- 2 Chineeschen draagende ieder een breede kapbijl betekend *zoo er iets in den weg van een Mandarijn Legt zulks ten eersten uit den weg moet geruimd worden.*
- 2 Chineeschen draagende ieder een vaandel waarop een slang geschilderd staat, is mede een wapen van een Chineesche Keijzer geweest.
- 2 Chineeschen draagende ieder een piek met een buik snijder daar op; zijnde trawanten van den Mandarijn;
- 2 Chineeschen draagende ieder een vierkantig bord op een stok, waarop in het Chineesch geschreven staat de qualiteit en staat van dien Mandarijn, die agter volgen zal om te weeten wat honneur hem toekomt.
- 2 Chineeschen draagende ieder een vaandel waarop in het Chineesch geschreven staat de volgende woorden *maakt de wegen schoon en effen voor den Mandarijn* of Capitein Chineesch.
- 2 Chineeschen draagende ieder een stok met een draakenkop daar op, betekend *ongeveinstheid.*
- 2 Chineeschen draagende ieder een stok met een soort van een morgen stair daar op betekend, *zoo klaar die zig aan den Hemel vertoond, alzoo klaar en op regt de bestiering van den Mandarijn zal weezen.*
- 2 Chineeschen draagende ieder een stok waar op een bol met 12 kleine vlaggetjes gesteld zijn, betekend, *wanneer een Mandarijn een van zijne trawanten elders wil heen zenden, wordt hem altoos een van de 12 gemelde vaandeltjes tot een bewijs van den Mandarijn mede gegeven.*
- 2 Chineeschen slaande ieder op een koperen bekken.
- 2 Chineeschen draagende ieder een vaandel, waarop geschreven staat *de Landtogt die zoo een Mandarijn zal doen*, omme naar jaarlijksche usantie alle geschillen, die tusschen de mindere opperhoofden en Dienaaren gerezen zijn te slegten.
- 2 Chineeschen draagende ieder een gespleeten bamboes, betekend *zoo een Mandarijn in nood is om zijn gevoeg te doen en hij nergens een bequaame plaats daar toe kan erlangen deeze twee personen hem met de voornoemde geuten moeten adsisteeren.*

- 2 Chineeschen draagende ieder in haar regterhand een ronde korte stok en in de linkerhand een lange stok vol knoesten, en teffens betekend, *de Geregtigheid*.
- 2 Chineeschen die ieder een opgeschoten Lijn draagen om die gene die *admortem* verweezen zijn daar mede vast te binden.
- 2 Chineeschen die ieder een zwaard van Justitie draagen.
- 2 Chineeschen te Paard rijdende, draagende ieder een vierkante blad op haar rug waar op in het Chineesch geschreven staat, Een *Hofmeester van den Mandarijn*.
- 2 Chineeschen te paard hebbende ieder een houtse spaan in der hand, om alle die in den weg staan uit den weg te slaan.
- 2 Chineeschen te paard, hebbende ieder agter op haare lenden 5 kleine vlaggetjes, betekend de *5 Hoofd Provinciën in China* wanneer in de een van de vijf Provinciën oorlog is, dan zend zoo een Mandarijn iemand met een diergelijke vlaggetje van die Provincie, waar bij hij om bijstand van volk verzoeken doet.
- 2 Chineeschen die ieder een ketting in de handen hielden, om de quaaddoenders daar mede aan den hals te boeijen.
- 2 Chineeschen te paard hebbende ieder een standaard in de hand daar een draak op geschildert staat.
- 1 Chinees te paard met een klein kiepersol van de ondermandarijn.
- 2 Chineeschen te paard draagen de eene de inkt, penne, en papierkooker en de andere de commissie van den Mandarijn in een vergulde kooker.
- 8 Chineeschen alle te paard rijdende met diverse speel-instrumenten.
- 2 Chineeschen die ieder een Bulle pees in de hand houdt om het volk uit den weg te slaan.
- Een vergulde Draagzetel, waar in de acte van den Mandarijn wordt gedraagen door 8 personen.
- Een draagzetel waar in de klederen en verschoning van den Mandarijn worden gedragen door 2 personen.
- Een Chinees die de staat kiepersol [draagt] van den Mandarijn.
- 2 Chineeschen te paard rijdende met pijl en boogen.
- Een Persoon te paard verbeeldende den vice of ondermandarijn.
- 2 Chineeschen hebbende ieder een gespleete bamboes in de hand daar ze door Last des Mandarijns de quaaddoenders mede straffen.

- 2 Chineeschen draagende ieder een roode stok met een vergulde knop of bal daar op, zijnde de voorloopers van den Mandarijn.
- 2 Chineeschen draagende ieder een houte bus met eenige gespleeten bamboesjes daar in, betekend zoo een Mandarijn een quaad doener straffen wil zoø neemt hij een van die bamboesjes en smijdt die ter aarde neer, 't welk vijf slagen beduit; smijdt hij er twee beduit tien slagen, drie beduit vijftien slaagen, hooger komt hij niet.
- 2 Chineeschen zijnde de vertrouwelingen van den Mandarijn.
- Een Chinees draagende de groote waaier van den Mandarijn.
- 2 Chineeschen draagende ieder een wierookconfoor met vuur, betekend, wanneer den Mandarijn iets onreins of stank ruikt door den draager eenige welruikende gommen moeten geroookt worden.
- Een verhemelde draagzetel waar in den mandarijn door agt personen gedraagen wordt.
- 2 Chineeschen in het zwart satijn gekleed en te paard rijdende ieder met een vaandel van den Mandarijn.
- Een Chinees mede in het zwart satijn gekleed is een officier van den Mandarijn.
- 4 Chineeschen draagende ieder een stok met een buiksnijder daar op.
- 4 Chineeschen hebbende ieder een knuppel in de handen.
- 4 Chineeschen draagende ieder een blaauwe kleine vlag.
- 7 Wagens ieder bespannen met twee paarden waar in gezeeten waren de zes Luitenants met hunnen Secretaris.

Wordende deezen Train opgeslooten door een corps van ruim een honderd Papangers met lange pieken en krissen op de Javaansche wijze en voorzien van diverse Inlandsche speel-instrumenten, als gandangs, gomgommen, enz.

Waar op den Capitein uit zijnen draagzetel treedende gevolgd wierdt door de zes Luitenants en hunnen Secretaris alle gekleed in hunne plegt gewaaden zijnde lange bruine tabbarde en hooge spits toe loopende mutzen of hoeden gaande door het dubbeld ranquet Granadier Lijfwagt naar Hoogstgedagte Zijn Edelheids wooninge, in dewelke zij nevens de Gecommitteerde Leden uit den Raad van Justitie en Schepen nevens de officieren en Secretarissen plaats genomen hebbende wierdt onder te kennen gave van het voorschr. besluit de commissie door Hooggemelde zijn Edelheid aan het Eerste Lid des Raads de Heer Maas

inhandigt, met bijvoeging dat ze met de voorstelling geliefden voort te vaaren; waar op de gezaamenlijke Gecommitteerden nevens den Capitein en Luitenants van Zijn Edelheid afscheid namen geleidende den Heer Maas voormeldt den Capitein bij de hand door het dubbelde ranquet Granadiers die het geweer presenteerden, gevolgd door de verdere Gecommitteerde en de Luitenants naar het Hek, alwaar den Heer Maas zig aan de Linker zijde van den Capitein in een der waagens begaf voorgaans door het hier voor vermelde detachement Granadiers en waar na de Gecommitteerde nevens de Officieren, Secretarissen en Luitenants, twee aan twee in een wagen rijdende met dezelve statie langs den weg van Jaccatra over de Jassembrug naar de Nieuwpoort, door dezelve en de straat van die naam naar het Stadhuis, wordende door de wagt aan de Jassembrug, aan de Nieuwpoort en door de Burgerwagt voor het Stadhuis het geweer gepresenteerd.

De Gecommitteerde nevens den Capitein en verdere Heeren binnen het Stadhuis getreden zijnde, vervoegden zig naar de vergader-kamer van hun Agtbaarheden en vervolgens van daar naar het Balcon, wordende intusschen drie maalen het gewoone justitie klokje geluid, waar naar de commissie in het Nederduitsch door den Secretaris van schepenen en in het Chinees door den Boode van die natie den volke wierdt voorgelezen, hier na begaven zij zig weder gezaamenlijk naar hun Agtbaarheden vergaderkamer en vervolgens van daar weder in hunne rijtuigen rijdende op voorgaande wijze de nieuwpoot straat en nieuwpoot door naar Jaccatra alwaar zij voor den tuin van Zijn Hoog Edelheid weder genadert zijnde uit hunne rijtuigen stapten, en door het dubbeld geschaard corps Granadier Lijfwagt onder het presenteren van het geweer weder naar binnen marcheerden, doende van hunne volbragte commissie het verschuldigde raport aan Hoogstgedachte Zijn Edelheid; intusschen deed de Granadier Lijfwagt de afmarsch en het escort granadiers naar hunne compagnien terug.

Waar op Zijn Hoog Edelheid de Commissie van den Heer Maas te rug ontvangen hebbende, dezelve onder een gepaste aanspraak en met de vereischte recommandatie den Capitein ter hand stelde en de meermelde Gecommitteerde voor hunne moeite bedankt hebbende namen zij alle gezaamenlijk afscheid en vertrok een ieder naar zijne woning, wordende als doen de

voormelde Commissie gelegd in de hier voorengemelde vergulde draagzetel door agt personen gedraagen en door de Capitein en zijne Luitenants op dezelve wijze als hier voor gevolgd zijnde namen zij hunne route langs Jaccatra voor bij de tuin van den Heer oud Gouverneur de Rothlings om voor bij de Granadier Lijfwagt naar Sontar alwaar zij wederom links zwenkende over Jassembrug naar de Nieuwpoort door dezelve en de straat van die naam, langs de Groote Hollandsche kerk, en de Pisang passer over de middelpunts brug, langs de westzijde van de Groote rivier, de waag, de visch en rijstmarkt naar de Ankerstraat, door dezelve naar de Ankerwerf en vervolgens links af naar de Sandzee in dewelke zij bij den vlaggenstok voor de wooning van den overleden Capitein hald hielden en naar binnen traaden zijnde hunne vergadering belegt en naar eenige pligt pleegingen volgens haare Landsaard geschied zijnde vertrokken zij weder van daar langs de westkant van de roea malacca over de brug bij de Portugeesche kerk, langs dezelve, naar de groote rivier door de Diestpoort over de brug van de Bamboese passer naar het Chineesch quartier en door hetzelfde voor bij Patoeakan naar de wooning van den Capitein aan de rivier Ankee alwaar deeze buitengewoone plegtigheid, door een genoodigde Gezelschap zoo van de Heeren der Hooge Regeeringe als van de Hooge en mindere Gequalificeerde Dienaaren en voornaamste Burgers des avonds aldaar pragtig ter maaltijd onthaald, beslooten wierdt.

Ting Ingko werd benoemd tot Luitenant bij Res. 6 April 1764.

Hij legde 31 Maart 1775 den eed van trouwen 10 April 1775 dien van purge af.

Hij overleed 19 December 1775 (Zie XVII).

XVII. Oeij Hingko.

Res. 19 December 1775.

Dezen ochtend overleden zijnde den Capitein der Chineesche natie Ting Ingko: zoo is goedgevonden en verstaan dat ampt weder op te dragen aan den oudsten Lieutenant Oeij Hingko, als daar toe de vereijste bequaamheid en ontzag bij dat volk hebbende, en de publieke voorstelling van denzelfen op een nader te bepalen dag te laten geschieden naar het voorbeeld van die van zijnen gemelden antecessor bij het Bataviasch Dagregister dezes jaars aangetekend.

Bij Res. 23 Aug. 1763 werd de Chinees Oeij Hingko „benoemd tot wijkmeester van de eerste 5 deelen van het blok O in 't Westerveld:”

Hij werd benoemd tot Luitenant bij Res. 19 Febr. 1765.

Major William Thorn — in 1811 met de Britsche expeditie naar Java gekomen — geeft in zijn „Memoir of the Conquest of Java” (1815) op blz. 246 een prent met het onderschrift: Funeral of a Oey Hingko, or Captain of the Chinese at Batavia as drawn on the spot. — Volgens Dr. de Haan is deze plaat, evenals alle andere platen in Thorn's boek, eene copie van een plaat van Rach, die in 1783 is overleden. Kapitein Oeij Hingko overleed in Nov. 1784 (zie XVIII) en de plaat in Thorn's werk kan alzoo niet eene afbeelding zijn van de begrafenis van dezen Kapitein. Trouwens, van de Chineezzen te Batavia zegt de auteur: „Their Captain, Oey Hingko, has several Lieutenants under him, who watch over the Police of that numerous population” maar toen hij dit schreef was Kapitein Oeij Hingko al dertig jaar dood.

Executeuren in zijn boedel waren Oeij Toatko en Luit^t Lim Tjoenkong. (Res. 14 Juni 1785 en 11 Juni 1793).

XVIII. Swa Toenko.

a. Res. 26 November 1784.

In plaats van den deser dagen overleeden Oeij Hingko, Capitain der Chineese Natie, is goedgevonden en verstaan tot Capitain aan te stellen den oudsten Lieutenant dier Natie Swa Toenko, en in steele van denzelven, tot Lieutenant, het Lid in het Collegie van Boedelmeesteren der Chineesche en andere onchristen sterfhuijzen Oeij Biankong, mitsgaders in plaatse van dezen tot Lid in het gemelde Collegie, den Chinees Tan Soeijko.

b. Batavia, 1784. 1^e December.

Mr. Willem Arnold Alting, Gouverneur Generaal, mitsgaders de Raden wegens den Staat der Vereenigde Nederlanden en de Generale Geoctroijeerde Oost Indische Compagnie, allen den genen die dezen zullen zien of horen lezen Salut, doen te weten:

Nademaal de Capitain der Chineesche natie alhier Oeij Hingko nu onlangs is komen te overlijden en het derhalven nodig is dat weder een ander bequaam en wakker man tot Capitain en Hoofd over de gem^e natie, worde gesteld, zo is het, dat in Rade van Indië op den 26 der jongstgepasseerde maand November daarover gedelibereerd en gelet zijnde op de beqaamheid en ervarenheid, door eenen dienst van vele jaren in de qualiteit van lieutenant over dezelve natie alhier, bij den Chinees Swa Thoenko verkregen, goedgevonden en verstaan is den gemelden Swa Thoenko te verkiezen en aan te stellen tot Capitain,

opperhoofd en voorspraak der meergem. Chinesche natie en ingezetenen hier ter plaatse, gelijk wij hem daartoe aanstellen, nomineeren en autoriseeren bij desen, om met en benevens de presende lieutenants dier natie Ong Soeseeng, lung Pienco, Kokinko, Nio Quanko, Tan Hoelo en Oeij Biamkong, en diegenen die wij in vervolg van tijd in deze of andere qualiteit als hoofden en mede opzigtters over die volkeren mogten goedvinden te stellen, de zaken van de gemelde ingezetenen naar behoren en onze orders te manieeren, met even zodanigen magt en autoriteit als zijn predecesseur Oeij Hingko heeft gehad, namelijk om met communicatie zijner lieutenants, alle kleine voorvallende zaken onder de Chinezen alhier uit onzen name af te doen en te beslegten, dog de grote of anderzints dubieuse te renvoijeeren daar 't behoort, mitsgaders verders alles te doen wat een goed, vroom en wakker Capitain, opperhoofd en voorspraak toestaat en betaamt. Ordonneeren en bevelen derhalven alle hoge en lage officieren en specialijk die van den E. geregte dezer stede, den voorschreven Swa Thoenko daarvoor aan te nemen en te erkennen, ook in alle zaken zijn officie rakende behoorlijk te maintineren en voor te staan, wijders aan alle Chinesche ingezetenen hier ter plaatse, zo die thans hier resideren, als die namaals nog zouden mogen aankomen denzelven Swa Thoenko in zijn voorsz. officie alle behoorlijke gehoorsaamheid, eere, hulpe en bijstand toe te brengen en te bewijzen, alzo wij zulks ten dienste van de Generale Compagnie, mitsgaders tot gerief en welstand der gemelde Chinesen alhier, zodanig bevinden te behoren.

Gegeven int Casteel Batavia, op 't eiland Groot Java, int Koninkrijk Jaccatra desen eersten December 1784. (Onderstond) Den Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië (was getekend) W. A. Alting. (ter zijde stond) Ter ordonnantie van welgem^e hunne HoogEdelheden (was getekend) Jan Greeve. Secr^s.

Accordeert, D. D. van Haak, E^e kl.

Bij Res. 31 Jan. 1775 werd hij benoemd tot Luitenant.

Van Amboina wordt 10 Mei 1771 aan de Regeering te Batavia bericht „dat vermits het vertrek van den gew. Pagter Swa Toenko na Batavia geen lijst geformeert kan worden van de vaartuijgen welke in 1769 en 1770 alhier zijn geweest”.

Omdat hij de Chinesche armenschool in het Chinesche hospitaal verwaarloosde, vroegen de Luitenants vergunning tot oprichting van een school buiten de stad, op Klenteng. (Res. 9 Maart 1787).

XIX. Ong Tjoseeng.

a. Res. 8 Juni 1790.

Mits het overlijden van den Capitain der Chineesche natie alhier Swa Hoenko is wijders nog op de propositie van welgem. Zijn Ed. goedgevonden en verstaan als zoodanig weder aan te stellen den oudsten Luitenant dier natie Ong Tjoe Seeng en tot Luitenant der Chineesche inwoonders alhier Tan Poko.

b. Batavia, 1 Juli 1790.

Mr. Willem Arnold Alting, Gouverneur Generaal, mitsgaders de Raaden wegens den staat der Vereenigde Nederlanden ende generale geotroijeerde Oost-Indische Compagnie, allen dengeenen die deesen zullen zien ofte hooren leesen Salut, doen te weeten:

Nademaal de Capitain der Chineese natie alhier Swa Toenko, nu onlangs is koomen te overlijden en het derhalven nodig is, dat weder een ander bequaam en wakker man tot Capitain en hoofd over de gemelde natie worde gesteld, zoo is het, dat in Raade van Indië, op den 8ⁿ jongst gepasseerde maand Junij daarover gedelibereerd en gelet zijnde op de bekwaamheid en ervaarenheid, door eenen dienst van veele jaaren [in] de qualiteit van Lieutenant over dezelve natie alhier, bij den Chinees Ong Tjoseeng verkreegen, goedgevonden en verstaan is, den gemelde Ong Tjoseeng te verkiesen en aan te stellen tot Capitain, opperhoofd en voorspraak der gemelde Chineesche natie en ingezeetenen hier ter plaatse, gelijk wij hem daartoe aanstellen, nomineeren en authoriseeren bij deesen om, met en beneevens de presente lieutenants dier Natie Tiung Pi Enko, Nio Quanko, Oeij Biankong, Lim Hantam, Oeij Geeko en Tan Poko, en diegeenen die wij in vervolg van tijd in deese of andere qualiteit als hoofden en medeopzigters over die volkeren mogten goedvinden te stellen, de zaaken van de gemelde ingezeetenen naar behooren en onze ordres te manieeren, met even zodanige magt en autoriteit als zijn predecesseur Swa Thoenko heeft gehad, namentlijk, om met communicatie zijner lieutenants, alle kleine voorvallende zaaken onder de Chineezen alhier, uit onzen naam af te doen en te beslegten, dog de groote of anderzints dubieuse te renvoijeeren daar het behoord, mitsgaders verders alles te doen, wat een goed, vroom en wakker Capitain, opperhoofd en voorspraak toestaat en betaamt.

Ordonneeren en beveelen dierhalven alle Hooge en laage

officieren en speciaal die van den E. geregte deser steele, den voorschreeven Ong Tjoseeng daarvoor aan te neemen en te erkennen, ook in alle zaaken, zijn officie raakende, behoorlijk te maintineeren en voor te staan; wijders aan alle Chineesche ingezetenen hier ter plaatse, zoo die thans hier resideeren als die namaals noch zouden mogen aankoomen, denzelven Ong Tjoseeng, in zijn voorschreeven officie alle behoorlijke gehoorzaamheid, eere, hulpe en bijstand toe te brengen en te bewijzen, alsoo wij zulks ten dienste van de generaale compagnie, mitsgaders tot gerief en welstand der gemelde Chineesen, alhier zodanig bevinden te behooren.

(Onderstond:) Gegeeven in het Casteel Batavia op het eijland Groot Java, in het koninkrijk Jaccatra deezen eersten Julij 1790. — (Lager:) Den gouverneur generaal van Nederlandsch Indië (: was geteekend:) W. A. Alting. (: Ter zijde stond:) 's Comp^s zegul gedrukt in rood lack (: Daar onder:) Ter ordonnantie van welmelde Hunne Hooge Edelheeden (: was geteekend:) P. G. van Overstraten, Secretaris.

Hij werd benoemd tot Luitenant bij Res. 4 Aug. 1775.

Naar aanleiding van de twisten over de nalatenschap van Luitenant Kokinko (Zie onder Luitenants 54) wiens executeur hij was, beklagde hij zich bij de Regeering, die bij Res. 3 Mei 1791 verstond: „behalven dat het ook wenschelijk is dat een hoofd van een natie gemaintineerd en beschermd word tegen het disrespectueus, brutaal, seditieus gedrag van den gedachten Poa Kontong, ter voorkoming van een algemeen wantrouwen en de gevolgen die daaruit te dugten zijn . . . den ged. Poa Kontong tot nadere order deeser Regeering op het eiland Edam te plaatsen, om aldaar buiten eenigen arbeid te zijnen kosten te verblijven". Bij Res. 4 Oct. 1791 werd Poa Kontong van zijn bannissement ontslagen.

Zie over hem ook Res. 23 Dec. 1791, 11 Jan. 1792 en 14 Febr. 1792.

Luitenant Gouw Tjangsie (Zie onder Luitenants 62, en XXI) was mede-executeur in zijn boedel.

XX. Oeij Biankong.

a. Res. 11 October 1791.

Voorts is op de propositie van den Heer Gouverneur Generaal goedgevonden en verstaan, in steele van den overleeden Capitain der Chineesche Natie alhier Ong Toeseeng, als zodanig weeder aan te stellen den lieutenant dier natie Oeij Biankong, mitsgaders tot Lieutenant den Chineesch Tan Koanko en in zijn plaats tot lid in het Collegie van Boedelmeesteren der Chineesche en andere onchristen sterfhuisen, te benoemen de Chinees Tan Peengko.

b. Batavia, 15 October 1791.

Mr Willem Arnold Alting, Gouverneur Generaal mitsgaders de Raaden weegens den, staat der Vereenigde Nederlanden en de Generale geotroijeerde Oost Indische Compagnie, allen dengeenen die deeze zullen zien of hooren leezen, Salut, doen te weeten:

Nademaal de Capitain der Chineesche Natie alhier Ong Tjoe-seeng nu onlangs is komen te overlijden, en het derhalven noodig is dat weeder een ander bekwaam en wakker man tot Capitain en Hoofd over de gemelde Natie worde gesteld, zo is het dat in Raade van Indië op den 11 deeser maand daarover gedelibereerd en gelet zijnde op de bekwaamheid en ervaarendheid door eenen dienst van veele jaaren, in de qualiteit van Lieutenant over deselve Natie alhier, bij den Chinees Oei Biankong verkregen, goedgevonden en verstaan is, den gemelde Oei Biankong, te verkiesen en aan te stellen tot Capitain, opperhoofd en voorspraak der gemelde Chineesche natie en ingezeetenen hier ter plaatse, gelijk wij hem daartoe aanstellen, nomineeren en autoriseeren bij deezen, om met en beneevens de presente Lieutenants dier natie Tung Pienko, Nio Quanko, Tan Poko, Lim Tjoenkong, Gouw Tjangsie en Tan Quanko, en diegeenen die wij in vervolg van tijd in deeze of andere qualiteit als hoofden en meede opzigtters over die volkeren mogten goedvinden te stellen, de zaaken van de gemelde ingezeetenen naar behooren en onze orders te manieeren met evenzodanige magt en autoriteit als zijn predecesseur Ong Tjoe-seeng heeft gehad, namentlijk om met communicatie zijner lieutenants, alle kleine voorvallende zaaken onder de Chinteesen alhier uit onzen naamen af te doen en te beslegten, dog de groote of andersints dubieuse te renvoijeeren daar het behoord, mitsgaders verders alles te doen wat een goed, vroom en wakker Capitain, opperhoofd en voorspraak toestaat en betaamt, Ordonneeren en beveelen dierhalven alle hooge en laage officieren en specialijk die van den E. geregte deezer steede, den voorschreeven Oei Biankong daarvoor aan te neemen en te erkennen, ook in alle saaken zijn officie raakende behoorlijk te maintineeren en voor te staan, Wijders aan alle Chinese ingezeetenen hier ter plaatse, zo die thans hier resideeren als die namaals nog zouden mogen aankoomen, denselven Oei Biankong in zijn voorschreeven officie alle behoorlijke gehoorzaamheid, eere, hulpe en bijstand toe te brengen en te bewijzen, also wij zulks ten dienste van de Generale Com-

pagnie mitsgaders tot gerieff en welstand der gemelde Chineezen alhier, zodanig bevinden te behooren. (Onderstond:) Gegeeven in het Casteel Batavia op het eiland Groot Java, in het koninkrijk Jaccatra deezen vijftiende dag van de maand October 1791. (Lager:) Den Gouverneur Generaal van Nederlands India (was geteekend:) W. A. Alting (in margine stond:) 's Comp^s zegel gedrukt in roode lack (daar onder:) ter ordonnantie van Welm: Hunne Hoog Edelheeden (:was geteekend:) P. van de Weert, Secretaris. Accordeert, Oldenzeel, E^c kl. Voor 't nazien, A. J. Köning. Voor 't opleesen, A. L. Ras.

c. Res. 27 Dec. 1800.¹

De Capitain der Chineesche Natien Oeij Biankong bij requeste te kennen gegeven hebbende dat hij in den jaare 1778 aangesteld zijnde tot lid in het collegie van Boedelmeesteren der Chineese en andere onchristen sterfhuisen, vervolgens in 1784 was gevavorigeert met een lieutenants plaats onder de officieren van zijne natie, tot dat deze Regeering hem in 1791 had gelieven te bevorderen tot Capitain der gemelde natie, welke post hij tot nu en dus bijna negen jaaren, zo hij eerbiedig vertrouwden tot haare volkomen satisfactie had waargenomen — dat hij in zijne voorschr. verschillende betrekkingen gedurende een tijdperk van meer dan twee en twintig jaaren alle zijne vermogens had te zamen gespannen en vereenigt, ten einde als een nuttig lid van de maatschappij zich van zijne verplichting te kwijten en waar omtrend hij zich dan ook nedrig flatteerde nimmer te zijn te kort geschoten — dat hij nu echter bij het vast aannaderen van den ouderdom en de daar aan verbonden lichaams gebreken en zwakheden ook bereeds tot zijn leedweezen gevo[e]lde voor het dragen deezer moeilijke en zwaar drukkenden post niet langer geschikt te zijn te meer daar den suppliant bij het afneemen zijner geestvermogens een goed gehoor moest missen en door gebrek van een gezonde ademhaling al vrij dikwijls en veele dagen achtere[n] in zijne veelvuldige werkzaamheeden gestremt en verhindert wierd — met ootmoedig verzoek uit dien hoofde dat deze Regeering hem het laatste gunstbewijs zoude gelieven te schenken, door hem uit zijn presente post behoudens rang te ontslaan, en te permitteeren de overige dagen van zijn leeven in een stille en hem

¹ Landsarchief.

zo zeer benodigde rust door te brengen, mitsg^s uit consideratie van zijne langjarige diensten en tot een blijk aan zijne natie, van dezelve getrouwelijk en ten genoegen van deeze Regeering waargenomen te hebben, aan zijne zoon Oeij Kamseeng gracieuselijk toe te voegen den titul en rang van oud Boedelmeester. Zo is goedgevonden en verstaan, deeze instantie te accordeeren en mitsdien den gemelden Oeij Biankong als oud Capitain zijner natie het verzogt ontslag te verleenen met den titul en rang van oud Capitain der Chineese natie alhier, doch te declineeren zijn tevens gedaan verzoek dat aan zijn zoon Oeij Kamsing den titul en rang van oud Boedelmeester toegevoegd zoude mogen worden als daar op geen de minste aanspraak hebbende

Hij was Boedelmeester van 1 Juni 1778—26 Nov. 1784 en werd benoemd tot Luitenant bij Res. 26 Nov. 1784.

Hij overleed tusschen 17 Dec. 1802 en 22 Maart 1803 (Mededeeling Dr. de Haan).

Zijne weduwe was Hantjetnio (Res. 21 Dec. 1792).

XXI. Gouw Tjangsie.

a. Res. 27 December 1800.

En is wijders goedgevonden en verstaan in steele van den gemelde Oeij Biankong weder tot Capitain der voornoemde Natie te laten optreden den oudsten Lieutenant Chinees Gouw Tjangsie en in plaats van de voornoemden Nio Guanko tot Lieutenant der gemelde Natie aan te stellen den Chinees en oud Lid in het collegie van Boedelmeesteren der Chineeschen en andere onchristen sterfhuisen Tan Soeijko.

b. Geinsereerd in de Res. der H. Regeering van 26 October 1809.¹

Batavia den 20 October 1809.

Is besloten, den Kapitein der Chinezen Gouw Tjangsie, uit hoofde van verregaand wangedrag en het niet behoorlijk waarnemend² van zijnen post, in die qualiteit te demitteren. En zal hier van kennis worden gegeven aan President en schepenen van

¹ Landsarchief.

² sic. Vgl. Priangan, I, bl. XV.

Batavia, om zulks ter kennis te brengen van die geenen wie het aangaat, als mede aan den voorm. Gouw Tjansie tot informatie en narigt.

(Onderstond) Accordeert met voorschr: Register (Was getekend) H. Veeckens sec:

Hij werd benoemd tot Luitenant bij Res. 8 Febr. 1791.

XXII. Tan Peengko.

Batavia den 20 October 1809.

Is besloten, aan te stellen tot Kapitein en Hoofd der Chinezen te Batavia en dies ommelanden, den Luitenant der Chinezen Tan Peenko en zulks in plaats van de gedemitteerde Kapitein Gouw Tjansie.

En zal hier van kennis worden gegeven aan President en schepenen van Batavia, het collegie van Boedelmeesteren der Chineeze en andere onchristen sterfhuizen en den benoemden Kapitein der Chinesen Tan Peengko, respectie tot naricht en informatie.

(Onderstond) Accordeert met voorschr. Register (Was getekend) H. Veeckens sec.

Na bij Res. 11 Oct. 1791 te zijn benoemd tot Boedelmeester werd hij tot Luitenant aangesteld bij Res. van 13 Nov. 1792.

LUITENANTS
(1678—1809)

	Naam in de resolutie van benoeming	Chineesche naam	Den benoeming							Gouverneur-Generaal
			Europeesche	Chineesche						
				Cyclusjaar	Periode		Jaar	Maand	Dag	
1	Lim Si Say	林	14 Juni 1678	戊午	康熙	Khong Hi	17	4	26	van Goens
2	Li Tsoeko	李	16 Mei 1679	己未	"	"	18	3	26	"
3	Oeij Koeko	黃	12 Januari 1682	辛酉	"	"	20	12	4	Speelman
4	Que Pauko	郭	3 Augustus 1685	乙丑	"	"	24	7	4	Camphuijs
5	Lim Kee(n)ko	林敬哥	4 Augustus 1685	乙丑	"	"	24	7	5	"
6	Ong Gouko	王	26 Maart 1694	甲戌	"	"	33	3	1	van Outhoorn
7	Que Kiauko	郭	10 Juni 1695	乙亥	"	"	34	4	29	"
8	Tambocco	陳穆哥	16 Juni 1702	壬午	"	"	41	5	21	"
9	Que Hoenko	郭訓哥	5 Mei 1705	乙酉	"	"	44	4	13	van Hoorn
10	Lie Joncko	李容哥	5 Mei 1705	乙酉	"	"	44	4	13	"
11	Ho Lienko	何蓮哥	10 Juni 1707	丁亥	"	"	46	5	11	"
12	Lim Tsoenko	林春哥	28 Juni 1720	庚子	"	"	59	5	23	Zwaardecroon
13	Lim Somko	林森哥	28 Juni 1720	庚子	"	"	59	5	23	"
14	Tan Eengkong	陳榮公	28 December 1723	乙巳	雍正	Jong Tsing	3	11	24	de Haan
15	Tan Tionqua	陳忠官	28 December 1723	乙巳	"	"	3	11	24	"
16	Nilocko	連祿哥	8 Juli 1729	己酉	"	"	7	6	13	Durven
17	Ongeengsaij	王應使	8 Juli 1729	己酉	"	"	7	6	13	"
18	Io Seenkong	楊成光	21 October 1729	己酉	"	"	7	8	29	"
19	Ni Hoekong	連福公	6 Februari 1733	壬子	"	"	10	12	22	van Cloon
20	Li Hoko	李和哥	23 Juni 1733	癸丑	"	"	11	5	12	

Downloaded from Brill.com04/26/2023 12:19:10PM
via free access

	Naam in de resolutie van benoeming	Chineesche naam	van benoeming							Gouverneur-Generaal
			Europeesche	Chineesche						
				Cyclusjaar	Periode	Jaar	Maand	Dag		
21	Que Oeijko	郭威哥	12 Maart 1734	甲寅	雍正	Jong Tsing	12	2	8	van Cloon
22	Nio Kanko	楊簡哥	31 December 1738	甲寅	"	"	12	12	7	"
23	Oeij Tsomko	黃箴哥	28 September 1738	丙辰	乾隆	Khian Liong	1	8	24	Patras
24	Kou Tsinqua	許進官	27 Mei 1738	戊午	"	"	3	4	20	Valckenier
25	Ni Tonqua	連鐘官	13 Juni 1738	戊午	"	"	3	5	8	"
26	Oeij Theeko	黃提哥	26 Januari 1740	己未	"	"	4	12	28	"
27	Oeij Tsomko	黃箴哥	28 Juni 1743	癸亥	"	"	8	5	7	van Imhoff
28	Tan Iko	陳怡哥	28 Juni 1743	癸亥	"	"	8	5	7	"
29	Lim Kocko	林國哥	7 Mei 1745	乙丑	"	"	10	4	6	"
30	Tsou Tsoen Seeng	蘇俊生	21 April 1747	丁卯	"	"	12	3	12	"
31	Tang Wang Seeng	陳遠生	10 December 1747	戊辰	"	"	13	10	20	"
32	Oeij Tsilauw	黃市鬧	10 December 1747	戊辰	"	"	13	10	20	"
33	Lim Tjipko	林緝哥	3 Juni 1749	己巳	"	"	14	4	19	"
34	Ong Eng Saaij	王榮使	29 December 1751	庚午	"	"	15	12	1	Mossel
35	Lim Ki-Enko	林健哥	15 Juni 1751	辛未	"	"	16	5	22	"
36	Lim Theecko	林鉸哥	8 November 1751	甲戌	"	"	19	10	5	"
37	Khouw Hong Liang	許芳良	27 Augustus 1756	丙子	"	"	21	8	2	"
38	Thee Poanko	戴弁哥	18 December 1758	己卯	"	"	24	10	29	"
39	Khouw Tjangko	許燦哥	10 Juni 1762	壬午	"	"	27	5	18	van der Parra
40	Louw Nungko	盧郎哥	10 Juni 1762	壬午	"	"	27	5	18	

Downloaded from Brill.com04/26/2023 12:19:10PM

	Naam in de resolutie van benoeming	Chineesche naam	Van benoeming							Gouverneur-Generaal
			Europeesche	Chineesche						
				Cyclusjaar	Periode	Jaar	Maand	Dag		
41	Gouw Boenko	吳文哥	30 December 1763	癸未	乾隆	Khian Liong	28	11	26	van der Parra
42	Tung Ingko	唐恩哥	6 April 1764	甲申	"	"	29	3	6	"
43	Louw Sinkong	劉成光	5 Juli 1764	甲申	"	"	29	6	7	"
44	Oei Hinko	黃珩哥	19 Februari 1765	乙酉	"	"	30	1	30	"
45	The Lionko	鄭隆哥	26 Mei 1769	己丑	"	"	34	4	21	"
46	Tan Tjaijko	陳彩哥	3 October 1769	己丑	"	"	34	9	4	"
47	Lim Teko	林德哥	22 Juni 1770	庚寅	"	"	35	5	29	"
48	Gouw Poansoei	吳泮水	2 October 1772	壬辰	"	"	37	9	6	"
49	Ong Tjako	王藉哥	17 November 1772	壬辰	"	"	37	10	22	"
50	The Tjako	鄭奢哥	15 December 1772	壬辰	"	"	37	11	21	"
51	Swa Thoenko	蔡郭哥	31 Januari 1775	乙未	"	"	40	1	1	"
52	Ong Soeseeng	王珠生	4 Augustus 1775	乙未	"	"	40	7	9	"
53	Tung Pi-Enko	唐偏哥	19 December 1775	乙未	"	"	40	10 ^a	27	"
54	Ko Kimko	高根哥	29 December 1775	乙未	"	"	40	11	8	van Riemsdijk
55	Njo Koangko	楊欵哥	8 Juli 1777	丁酉	"	"	42	6	4	"
56	Tan Hoelo	陳富老	2 December 1785	癸卯	"	"	48	11	9	Alting
57	Oeij Biankong	黃綿公	26 November 1784	甲辰	"	"	49	10	14	"
58	Lim Hantan	林漢丹	12 October 1787	丁未	"	"	52	9	2	"
59	Oeij Gecko	黃繼哥	22 December 1788	己酉	"	"	54	11	6	"
60	Tan Poko	陳報哥	8 Juni 1790	庚戌	"	"	55	4	26	"

	Naam in de resolutie van benoeming	Chineesche naam	In benoeming							Gouverneur-Generaal
			Europeesche	Chineesche						
				Rechtsjaar	Periode	Jaar	Maand	Dag		
61	Lim Tjoengkong	林春公	26 October 1790	庚戌	乾隆	Khian Liong	55	9	19	Alting
62	Gouw Tjangsie	吳續緒	8 Februari 1791	辛亥	"	"	56	1	6	"
63	Tan Koanko	陳寬哥	11 October 1791	辛亥	"	"	56	9	14	"
64	Lim Tiangseeng	林長生	16 Maart 1792	壬子	"	"	57	2	24	"
65	Tan Peengko	陳炳哥	13 November 1792	壬子	"	"	57	9	29	"
66	Oeij Tamko	黃董哥	9 Januari 1795	甲寅	"	"	59	12	19	"
67	Tee Honko	戴弘哥	1795							"
68	Gouw Kocko	吳科哥	20 April 1798	戊午	嘉慶	Ka Khing	3	3	5	van Overstraten
69	Tan Soeijko	陳水哥	27 December 1800	庚申	"	"	5	11	12	"
70	Kang Phoboem	江波紋	6 Januari 1801	庚申	"	"	5	11	22	"
71	Souw Kongko	蘇廣哥	26 October 1809	己巳	"	"	14	9	18	Daendels
72	Lie Tongong	李東旺	30 November 1809	己巳	"	"	14	10	23	"
73	Tan Mappan	陳媽抱	30 November 1809	己巳	"	"	14	10	23	"

1. Lim Si Say.

Voor zijne benoeming zie *V a* en *b*.

Vermoedelijk is hij de Boedelmeester geweest die als zoodanig werd aangesteld onder den naam van Limsidsaj in 1674, van Limgisaj in 1676 en van Limsihaej in 1677.

Bij Res. 17 Oct. 1678 werd „de pacht van het toppen en spelen der Chinesen deser stede” gegund aan *den Chineses* 'tSio Iisaj, gelijk *Luitenant* Lim Si Saj ook wordt genoemd in Res. 16 Mei 1679 (zie 2 hierachter) en waarbij aan eene verschrijving moet worden gedacht. Hij overleed in Sept. 1678 (zie onder 2).

2. Li Tsoeko.

Res. 16 Mei 1679.

Vermits den luitenant der Chinese natie deser stede tSio Iisaj¹ in September voorleden jaar is comen te overlijden en ons sedert dien tijd al diverse maelen en nu op nieuw eenige verzoeken en requesten van vele Chinese ingezetenen zijn te vooren gekomen dat voors. plaatse weder door ons mogt werden gevult en waertoe verscheijde der voornaamste Chinesen bij hun sijn voorgesteld, soo is als nu op 't voordraegen van zijn Ed^l (daer op gedilibereert zijnde) verstaen in de voors. luitnantsplaatse der Chinesen te dezer stede te laten optreden den presenten vaandrigh Litsoeko ende in sijn stede tot vaandrigh dier natie wederom aan te stellen den Chinesen coopman Tsoa Tengelau, hebbende al een lange reex van jaaren alhier geresideert.

Litsoeko was Boedelmeester in 1664 (Vgl. de Haan, Priangan II, 412), in 1665, 1668, 1669, 1673, 1674, 1677 en 1678.

De Bataviasche weduwe van Kapitein So Bing Kong benoemde hem tot voogd van diens minderjarigen kleinzoon Souw Go Equa, haren erfgenaam, wien zij een huwelijk voorschreef met Tsionio, dochter van dezen Luitenant. (Zie Bijdr. Kon. Inst. deel 73 bl. 409).

¹ Vgl. Dagr. 1679 bl. 187 „Tsoa Yizay”.

Hij overleed tusschen 20 Nov. 1680, toen hij zijn testament maakte (Res. 30 Dec. 1695) en 12 Jan. 1682 (zie 3a). Zijn graf is het nog bestaande naast dat van Kapitein So Bing Kong.

Bij Res. 14 Juni 1686 werd op verzoek van zijne weduwe (Tanhiamtse of. Res. 30 Dec. 1695) aan twee van hare dochters transport verleend op een van Compagnie's schepen naar Hoktsioe (Foochow, de hoofdplaats der provincie Hokkian, waar de Compagnie een comptoir had) „om aldaar met meerder zekerheid ten besten opgevoed te kunnen worden”. Aan deze weduwe werd bij Res. 3 April 1699 de oprichting van een steenbakkerij toegestaan aan de rivier Crocot en bij Res. 20 Juni 1713 om eene van haar suikermolens op haar land aan de oostkust der spruit Tjantiga te laten verplaatsen omtrent de spruit Assam. Zij werd in 1722 begraven naast So Bing Kong's weduwe Njai Inqua.

„De Chineese kooplieden Litsoeko en Gantenqua [zoon van Kapitein Siqua, zie onder IV] versoeck doende omme tot cultiveeringe harer suycker plantagien (zijnde wel van de voornaamste deser steele) aan of omtrent de fortresse Anckee eenig meerder lant... in eigendom... te mogen hebben.” (Res. 8 Aug. 1679).

3. Oeij Koeko.

a. Res. 12 Januarij 1682.

Sijn Edelheijt noch eijndelijcken voorbrengende een requeste van veele der voornaamste Chinesen te deser stede waarbij door haar versocht wert dat de vacante luytenants chergie van die haarer natie alhier jongst bij den overleden Lietsoeko bedient, als nu weder mochte gesuppleert werden en daartoe sij ernstigh waren recommanderende den Chinees Oeijkoeko gewesen capitein hunner natie op Macassar en oock jongst affgegane boedelmeester der Chinese sterffhuijsen alhier, en een man na 't schijnt van goede getuijgenisse en van wiens trouwherticheijt tot de Compagnie voor desen al preuven gesien sijn.

Zoo is daerop nae deliberatie verstaen denselven Oeijkoeko daertoe bij desen te verkiesen en als luytenant der Chinese natie te deser stede te creeren te meer dewijle onzen tegenwoordige capiteijn Tsoa Wanjok oock al vrij wat out begint te worden en dierhalven wel een goede adsistentie van een luytenant van nooden heeft en bij alle ongelegentheijt tot eijgen gerieff en gemak zal dienen.

b. Res. 16 Januari 1682.

Tonser vergadering van den 12ⁿ deser den Chinesen gewesen boedelmeester Oeijkoeko verkooren zijnde tot Luytenant der Chi-

nesen zoo zijde Sijn Edelh^t ter deser vergadering tot authorisatie van denselven in die bediening tegens morgen de noodige ordre gestelt te hebben en dewijle hetselve als een borgerlijke zaake door den Heer President van Schepenen diende te geschieden, dat overzulx dan wel vereijchte gem^{ten} Sijn Ed. (namentlijk d' Heere Hurdt) ook verzelt wierde met eenige aansienlijke gecommitteerden.

Zulx daar toe dan nogh verder als, nu genomineert zijn den heere Fredrik Bent onsen collega als Ontvanger Generaal,

Item d' h^{re} Bailluw,
de beijde heeren Landdrosten,
de h^r Sabandhaar Ockersz.,
twee heeren Schepenen en
den Secretaris van 't zelve Collegie.

Hij werd bij Res. 25 Febr. 1679 aangesteld tot Boedelmeester en bleef dit in 1680 en 1681.

4. Que Pauko.

Voor zijne benoeming, zie VI.

Quepauqua, handelaar, kwam van de kust van China over Japan in het begin van het jaar 1679 te Batavia (Res. 23 Mei 1679).

Hij werd bij Res. 2 Juni 1685 en 31 Mei 1686 verkozen tot Boedelmeester.

Uit Res. 1 April 1692 blijkt dat Luitenant Que Pauqua toen in een crimineele gijzeling was gedetineerd „over het aanmatigen van 2000 rds. die hij voor reekening van een ander aan den boedel van Hr. Spielman zaliger moste betalen". Hij had de hulp van de Regeering ingeroepen tegen zijnen debiteur Demang Raxa di Bengala „nu van Cheribon overgekomen zijnde" (Res. 19 Nov. 1688) maar werd naar de Justitie verwezen (Res. 26 Nov. 1688). (Zie ook Res. 28 Juni 1689).

Hij nam de vlucht (Res. 23 Juni 1693) en sloot zich te Semarang aan bij oproerige landgenooten die deze stad aan den Soesoehoenan wilden overleveren. Hij werd door dezen Vorst aan de Compagnie uitgeleverd en den 1^{en} Sept. 1693 te Japara geradbraakt. (Gen. Missive 8 Dec. 1693, zie ook Kol. Archief No. 1429 fol^s 177, 215 en 216).

5. Limkeeko.

Res. 4 Augusti 1685.

Waerop dan d' heer Gouv^r Generael geproponeert hebbende of het niet goet ende nootsakel. soude sijn hem nog een tweeden

lieutenant bij te voegen, om de saken der Chinesen welckers getal al groot is, te bequamelijcker te kunnen hanthaven, ende oock bij nadere te doene ontslaginge van desen Capitain een ander in desselfs plaetse te doen optreden, verstaen is hetselve geen ondienstiglijke sake te sijn ende gevolgel. op de nadere gedane omvrage hier toe ende als tweede Lieutenant aen te stellen den Chinesen boedelm^r Limkeeko alias Jacob.

Dit is het slot van de resolutie, waarvan het begin staat onder VIb bl. (32).

Hij werd tot Boedelmeester verkozen bij Res. 6 Juni 1683 en 6 Juni 1684.

Bij Res. 4 Dec. 1699 werd hem toegestaan het oprichten van twee suikermolens op zijn land Camiri, gelegen ongeveer zes mijlen opwaarts aan de Groote rivier.

6. Ong Gouko.

a. Res. 26 Maart 1694.

Verscheijde welgestelde Chinese klede-verkopers, winkeliers en andere handelaers te deser stede woonagtig, mitsgaders de anachodas der aangecomen jonken uijt China, versoeck gedaen hebbende dat den Chinees Ong Gouko tot haren tweede luyten^t alhier op Batavia, mits de plaetse van Que pauqua door sijn vlugt naer de Oostcust van Java ende executie van sijn persoon op Japara om het gepleegde oproer tot Samarang, vacant geworden was, mogte aangestelt werden, soo is daerover als nu gedelibereert en vervolgens in agtinge genomen sijnde dat de onpasselijkheid van den Captⁿ der Chinesen de vervulling van dier plaetse te meer presseert, en ook desen Ong Gouko een man van goede gerugte zij, die wel 50 jaeren lang alhier domicilie gehouden en tweemalen het ampt van boedelmeester bekleet heeft,¹ soo is goetgevonden deselve tot tweede luytenant naest den Luytenant Limkeenko alias Jacob bij desen te verkiesen en aen te stellen.

b. Res. 31 Maart 1694.

Den Chinees Ong Gouko op den 26^{en} deser tot 2^{den} luytenant der Chinesen aangestelt sijnde, is als nu verstaen deselve op

¹ In de jaren 1689 en 1690, en in de jaren 1692 en 1693 (Res. 3 Juni 1689, 2 Juni 1690, 6 Juni 1692 en 6 Juni 1693).

aanstaande dingsdag den 6^{en} April door den ordinarij Raad en President van Heeren Schepenen Mr. Abraham van Riebeeck geadsisteert met den bailliuw Davit Dispontijn, den Landdrost Henrij de Boullan en den Sabandar Gerard van de Voorde benevens twee gecommiteerde Schepenen en de gesworen Clercq van geseijde Collegie, in het huijs van den Capⁿ der Chinesen genaemt Quekeenqua te doen voorstellen in deselve sijne qualiteit, voor soo veele toekijkeren als door gommesslag bij den anderen sullen verschijnen.

Hij vertrok naar China (zie onder 8a).

7. Que Kiauko.

Voor zijne benoeming zie VII.

Res. 15 Juni 1703.

Het berigt van den Secretaris der heeren Schepenen nopende de Chinese sollicitanten die hier gaarne soude willen blijven sijnde ingebracht en gelesen waarvan bij resolutie de dato 8^{en} deser gemelt word, so is g'arresteert geworden het gelicentieerde getal van 50 stx te laten als volgt namentlijk

den Capitain Limkeenke	coppen 10
voor den ouden Capitain Koenke	" 8
2 luytenants als Tamboko en voor reek. van <i>Kiauko die</i>	
<i>na China een tochtje is gaan doen</i> , ijder 6 coppen	" 12
4 boedelmeeesters Pausaqua, Lijonko, Tio Inio en Bepequa	
elk vijf.	" 20
te samen als voren	coppen 50

„Op 't versoek van den Luytenant der Chinezen Que kiauko is verstaan denselven op zijne aanstaande voyagie na China met 150 picols thin te laten gerieven tegen 15½ rds. 't picol van 125" (Res. 19 Mei 1702).

Zijne weduwe was Tsiew Kitse die 5 Nov. 1732 een testament maakte.

Als zijne dochters worden genoemd Keenguio, Laynio en Tsionio (Res. 4 Dec. 1744).

8. Tambocco.

a. Res. 16 Juni 1702.

Tot luitenant over de Chinese natie alhier is uijt degenen die daertoe haer dienst gepresenteert hebben en voor dewelke door verscheijden annachodas en Chinese ingesetenen deser

stede bij requesten versoeck gedaan zij in plaatse van den ge-
weesen Lieutenant Ongouqua die op zijn gedane instantie en
ons gedragen consent met er woon na China is vertrocken,
goetgevonden en verstaan weder aan te stellen den Chinees
Tambocco altans Capitain over die natie tot Chirrebon als eene
der bequaamste daartoe geoordeelt sijnde.

b. Res. 26 Februarij 1692.

Dewijle den sabandaer op Chirbon met name radja negara
overleden is ende verkiesinge van een ander volgens de con-
tracten met de princen gebroeders de Comp^e competeert, soo
is goedgevonden die vacante plaetse te vullen met den Capⁿ
der Chinesen aldaer genaemt Aria Martanata als degene sijnde
die daer toe al in den jare 1688 door den Oppercoopman
Joannes de Hartogh voorgedragen is geworden.

c. Res. 2 Augustus 1697.

In plaatse van den overleden geschoren Chinees Kiay aria
martanata geweest sijnde Sabandhar en hoofd van die van sijne
natie tot Sirrebon, is goetgevonden daer toe weder aan te stellen
en derwaerts te senden den Chinees Tamboko aangesien de
E. Comp. tot het vervulling van die plaatse bij het contract
tusschen deselve en de Sirrebonse princen van den 8ⁿ September
1688 art. 18 en 19 is gequalificeert.

d. Res. 15 Juni 1703.

Den Chinees Tamboko tweede luytenant van die natie alhier,
sijnde met eenen daarvan Capitain tot Cheribon, bij request
versoekende van den laasten dienst te mogen werden ontslagen,
is hem daartoe licentie gegeven en met eenen vergunt daarvan
transport te mogen doen aan den Chinees Tansjauko die daartoe
aangesteld werd, hebbende den dienst sedert Junij het voorleden
jaar dat gem. Tamboko hier tot luytenant is aangesteld geweest
bij provisie en bevorens bij 't leven van den Kiay Area Marta
Nata, mede Capitain van die natie tot Cheribon voorsz. geweest
zijnde, gedurende desselfs verblijf alhier eenige jaren bevorens
ten genoegen waargenomen.

Zie over hem onder VIII.

Zijn zoon was Tantonqua, zie onder 15.

9 en 10. Que Hoenko en Lie Joncko.

a. Res. 5 Mei 1705.

Door diverse Chinese ingezetenen alhier versoeek gedaan zijnde om de Luitjnantsplaatse der Chinese natie instede van den A^o 1702 naar China vertrockene luitenant Quekiauko, soo is goedgevonden den Chinees Quehoenko in zijn plaatse, mitsgaders nog bovendien tot een 3^a luitenant dier natie aan te stellen den presenten boedelman Lie-Joncko.

b. Res. 15 Februari 1697.

Is goetgevonden op het daartoe gedaan versoeck tot sabandhaar op Semarang aan te stellen en te laten optreden den Chinees Hoenko dewelcke die plaets alrede ongeveer drij jaren ofte zedert het vertreck ende absentie van den gew. sabandhar en presenten tweden luitenant van die natie te deser stede Kiauko ten genoegen medegenomen heeft.

c. Res. 20 Dec. 1726.

Werd verstaan den lieutenant der Chinese natie Lijongqua op zijn versoeek om zijnen hogen ouderdom en continueele indispositie van dat ampt te ontslaan en vooreersd geen ander in zijne plaatse te verkiesen, ter zake op den 28^a December des voorleden jaars door een supernumeraire aanstelling van 2 diergelijke officieren ter adsistentie van den capitain het getal van die luijden van 3 tot 5 is vermeerderd om de wille der siekte van hem Lijongqua en nog eenen anderen Chinees in name Limsoenko.¹

(Quehoenko). Res. 18 Nov. 1698 „behelsende notificatie van verscheijde onbetamelijke bedrijven dewelke door den Sabandhar tot Samarang den Chinees Hoenko souden wesen en nog werden gepleegt, soo is verstaan de vereijste inqueste daerop te laten geschieden.”

Ten dienste van zijn jacht werd hij gerieft met trossen en een anker (Res. 13 Mei 1712).

Tot defensie van hun jonk werden aan hem en Luitenant Holienqua 6 stukjes ijzer canon toegestaan.

(Lie Joncko). Hij was Boedelman in 1700, 1701 en 1704. Bij Res. 1 Dec. 1713 kreeg hij vergunning een vaartuig naar Banjermasing te zenden mits hij al den daarin geladen peper aan de Compagnie leverde tegen den gewonen prijs van vijf rds. het pikol.

¹ Limtsoenko. Zie onder 14 en 15.

Bij Res. 18 Maart 1710 werden hem 8 ijzeren stukjes van 250 pond ieder, 150 kogels en $1\frac{1}{2}$ pikol buskruit, tegen betaling, toegestaan.

Blijkens Res. 5 Oct. 1734 was hij toen overleden, nalatende de zoons Lie Jo Enko, Lie Hongko en Lie Sienko.

11. Ho Lienko.

Res. 10 Juni 1707.

Te deser occasie door den heere Gouverneur Generael gesproken zijnde van de vacante luytenants plaats der Chineesen door de optredinge van Tambocqua tot Capitain en daarop in aanmerkinge genomen wesende de versoeken door de aanwezende Chinese annachodas en diverse voornaamste ingesetenen dier natie alhier dat daartoe mogte werden verkoren eene van de boedelmeeesters Ho-li-enko, Goeijhoeijkong off Tanlianko danwel den doctor Thibitia ofte den coopman Tanjukong; Soo is op Zijn Edelheijts omvrage verstaen tot de voorsz. qualiteit van luytenant aantstellen den eerstgen. jongstafgegane boedelmeeester Ho-li-enko.

Hij werd bij Res. van 5 Juni 1705 en 4 Juni 1706 benoemd tot Boedelmeeester onder den naam van Gouw lienko.

Bij Res. 10 Juni 1707 werd hem voor twintig jaren vergunning verleend om twee suikermolens op te richten op Pamanoekan en Tjassem. Hij bezat daar ook een houtzagerij en een kalkbranderij (Res. 25 Nov. 1707, 4 Febr. en 30 Maart 1708).

Door den Gouv. Generaal werd overgegeven een relaas „uit de mond van den Chinees luytenant Holienko van wegens het voorgevallene op Banjermassing tusschen d'Engelsen ende den Inlander aldaar, twelk verstaan is int Bataviase dagregister te insereren. (Res. 12 Aug. 1707).

Bij Res. 20 Aug. 1709 werd hem toegestaan ontslag van de licentie tot het oprichten van houtzagerijen en suikermolens op Pamanoekan en Tjassem „om de traversen en onwilligheid der Javanen".

12 en 13. Limtsoenko en Limsomko.

Res. 28 Juni 1720.

Voorts nog gesproken zijnde over de vervulling der vacante lieutenantsplaatsen over de Chineesen is, ten aanzien den lieutenant Lijongqua nog maar alleen overig blijft, en reets bejaart en genoegsaam aff is, goedgevonden het getal derselve weder te brengen op drie gelijk het nog jongst is geweest voor de dood

van den lieutenant Que Hoenqua en is daarop al verder verstaan uijt degeene die daarom verzoek hebben gedaan tot lieutenants aan te stellen de oud boedelmeesters Limtsoenko en Limsomko.

Lim Tsoenko was de schoonvader van Kapitein Ni Hoekong (XI) en overleed vóór 12 Maart 1734 (zie onder 21). Hij was Boedelmeester in 1718 en 1719.

Op het verzoek van Limsomko om te mogen worden gequalificeerd „tot het vervolgen en aantasten van zoodanige schelmen en vagebonden als hem sedert eenigen tijd in zijn tuin en wooning gelegen aan de rivier Crocot, zoo met het werpen van steenen als het openbreken van de ompaggering en andersints, insonderheid des nachts, quamen te molesteeren, zooals dat bij eene overgelegde notariale attestatie werd bevestigd” werd besloten dit te accordeeren „onder permissie om zoodanige knaapen, als gewoonlijk van wapen voorsien, met scherp te keer te mogen gaan en selvs te vervolgen op de landen en erven sijner naastgelegen buuren mits daaromtrent gebruikende de vereijste voorsigtigheid tot voorkoming van ongelucken. (Res. 22 Aug. 1727).

Bij Res. 21 Nov. 1727 werd hem verleend „surcheance van executie van een geveld vonnis ten sijnen las'e in cas d'appel van den Raad van Justitie 11 dezer”.

Over zijne zaken zie Res. 21 October 1727, 12 April en 27 Mei 1729.

Hij was Boedelmeester in 1710 en 1711.

Hij overleed vóór 31 Dec. 1734 (zie onder 22).

14 en 15. Tan Eengkong en Tan Tiongqua.

Res. 28 December 1725.

Uijt aanmercking hoe al te meermalen door den Capitain der Chineesen aan den heere Gouverneur Generaal is geklaagt over de weijnigē hulpe die den selven van twee sijner lieutenants genaamt Lijonko en Limtsoenko in het afdoen van dagelijkse voorvallende geringe geschillen onder hunne natie mits haare langdurige en nog continueerende indispositie is hebbende, soo is na een voorstel van gemelte sijn Edelheijd verstaan den gedagte Capitain boven de presente 3 lieutenants nog te adsisteeren met 2 andere, mitsgaders daartoe te nemen den gewesene lieutenant tot Cheribon Taneengkong en den boedelmeester Tantonqua, soone van den gestorven capitain Tanboqua, als beijde luijden sijnde van een ordentelijk gedrag.

(Tan Eengkong). Res. 4 Oct. 1729 handelt over een „staande horologie — gevonden zijnde in den boedel van zaliger den heere G. G. Mattheus de Haan,

aan wien dit door Luitenant Tan Engkong te koop gepresenteerd en ter besigtinge was geleverd dog mits het schielijk overlijden van Z. E. niet betaald of weder gerestitueerd”.

Bij Res. 3 Juni 1707 werd hij benoemd tot Luitenant der Chinesen op Cheribon tot behulp van 't Hooft derzelve aldaar Tan Thangko.

Bij Res. 18 Oct. 1729 werd hij ter vervanging van den uit den dienst gedemoveerden Tan Hioko benoemd tot Kapitein der Chinesen tot Cheribon „omme ook met eenen van wegen de Princen aldaar waar te nemen den dienst van Sabandhaar alsoo die bedieningen niet gevoeglijk van den anderen kunnen werden gesepareert”.

Over de verkiezing van een Capitein der Chineesche natie tot Cheribon instede van den overleden Tan Eenkong, wordt gesproken in Res. 16 Maart 1734.

(Tan Tiongqua). Hij verzocht toestemming der Regeering voor het huren van een stuk wild en woest land dat aan de Compagnie behoorde en naast het zijne lag. Hij gaf voor dit land ten hoogste noodig te hebben tot het planten van suikerriet maar werd verwezen naar het College van Heemraden. (Res. 11 Sept. 1733).

Hij was Boedelmeester in 1717, 1718, 1725, 1726 en 1727.

Hij overleed 19 Dec. 1741 in de gevangenis.

Zijne weduwe was Qua Tjonio. (Zie over hem Bijdr. Kon. Inst. deel 74 (1918) Ni Hoekong).

16 en 17. Nilocko en Ongeengsaij.

Res. 8 Juli 1729.

Nademaal de presente 4 luytenants der Chineese natie alhier volgens getuijgenisse van den Capiteijn Quebauqua door siekte en andere lichaamelijke gebreeken veeltijds buijten staat zijn denselven te kunnen assisteeren in het beslissen en verevenen van geringe geschillen die dikwils of dagelijks onder die van hare natie occureeren en ter decisie van gemelte officieren volgens een aloud gebruik werden overgelaten, so is op het voordragen van den heere Gouverneur Generael goedgevonden het getal der Chineese luytenants van nu voortaan te brengen op ses en het-selve uijt dien hoofde met nog 2 personen te versterken en daartoe uijt degeene die daarom versook hebben gedaan aan te stellen den oud Chinees boedelmeester Nilocko en den Chinees Ongeengsaij beijde luyden sijnde van kennis en ervarentheijd.

(Nilocko). Hij was gehuwd met Tan Teengnio, zijne universeele erfge-name, en is vermoedelijk 22 Januari 1733 overleden, nalatende vijf zoons van wie twee nog minderjarig. (Vgl. acte notaris Wichelhuysen van 18 Aug. 1733, No. 4977).

Hij was Boedelmeester in 1715 en 1716, in 1726 en 1727.

Hij was lid van het College van Boedelmeesteren in 1715 en 1716, en in 1726 en 1727.

Bij Res. 22 Juli 1712 werd hem toegestaan op Lassem een jonk van ongeveer 100 ton te laten timmeren en bij Res. 4 Juli 1725 „het opregten van een arraksbranderij in desselfs tuin bewesten dese stad aan de Ammanusgracht”.

Als Luitenant werd hij opgevolgd door zijn oudsten zoon Nihoekong (zie onder 19) den lateren Kapitein (zie onder XI).

18. Io Seenkong.

a. Res. 21 October 1729.

Na gedane omvrage nodig geoordeeld zijnde te treden tot verkiesing van een ander lieutenant over de Chineesen alhier in de vacante plaats van Tan Enkong die ter resolutie van den 18ⁿ deser is gevordert tot Capitein der Chinesen van Cheribon, soo is ten aansien niemand der boedelmeesters alhier sig daartoe heeft aangeboden; op het voordragen van den heere Gouverneur-Generaal eenparig goedgevonden en verstaan tot Lieutenant der Chinesen aan te stellen den Chinees I O Seenkong als een persoon sijnde van een ordentelijk gedrag en een goed comportedement.

b. Res. 10 Juni 1738.

Voorts door den Capitain der Chineese natie alhier Niehoekong nevens de luitenanten Tan Tiongqua, Que Oeijko en Oeij Tsomqua bij een seer ampel geschrift werdende vertoont hoe dat zijlieden bij continuatie werden getraverseert in de afdoeninge van dese en geene saken voor hare wekelijkse vergadering door den mede-luitenant I O Seenkong die deselve telkens zo zij voorgaven mits zijnen onrustigen inborst sodanig turbeerde dat zij niet sonder veel hoofdbreekens tot een finaal besluit konden geraken en waar en boven denselven nog sig niet ontsag den eerstgem. op een onbetamelijke wijze te attaqueeren met verscheijde brutale en injurierende expressien, waaromme dan door haarl. versogt sijnde dat dese regeering haar tegens gem. I. O. Seengkong geliefden te maintineeren en tot voorkoming van diergelijke verdere gedoenten denselven uijt hare vergadering te dimoveeren en in zijn plaats een ander aan te stellen dan wel hieromtrent sodanige middelen te beramen als tot weering van diergelijke smaatheden en affronten nodig souden wesen; en desenthalven dan in aanmerking genomen weesende, hoe eene

verbale reproche off bedreijging omtrent gem. I O Seengkong van geen de minste vrugt kan weesen maar binnenkort al weder aanleijding tot verdere geschillen soude geven ter sake denselven de gemoederen tegens hem verbittert hebbende niet van dat humeur is om die weder na sig te trecken, zo wierd vervolgens eenpariglijk best geoordeelt denselven ter bewaring der ruste in die Chinese vergadering daar buijten te houden en hem alle acces tot deselve als een medelid te beneemen; weshalven dan besloten wierde denselven van dien dienst te ontslaan met behoud nogtans van zijnen rang en fatsoen als een oud luytenant van die natie.

19. Ni Hoekong.

Res. 6 Februarij 1733.

Nog is op de propositie van den Heer Gouverneur Generaal verstaan in stede van den overleden Lieutenant der Chinese natie Ni Locqua weder te laten optreden zijnen oudsten zoon den oud-boedelmeester Ni Hoekong.

Over hem zie onder XI.

20. Li Hoko.

Res. 23 Juni 1733.

In stede van den overleden luytenant over de Chinese natie in name Ongeengsay is op het voorstel van den heere Gouverneur Generaal verstaan te verkiesen en aan te stellen den boedelmeester Lihoko en in plaats van desen laatsten weder tot boedelmeester te eligeeren den Chinees Oeij Tsomko als lieden zijnde die geagt werden daartoe de vereijchte capaciteit en trouwe te besitten.

Hij werd tot Boedelmeester benoemd in 1732 en 1733.

21. Que Oeijko.

Res. 12 Maart 1734.

Wijders is verstaan den Chinees Que Oeijko op desselvs verzoek en voordragen van den h^r Gouv. Genl aan te stellen

tot Lijtenant van die natie in stede van den overledenen Lim Tsoenko.¹

22. Nio Kanko.

Res. 31 December 1734.

Na de afgelopen verpagting der Jaccatrasedomijnen de heeren leeden op het voorstel van den heere Gouverneur Generaal zig ter vergaderzaale vervoegt hebbende en aldaar door Zijn Edelheijt geproduceerde zijnde een request van den Chinees Niokanko dewelke daarbij versoeke komt te doen omme tot luitenant der Chinese natie ter deser stede ter vervulling van de vacante geraakte plaats door het overlijden van den luitenant Lim Somqua verkozen te mogen werden, zoo is verstaan daarin te condescendeeren.

Hij werd 31 Dec. 1733 tot Boedelmeester benoemd.

23. Oeij Tsomko.

Res. 28 September 1736.

Mits de verkiesinge van Nihokong tot Capitain over de Chineesen te deser stede vermeld staande bij resolutie van den [11^{en} dezer] een plaats onder de luitenants over die natie zijnde opengevallen en vacant geraakt, so is op de propositie van den heere Gouverneur Generael verstaen uijt degeene die hun persoon en dienst hebben aangeboden, te verkiesen en aan te stellen den oud-boedelmeester Oeij Tsomko.

Over hem, zie bl. 62—64.

24. Kou Tsingua.

Res. 27 Mei 1738.

Vervolgens is op den voorstel van den heere Gouverneur Generaal mede nog besloten in stede van den overleeden Chineesen luitenant Li Hoeko weder daartoe aan te stellen den

¹) Overgenomen uit de Notulen; in margine staat een R. wat beduidt dat het moest worden opgenomen in de Resoluties, wat echter is verzuimd. (Mededeeling van Dr. de Haan).

alhier remoreerende mede Chinees Kou tsinqua doorgaans genaamt Gou Sinseeng die geoordeelt wierd de daartoe vereijste bequaamheijd en vroomheijd te besitten.

Hij was in 1738 tevens wijkmeester (Res. 19 Aug. 1738).

Met Kapitein Que Tsoenqua bezat hij arakbranderijen buiten de Diestpoort (Res. 4 Juli 1738).

Maurits van Aarden, Secretaris van Schepenen, was sequester in zijn boedel (a. b.).

25. Ni Tonqua.

Res. 13 Juni 1738.

Ingelijx door den heere Gouverneur Geneneraal al mede nog te kennen gegeven sijnde de noodzakelijkheid ter vervulling der vacante plaats van luitenant onder de Chinese natie door het jongst verleende ontslag van den luitenant I. O. Seengkong opengeraakt, en hoe sig onder meer andere van de voornaamste deser volkeren daartoe hadde opgedaan en zijnen dienst aangeboden, den mede Chinees Ni Tonqua, zo wierd al verder goed gevonden denselven daartoe weder aan te stellen.

26. Oeij Theeko.

Res. 26 Januari 1740.

In stee van den overleeden luitenant der Chineesen natie Ni Tionko is op den gedanen voorstel van weegen den heere Gouverneur Generaal goedgevonden daartoe weder aan te stellen den Chinees Oeij Theko.

27. Oeij Tsomko.

Over hem, zie bl. 60—64.

28. Tan Iko.

Voor zijne benoeming, zie onder XII.

a. Res. 14 Januarij 1749.

Voorts is op het versoeck van den Luitenant der Chinese natie alhier Tan Iko verstaan denzelven van die dienst te ontslaan en hem te permitteeren na zijn geboorteland te retourneren met een der verwagt werdende jonken mits ingevolge de resolutie deser Tafel in dato 25 Augustus 1747 betalende den tienden penning van zijn capitaal dat derwaarts staat mede te nemen.

b. Res. 2 Mei 1749.

Op het versoeck van den op zijn vertrek naar China staande gewesen Lieutenant der Chineesen Tan Iko is verstaan aan denzelven voor de gewone prijzen af te staen 1500 picols peper en 1000 picols thin, mits hij teffens met een avance van 44 p^{cto} plus minus accepteere 40 stucken ongewilde lakenen en op desen voet ook te stellen den vercoop van peper en thin uijt de hand voor alle andere also het selve apparentelijk den debiet van de voorsz. manufacturen eerder zal te wege brengen dan wanneer men daaromtrent zal komen persisteren bij het geresolveerde ter sessie van den 22 der gepasseerde maand.

Bij deze occasie ook verstaan te noteeren dat voorn. Tan Iko van de Comp^e gekogt en overgenomen heeft 1700 R moernagelen voor 300 rds. 't picol instede dat deselve tot hiertoe naar Japan gesonden en aldaar gedebiteerd werden voor rds 30.—

Res. 23 Mei 1749.

Aan den oud lieutenant der Chinese natie Tan Iko is verstaan conform zijn verzoek bij requeste gedaan te permitteeren zeker stuks land hem in eigendom toebehoorende en gelegen aan de rivier de Crocot met de daarop staande kalkoven die hij op consent deser regeering bij res. van den 26^{en} Juni 1744 aldaar opgerigt heeft, te verkopen met privilegie tot het branden van kalk mits daarvan behoorlijke kenisse gevende aan Heemraden.

Omtrent zijne overkomst van Samarang naar Batavia in het laatst van November 1740 zie Bijlage 3, *a* en *b*.

Zie ook over hem Bijdr. Kon. Inst. Dl. 73. So Bing Koug bl. 372 en deel 74, Ni Hoekong bl. 453 noot 2, zoomede China Review XXI., 138.

29. Lim Kocko.

Res. 7 Mei 1745.

Op den voorstel van den heere Gouverneur Generael wierd goedgevonden en verstaan den Chinees Limkocko die geweest is Capitain der Chineezen tot Banjermassingh en jongst aan den koning van Johor bestelt heeft het schrijven deser Regeeringh vermeldt bij resolutie deser tafel van den 10 Juli 1744, voor het volbrengen van zijne commissie aldaer tot een recompens aan te stellen tot derde luitenant over de Chinese natie alhier dog buiten consequentie om dat getal eens voor al te houden op twee stux.

Hij kreeg de opdracht om met vier dienaren van de andere Chineesche officieren mede te varen ter bekruising van de noord, om bij ontmoeting van de uit China komende jonken aan de nachoda's nader en duidelijk te doen verstaan de intentie der Regeering. (Res. 16 Dec. 1746).

30. Tsou Tsoen Seeng.

Voor de benoeming van Tsou Tsoen Seeng (ten rechte So Soen Sing) zie onder XIII.

Testament ¹.

Nº. 3477.

Op huijden den 13 April 1751 compareerde voor mij Jacob Levier, Notaris publycq, bij d'Edele hoge Regering van Nederlands India g'admitteerd binnen de stad Batavia residerende, present de naar te melden getuijgen, de Lieutenant der Chinese Natie alhier Souw Tsoen Seeng, mij bekend; wezende ziek van lichaame, nogthans in het volle bezit der gerequireerde bequaamheden om te kunnen en mogen Testeeren, waar toe hij betuijgde uijt zijn eijgen motif en vrije wille als nu genegen te wezen, revokeerende ten dien eijnde alvorens alle Testamenten en Codicillen bij hem voor dato dezes enigzints gepasseert,

En dan de novo disponeerende verklaarde de Testateur aanvankelijk zijne expresse begeerte te wezen, dat na zijn dood, uijt slavernij in vrijheid gesteld zullen werden zijne naar volgende Lijffeijsenen, als:

¹ Landsarchief.

de slaaf Sumbat van boegies en slavinnen Pেকেle van Sumbauwa, Baboe van Baly, terstond na zijn overlijden.

de slavinnen Haliau van Nias, Simoly van Balij en Pegiok van Batavia; dewelke niet eerder dan drie jaaren na zijn Testateurs overlijden zullen moeten werden g'Emancipeerd, geduurende welke tijd zij bij d' ondertenoemen Executeurs zullen dienstbaar blijven.

de slaven Tangok, Doempoe, Amal en Noena, alle van boegies, thans arbeidende op zijn Testateurs gehuurde zuiker molen, alwaar dezelve almede bevorens vrij te werden, zullen moeten blijven dienen tot d' expiratie van de huurtijd van even genoemde molen. Zulcx alles nadat hij Testateur, nopens den inhoude van het daartoe leggende placcaat was onderregt.

Wijders verklaarde de Testateur te Legateeren aan den E Heere Godlieb Johan Adolph van Trabe, drossaard dezer stads ommelanden, Eene somma van twee Duijsend Rijxdaalders, dog zal de heer Legataris d'ondertenoemen Executeurs tot voldoening van dat Legaat niet eerder kunne aanspreken dan na verloop van drie jaaren na zijn Testateurs overlijde ende heeft de Testateur in alle de verdere goederen bij hem met zijn overlijden t'ontruïjmen en agter te laten tot zijn algehele en universele Erfgenaamen genomineert en g'institueerd, gelijk hij daarinne nomineert en institueert bij dezen, zijne vijf zoonen, Souw Goatko, meerderjarig, Souw Houwko oud agtien, Souw Haijko, oud seven-thien, Souw Hiauwo, oud seven jaaren, alle in Loco, en Souw Peeko oud een en twintig jaaren, woonagtig tot Aijmuij in China, zijn moeder, Tsoe I-Engnio, zijn broeder Souw Koko, beïjden tot Aijmuij voorschr: woonagtig, zijn alhier remoteerende broeder Souw Ki-Etko, en wijff Oeij Goeijnio, nevens Souw Tsonglien, oud Twee en twintig jaaren, en Souw Tiseeng, oud ses jaaren, zijnde beïjden zoonen van zijn evengenoemde broeder Souw Ki Etko en dat zoo wel in de roerende als onroerende goederen, item actien en crediten, namentlijk zijn zoon Souw Goatko en neeff Souw Tiseeng te saemen in een tiende deel, en de overige ider hoeft voor hoofd in een gelijk tiende deel; zullende de portie off portien der voor overlijdende de in leven zijnde moeten accresseeren. Tot Executeur en Executrice van dezen Testamente mitsgaders voogd en voogdesse over de minderjarige bij hem na te laten mede erfgenaamen en hunne te erven Penningen en

middelen steld de Testateur zijn voornoemde broeder Souw Kietko en wijff Oeij Goeijnio, mitsgaders nog dezelve Souw Kietko alleen tot voogd over zijne twee voornoemde kinderen Souw Tsonglien en Souw Ti Seeng, alles met de daar toe staande magt en speciaal die van assumptie en subrogatie secludeerende de Testateur met Eerbied uijt zijn nalatenschap d'Eerw. heeren Boedelmeesteren dezer stede, on-aangezien de preadvertentie dien aangaande gedaan.

Dit bovenstaande aan den Testateur duidelijk zijnde voorgehouden, verklaarde hij te wezen zijn Testament, begeerende dat het als zodanig mogte valideren, dan wel als codicill off zodanig als best zal kunnen bestaan niet tegenstaande alle gerequireerde plegtigheden daarinne niet behoorlijk waaren g'observeert.

Aldus getesteert even buijten de Nieuwpoorte dezer stad, alwaar de compt was ziek leggende, present Jeroboam Jacobs en Elias Dias clercken als Getuijgen —

gest.^d

bij Souw Tsoen Seeng.

J.^b Levier

m
J. Jacobsz.

Not^s.

E. Diasz.

Aan het hoofd van bovenstaande acte staat:
den 13: Maart 1753 2 copia verleend aan hierinne genoemde Oeij Goeijnio
den 13 April 1754 Een » » » » » Oeij Goeijnio.

Hij was Boedelmeester in 1744—1745, en 1745—1746 en in 1746—1747.

Bij Res. 21 Maart 1747 werd besloten den Boedelmeester Souw Tsoenseng „over het ligtvaardig indienen van een klachtschrift ten exempel van andere onbillijke suppleanten te condemneren in eene boete van vijfzig rds ten behoeve van het Seminarie alhier.”

Als pachter van de inkomende en uitgaande rijst werd hem bij Res. 30 Oct. 1750 surcheance van betaling verleend.

Hij overleed tusschen 13 April 1751 toen hij zijn testament maakte en 4 Mei 1751. Bij resolutie van laatstgenoemden datum wordt gezegd dat zijn broeder Souw Ki Etke mede-executeur in zijn boedel is.

31. Tang Wang Seeng en 32 Oeij Tsilauw.

Res. 10 December 1748.

In stede van den overleden Limkocko is verstaan tot luijtenant

DI. 78.

8

der Chineesen natie aen te stellen den Chinees Tang Wangseeng en nadien het getal van de Chineese inwoonders naeder van jaar tot jaar accresseert en het getal van drie lieutenants overzulx niet toerijckent schijnt, dienstig geoordeelt het getal van de sodanige met een vierde te vermeerderen en daertoe te verkiezen haren Secretaris Oeij Tsielauw, so om behoorlijk agt op die natie te slaan als ten dien eijnde aldus bij maandelijke tourbeurten twee derselve precise sullen kunnen vaceeren en bij alle voorvallende zaken gerequireert worden, welk oogmerk vermids die menschen veeltijds haar eijgen bezigheden en handelszaken hebben, door een minder getal so wel niet kan bereijkt werden.

Tan Wangseeng had twee arakbranderijen in huur welker product hij „wegens de tegenwoordige slegte conjecture des tijds niet genoeg kan debiteeren”. (Res. 17 Juli 1750).

Hij verzocht (Res. 7 Juli 1752) ontslag van zijn officie, vermits hij zig gereduceert zag tot sodanigen staat dat het hem geheel en al onmogelijk is te supporteeren de meerdere depenses welke hij uit hoofde van hetzelfde genootsaect was te doen”. Er werd echter besloten daarop niet te disponeren. (Vgl. Res. 18 Juli en 3 Aug. 1752).

Hem werd vergund (Res. 13 Dec. 1757) een steenen huis, gelegen buiten de Diestpoort, in het Westerveld, het zesde deel van blok O, in te richten „tot eene verzamelplaats der namen mitsgaders de offerassche van overleden Chineezzen den naam *Tan* voerende”. Hij overleed insolvent. (Res. 15 April en 15 Juli 1760.)

Over Oeij Tsielauw, zie onder XIX.

33. Lim Tjipko.

a. Res. 3 Juni 1749.

Voorts is in stede van den ter sessie van den 14 Januarij deses jaars van den dienst van Lieutenant der Chineese natie ontslagen Tan Iko goedgevonden en verstaen daartoe aen te stellen den Chinees Lim Tjipko.

Zie over hem onder XV.

34. Ong Eng Saaij.

Res. 29 December 1750.

Tot Lieut. der Chineesen in plaats van den op den 7 Julij deses jaars tot Capit. dier natie opgetreden Oeij Tsielauw is

verstaan aan te stellen het lid in het Collegie van boedelmeeesteren der onchristen sterfhuijzen Ong Eng Saaij mitsgad^s. in zijne steede tot boedelmeeester den Chineesen inwoonder Lim Ko-Enlo en tot Secret. der vergadering van den Capit. en Lieutenants-item translateur in hare taale in plaats van voorsz. Oeij Tsjielauw den Chinees Oeij Liang Son met het tractement en honneur daartoe bij resolutie van den 26 Meij A^o 1747 gesteld, mids hij zo wel als voorsz. boedelmeeester voor Scheepenen behoorlijk b'edigt werde.

Hij was huurder van een stuk Compagnie's land genaamd Pondok Jagon (Res. 21 Nov. 1755).

Zijne weduwe was Louw Sinnio. (Res. 30 Juli 1756).

35. Lim Ki-Enko.

a. Res. 15 Junij 1751.

Insteede van den overleeden Tsouw Soen Sing is verstaan tot Lieutenant van de Chinese natie te laten optreden Lim Ki Enko mitsg: in sijne plaatse tot Lid in 't Collegie van Boedelmeeesteren der onchristen sterfhuijsen aan te stellen den Chinees koopman Que Hoko en tot Secretaris der Chinese officieren den tolk in die tale en meede Chinees Oeij Tjamko, in steede van den overleeden Oeij Liang Son, mits de twee laaste voor Scheepenen presteeren den eed daartoe staande.

Bij Res. 9 April 1754 werd hem uitstel verleend voor de voldoening van hetgeen hij nog schuldig was wegens een aan hem bij Res. 26 Oct. 1751 verleend voorschot van rds. 10000. (Vgl. ook Res. 26 Oct. 1753).

In Res. 15 Maart 1763 wordt hij genoemd als huurder van twee suikermolens op het land Concordia.

Den Waterfiscaal werd opgedragen zijne schuld aan de Compagnie in te vorderen desnoods door middel van contrainte. (Res. 23 Maart 1763).

Hij overleed insolvent (Res. 5 Nov. 1765); wegens van de Compagnie gekochte tin had hij een achterstal groot f 840.—.

36. Lim Theecko.

a. Res. 8 November 1754.

In stede van den te deser dage overledenen Lieutenant der Chinese natie Ong Eeng Saij is verstaan daartoe uijt de verzoekers weder te nomineren en aan te stellen den Chinees

inwoonder alhier Lim Theecko die den gewoonen eed van purge sal moeten afleggen aan handen van Scheepenen deser stede.

Bij Res. 3 Dec. 1754 werd zijne huur van het land Pondok Jagon gecontinueerd voor zes jaren, mits betalende 50 rds. in 't jaar.

De met een dubieusen boedel overleden Luitenant Lim Theko was aan de Compagnie schuldig rds. 5700 voor tin, hem bij Res. 31 Mei 1763 verkocht, om de helft met contanten en de helft met suiker te worden betaald (Res. 30 Dec. 1763).

In zijn door schulden genoegzaam insolventen boedel waren executeurs Lim Djoenko en Lim Keeko. (Res. 6 Dec. 1764).

37. Khouw Hong Liang.

Voor zijne benoeming, zie XV (bl. 68).

„K'hoé hong-léang was a native of Cheang-chew and became Captain China of Batavia; he was also of a liberal disposition, and truly generous...” (The Chinaman abroad: or a desultory account of the Malayan Archipelago, particularly of Java, by Ong Tae-Hae, Shanghai, 1849, in Chinese Miscellany). Vgl. Wylie, Notes on Chinese Literature bl. 53.

De Engelsche vertaling is van den zendeling W. H. Medhurst; eene Hollandsche vertaling hiervan komt voor in Tijdschrift van Ned.-Indië, 14^e Jaarg. (1852), 2^e deel, blz. 1. Eene bewerking van deze *Hollandsche* vertaling is in 1858 te 's-Gravenhage uitgegeven onder den titel: „Chineesche aantekeningen omtrent Nederlandsch Indië. (Naar de *Engelsche* vertaling door Dr. W. H. Medhurst, vertaald door R. Browne)”.

Als pachter van de topbanen in 1748 werd hem bij Res. 21 Febr. 1749 atterminatie voor twee jaren verleend.

Hij was eigenaar van twee suikermolens op Karang Tjonggok. (Res. 6 April 1753).

Bij Res. 16 Aug. 1754 werd hij (met elf anderen) aangesteld tot wijk-meester in de „Chineese Campong”.

Hij was mede-executeur in den boedel van Luitenant So Tsoenseeng. (Res. 21 Nov. 1755).

Den 18^{en} Sept. 1772 maakte hij zijn testament (Notaris Mr. Pieters Lammers) waarbij tot executeuren van „den met zeer veel schulden bezwaarden boedel” werden aangesteld Bok Kinhi en Hiapko. (Res. 10 Dec. 1772).

Hij overleed vóór 2 Oct. 1772. (Zie Res. van dien datum).

38. Thee Poanko.

Res. 18 December 1759.

Door het overlijden van den Chinees Tan Wang Seeng een plaats van Lieutenant onder gedagte natie vacant geraakt zijnde,

is verstaan tot desselfs vervulling uit degeene die daarom versoeek hebben gedaan, weder aan te stellen den Chinees Thee Poanko.

„het debet van den geaufugeerden luitenant der Chinesen The Poanko” wegens de hem volgens besluit van 1763 verkochte 200 picols tin, bedroeg f 3852.12. (Res. 15 Nov. 1765).

In Res. 5 Febr. 1768 heet hij „den gevlugten en in de boeijen overleden gewezen Luitenant der Chineese natie alhier”.

39. Khouw Tjangko en 40 Louw Nungko.

Res. 10 Juni 1762.

Te meermalen aan deze tafel over het successive zedert eenige jaaren toegenomen getal van Chinese ingezetene alhier discours gevallen en thans door zijn Edelheijd aan de Heeren Leden te kennen gegeven zijnde dat daar omtrend zedert eenigen tijd nauwkeurige informatie hadde laten nemen en volgens zekere rapporten ontwaar was geworden dat het getal derzelve al zeer aanmerkelijk was en volgens dezelve dat van 't jaar 1740 zelfs zoude surpasseren, onder een verder voorstel of het niet convenabel was gelijk men nu en dan al eens van opinie was geweest om even als vóór het jaar 1740 wanneer alhier over de Chineesen als officieren gesteld waren een capitein en zes luitenants, namelijk: Nie Hoekong capitain, en Tan Tiongko, Que Oeijko, Oeij Tsomko, Khouw Tsinko, Niey Tjonko en Oeij Theeko luitenants, het presente getal der officieren van de Chineesche natie meede te vermeerderen ten eijnde in 't generaal beter zorg en reguard op die van hunne natie te kunnen slaan te meer de tegenwoordige Capitain en vier luitenants daarom aanzoek bij zijn Edelheijd gedaan hadden, zoo is, ingevolge de propositie van zijn Edelheid goedgevonden en verstaan evenals vóór het jaar 1740 het getal der Chineese officieren mits de toenemende menigte van die inwoonderen voor het vervolg weder dusdanig op een Capitain en ses luitenants te bepalen en dienvolgende tot suppletie van de twee luitenantsplaatsen, dewelke aan de ses thans ontbreken nog tot luitenants aan te stellen de Chineesen Khouw Tjangko en Louw Nungko.»

(39) Hij was eigenaar van twee tezamen getrokken stukken land, gelegen omtrent 7 à 8 uren gaans oostwaarts buiten de stad in 't Oosterveld, het vierde deel van blok 10, waar hij zeven suikermolens had.

Hij overleed, vóór 22 Juni 1770. In zijn testament van 12 Juni 1770 is sprake van zijne twee zoons. Executeuren in zijn boedel waren zijne weduwe Lim Tjonio, zijn zoon Khouw Hoe-tieeuw, Bok Kim Liam en I-onko Anko (Res. 29 Juli 1774).

Zijn zoon Khouw Goan Kong kreeg op 21-jarigen leeftijd veniam aetatis. (Res. 2 Juni 1772).

(40) In Res. 11 Jan. 1743 wordt gesproken van het frivool voorgeven van den Chinees Lauw Nungko als leverancier van kromhouten, kort vóór den opstand.

41. Gouw Boenko.

Res. 30 December 1763.

Ook is mits het overlijden van Lim Theko verstaan tot Luitenant der Chineesche natie aan te stellen den Chineeschen Boedelmeester Gouw Boenko en de hierdoor vacante Boedelmeestersplaats te begeeven aan den Chinees Louw Sinkong.

Bij Res. 6 Aug. 1765 krijgt zijne weduwe en boedelhoudster Lim Seeuwnio brieven van atterminatie voor den tijd van drie jaren.

42. Tung Ingko.

Res. 6 April 1764.

In stede van den overleden Lim Ki-Enlo is goedgevonden en verstaan bij dezen tot Luitenant van de Chineesen aan te stellen den Chinees Tung Ingko.

Hem wordt bij Res. 27 Dec. 1768 in admodiatie afgestaan de pacht van den te heffen tol van de wajangspelen over 1769. Ook kon hij krijgen de admodiatie der topbanen en was daarom zeer geschikt om 't een met het ander in behoorlijke orde zonder onderlinge moeilijkheden in pagt te hebben. Ook bood hij een hoogere som.

43. Louw Sinkong.

Res. 5 Juli 1764.

Insteede van den geaufugeerden The Poanko is goedgevonden en verstaan bij deezen aan te stellen tot Luitenant van de

Chineesen den Boedelmeester Louw Sinkong en in des laatsten plaats tot Boedelmeester den Chinees Gouw Sienko.

44. Oei Hingko.

Res. 19 Februari 1765.

In steede van den overledenen Gouw Boenko is goedgevonden en verstaan Oei Hinko bij desen te benoemen en aan te stellen tot een der luitenants van de Chineesen alhier.

In Res. 20 Maart 1772 heet „de Luitenant der Chineeschen Oeij Hingko een der gegoedsten van die natie”.

Over hem zie onder XVII.

45. The Lionko.

Res. 6 Mei 1769.

In plaats van den overleden Luitenant der Chineesen Lauw Limko is op de propositie van den Heere Gouverneur Generaal goedgevonden en verstaan daartoe te benoemen den Chinees The Lionko.

46. Tan Tjaijko.

Res. 3 October 1769.

Tot Luitenant der Chineesen alhier in plaats van den aflijvigen Louw Sing Kong is verstaan aan te stellen Tan Tjaijko en in dies steede weeder tot Boedelmeester den Chinees Oeij Koenko.

In Res. Dec. 1772 wordt zijne weduwe Khouw Tjinio genoemd en is sprake van „de sobere nalatenschap”.

47. Lim Teko.

Res. 22 Juni 1770.

Ook is verstaan in steede van den overledenen Kouw Tjanko tot Luitenant der Chineesen alhier aan te stellen Lim Teko.

Hij kreeg vergunning (Res. 11 Dec. 1761) twee zijner suikermolens op het land Tjikokol in het Tangerangſche te verplaatsen naar zijn land Pondok Seloet, gelegen boven de post Anké, waar ook een ſteenbakkerij was. (Res. 12 Maart 1762).

In zijn „door ſchulden nagenoeg insolventen boedel” waren Lim Djoenko en Lim Kieko executeuren. (Res. 6 Dec. 1764).

48. Gouw Poansoeij.

Res. 2 October 1772.

Tot Luitenant der Chineeschen alhier is goedgevonden en verſtaan aan te ſtellen den Chinees Gouw Poansoeij, in plaatſe van den overledenen Kouw Hongliang.

49. Ong Tjako.

Res. 17 November 1772.

Tot Luitenant van de Chineeschen alhier in plaatſe van den overledenen Tan Tjaijko is goedgevonden en verſtaan aan te ſtellen den Chinees Ong Tjako.

Van zijn boedel is ſprake in Res. 23 Juni 1775. Hij liet drie zoons en eene dochter na. Tot executeurs had hij aangesteld Tjoa Goatſe, Ong Bouseeng en den oud-Capitain van Ternate Ong Hiamko.

50. The Tjako.

Res. 15 December 1772.

Nog is goedgevonden en verſtaan tot Luitenant der Chineſche natie alhier aan te ſtellen den Chinees en oud-Boedelmeester van Samarang The Tjako, in plaatſe van den overledenen Ong Tjako.

51. Swa Thoenko.

Res. 31 Januari 1775.

Tot Luitenant der Chineesen in plaatſe van den voorge-noemden Ting Ingko is goedgevonden en verſtaan aan te ſtellen den Chinees Swa Thoenko.

Over hem zie XVIII.

52. Ong Soeseeng.

Res. 4 Augustus 1775.

Tot Luitenant der Chinesche natie alhier in plaatse van den overledenen Lim Theeko aan te stellen den Chinees Ong Soeseeng.

Hij was een zoon van den vroegeren Luitenant Ong Eng Saaij (34).

53. Tung Pi-Enko.

Res. 19 December 1775.

Voorts in zijne plaatse ¹ tot Lieutenant aan te stellen den Chinees en Boedelmeester Tung Pi-Enko.

54. Ko Kimko.

Res. 29 December 1775.

Tot Lieutenant der Chineeschen in plaatse van den overledenen The Tjako is goed gevonden en verstaan aan te stellen den oud Chineesch Boedelmeester Ko Kimko.

Hij maakte 27 Juni 1787 zijn testament. Zijn weduwe was Tan Sinnio. (Res. 29 Jan. 1788). Executeuren waren Ong Tjoesseeng, Ko Tamko en Liouw Ikong. (Res. 22 Maart 1791).

Over de geschillen tusschen de weduwe en deze executeuren, zie Res. 8 Maart, 22 Maart en 21 Juni 1791.

55. Njo Koangko.

Res. 8 Juli 1777.

Tot Luitenant der Chinesche natie alhier, in plaatse van den overledenen The Liongko, is goedgevonden en verstaan aan te stellen den Chinees Njo Koangko.

56. Tan Hoelo.

Res. 2 December 1783.

Mits het overleiden van den Luitenant der Chinesee natie

¹ N.l. van den tot Kapitein bevorderden Luitenant Oeij Hingko.

Gauw Pang Sooj is goedgevonden en verstaan weeder daartoe aantestellen den Chinees Boedelmeester Tan Hoelo, en in plaats van dezen laatsten tot Boedelmeester den meede Chinees Tan Pi Seeng.

Hij was Boedelmeester van 22 Dec. 1775 tot 2 Dec. 1783.

Zijn plan tot tegengang van zeeroof werd bij Res. 28 Juni 1785 ge-
-approveerd.

Zijne weduwe Oeij Tjoanio en Tan Tjeeuwsing waren executeuren in
zijn boedel. (Res. 1 Juli 1791).

Als zijne zoons worden genoemd Tan Limseeng en Tan Tjoesseeng.
(Res. 2 Aug. en 19 Dec. 1791).

57. Oeij Biankong.

Voor zijne benoeming, zie XVIII.

58. Lim Hantan.

Res. 12 October 1787.

Inplaats van den overleden Luitenant der Chineezen natie alhier Ko Kienko is nog goedgevonden en verstaan als zodanig weder aan te stellen den Chinees en gewezen Boedelmeester der Chineezen en andere onchristen sterfhuizen Lim Hantan.

Hij was Boedelmeester van 15 Jan. 1773, in 1774 en 1775.

59. Oeij Geeko.

Res. 22 December 1789.

Nogh is goedgevonden en verstaan op den voorstel van den heer Gouverneur Generaal tot Luitenant der Chineesche natie alhier aan te stellen, in steede van den overleeden Tan Hoelo, den Chinees en praesenten Pachter van de in en uitgaande rechten Oeij Geeko.

Hij overleed vóór 28 Sept. 1790. Zijne executeuren waren Oeij Hongko en de 17-jarige Oeij Tjoeijseng (vermoedelijk zijn zoon).

60. Tan Poko.

Voor zijne benoeming, zie XIX.

61. Lim Tjoengkong.

Res. 26 October 1790.

Ook is op den voorstel van welg. Heer Gouverneur Generaal goedgevonden en verstaan aan te stellen tot Luitenant der Chineesche natie alhier, in plaats van den overleeden Oeij Geeko, den Secretaris dier natie Lim Tjoengkong.

Hij werd bij Res. 25 Aug. 1769 benoemd tot Secretaris der Chineese natie in plaats van den overleden Oeij Jouiwko.

62. Gouw Tjangsie.

Res. 8 Februari 1791.

Insteede van den overleeden Luitenant der Chineesche natie alhier Lim Hantam, is op den verderen voorstel van welm: Zijn Edelheid goedgevonden en verstaan, weder als zoodanig te benoemen den Chinees Gouw Tjangsie.

Hij was mede-executeur in den boedel van Kapitein Ong Tjoseeng (XIX). Zie Res. 14 Februari 1792.

63. Tan Kwanko.

Voor zijne benoeming, zie XX.

Hij was Boedelmeester in 1790 en 1791.

64. Lim Tiangseeng.

Res. 16 Maart 1792.

In plaats van den overledenen Lieutenant der Chineesche natie Tan Quanko, is goedgevonden en verstaan als zodanig weeder aan te stellen de Boedelmeester Lim Tiangseeng en

voorts in steele van hem tot Lid in het Collegie van Boedelmeesteren der Chineezzen te benoemen den Chinees Oeij Tanko.

Hij werd benoemd tot Boedelmanester bij Res. 24 Dec. 1790 en Res. 21 Juni 1791.

65. Tan Peengko.

Res. 13 November 1792.

Mits het overleiden van den Luitenant der Chineesche natie alhier Tan Poko — is goedgevonden en verstaan weder aan te stellen den Boedelmanester Tan Peengko, en in steele van den laatstgemelde tot Boedelmanester te benoemen den Chinees The Honko.

Hij was Boedelmanester in 1791 en 1792.

66.¹ Oeij Tamko.

Res. 9 Jan. 1795.

Hij moet in hetzelfde jaar zijn vervangen door Tee Honko maar op welken datum is niet gebleken.

Hij was Boedelmanester in 1793 en 1794.

67. Tee Honko.

Res. 1795.

Hij was Boedelmanester in 1792, 1793 en 1794.

68. Gouw Kocko.

Res. 20 April 1798.

Hij wordt genoemd in Ned. Ind. Plakaatboek XIV, bl. 222 (11 Oct. 1805).

¹ De tekst van de resoluties waarbij de onder 66—73 vermelde Luitenanten zijn benoemd is te vinden in het Landsarchief.

69. Tan Soeijko.

Res. 27 Dec. 1800.

Hij was Boedelmeester in 1785—1790 maar bij Res. 24 Dec. 1790 werd verstaan hem en zijn collega Tan Piseng „uithoofde van de tegens hen ingekomen klagten wegens hun slecht en aanstootelijk gedrag te ontslaan”.

70. Kang Phoboën.

Res. 6 Jan. 1801.

71. Souw Kongko.

Res. 26 Oct. 1809.

Hij was Boedelmeester van 9 Jan. 1795 tot ten minste 1800.

72. Lie Tongong.

Res. 30 Nov. 1809.

Bij Res. 26 April 1809 werd de Chineesche suikermolenaar te Cadaw en Selapatjan Lie Tongong begunstigd met den titel van oud-luitenant der Chineesen. (Ned. Ind. Plakaatboek XV, bl. 678).

73. Tan Mappan.

Res. 30 Nov. 1809.

Bijlage 1.

- a. Generale Resolutiën des Casteels Batavia, genomen bij den Gouverneur Generaal en de Raden van India sedert pro. October tot ultimo December anno 1754.

Donderdag 7 November 1754.

Vervolgens met relatie tot dese materie de novo herlesen sijnde, seker voor eenige tijd ingedient en ter resumptie onder de gesamentlijke heeren leden rond geweest, mitsgaders thans weder ingebracht request van den capitain en verdere officieren der Chineese Natie behelsende in substantie hoe dat hunne landgenoten alhier ter plaatse, in steede van te erkennen de grote voorregten, privilegien en vrijheeden, haarlieden meer dan aan eenige andere der Oosterse Natien geaccordeert, en daar van als goede en vredelievende onderdanen met dankbaarheid te profiteeren, veele van deselve dagelijks meer en meer quamen uijttespatten in allerlei ondeugden en bedriegerijen, waarover hun supplianten dagelijks klagten wierden aangebragt, die sijlieden egter als ontbloot van eenige magt, tot groote prejuditie van veele onnosele lieden, niet in staat waren te beslissen.

Dat er onder andere veele Chineese waren, welke sonder beroep of professie sijnde, hun werk maakten die van hunne eigene natie die of jongst aangekomen of uijt sig selfs onnosel sijn, door aller leije listen en streken van 't hare te ontvreemden etc.

Dat dese quaatwillige, sig funderende eensdeels op hare ervarentheijt om sig 't sij door getuijgen van haar soort, of andere dier gelijke middelen, te redden, en anderen deels op de onervarentheijt en 't onvermogen van de onnosele voorwerpen van haar bedrog wel verre van sig te kreunen of te ontrusten over de klagten die dese laasten aan de supplianten komen te doen, haar selfs niet eens verwaardigen bij hun te komen, wanneer sij door den Chinesen bode werden gedagvaard, als wel overtuigd sijnde van het onvermogen der supplianten om haarlieden tot eenige de minste vergoeding of restitutie te constringeren.

Dat oversulx dese arme luijden bij hun supplianten geene satisfactie kunnende obtineren en soo min de wegen van regten kundig als van genoegsame middelen tot het enthameeren van eenige proces voorsien sijnde, genoodsaakt wierden hunne wettige pretentie te laten varen en de authouren van haar ongeluk straffeloos van alle verdere aanspraak te libereeren, die op dusdanigen wijze in haare quade menees gestijft wierden.

Dat sulks thans bereets soo verre de overhand hadde genomen, dat sij supplianten uijt bedugting der quade gevolgen die hetselve onvermeijdelijk na sig moeste sleepen, en ingevolge van haar pligt, te rade waren geworden dese Regering van alle 't selve en nog veele andere in swang gaande sinistre en quade practijquen kennisse te geven, onder eerbiedigen voorslag der middelen welke onder derselver correctie t heijlszaamst tot weering van dit bereets wortelvattende quaad soude kunnen werden ge-appliceert en bepaald werden in de volgende drie hoofdpoincten te weten:

Eerstelijk, dat sijlieden door dese Regeering gemagtigt wierden om allerleije questien en geschillen ter waarde van Rds.vijftig en daar onder te beslissen.

Ten tweeden, dat tot indruk van vrees en ontsag haar een blok mogte werden toegestaan om quaaddoenders en onwillige daarin op te sluijten, en

Ten dèrden, dat haar ten dien eijnde dienaren mogen werden vergunt om sodanige quaadwillige op te vatten en desnoods met geweld voor haar te brengen, waarvan de supplianten sustineerden dat seer veel goede vrugten en gevolgen te wagten soude wesen etc. en

Ten vierden of laastelijk, dat ook nog van veel nut scheen te sullen sijn, dat alle diegeene, welke onder hunne natie, door de supplianten bij naspeuring en ondersoek, bevonden souden werden onnutte leeglopers en quaatdoenders te sijn, jaarlijks bij namen aan dese Regering wierden opgegeven, om na China versonden te werden, met interdictie van oijt wederom in dese colonie te komen, op poene van vijf en twintig Rijksds. door de Nachodas der respective jonken te verbeuren, voor ieder sodanige versondene, welke sijlieden terug souden brengen.

Zo wierd over dit alles int breede gedelibereert en onder anderen in aanmerking genomen wesende, dat alhoewel de menigvuldige quade practijcquen en ongebondentheeden die onder de Chineese natie in swang gaan, wel komt te vereijtschen dat daar tegen voorzien werd, door eenig meerder pouvoir aan de gem. officieren te verleenen ten eijnde verscheijde ongebondene en slegte subjecten onder die natie wat beter in bedwang te kunnen houden, het egter om verscheijdene politicque redenen niet raadsaam sij haar sodanig een magt en vermogen te verlenen, dat alleen aan de justitieele collegien in 't criminele eijgen is, voornamentlijk het toestaan van een blok en sodanige dienaren, welke sij komen te versoecken, nadien het niet buijten apparentie sij dat daarvan nu en dan een quaad gebruik soude maken, al waaromme goedgevonden en verstaan wierd het tweede en derde lid van hunnen voorstel finaal van de hand te wijsen, en daar en tegen met betrecking tot het eerste en laaste haar te accorderen het volgende.

Eerstelijk, dat gelijk in vroegere dagen den Capitain der Chineese natie conform sekere periode te vinden in de al van voor lange tijden successive door dese Regering verleende commissie aan deselve bij de aanvaarding van hunne voorsz. qualiteit de faculteit is gegeven, om, met communicatie sijner lieutenants alle kleene voorvallende saken onder hare natie alhier uijt name deser Regering (gelijk daarbij vermeld staat) af te doen en te beslegten mits de grote of dubieuse renvoyerende daar het behoord, sij ook alsnu van dat voorregt sullen mogen blijven jouiseren, met permissie daar en boven om domestique differenten tot Rds. 25 toe dog niet daar boven in hunne wekelijkse vergaderingen af te doen na den teneur van hunne wetten en gewoontens, behoudens dat de succumbanten het regt van beroep voor Commissarissen van klene gerigtsaken deser stede sal werden overgelaten.

Ten tweede, dat in stede van hun een eijgen blok te accorderen als veel te sorgelijk sijnde, den bailluw en landdrost als er goede redenen voor zijn, dewelke ter hunner kennisse sullen moeten gebragt werden, verplicht sullen wesen desulke die aan hun door de officieren der Chinese natie werden overgeleverd, in hare blocken te sluijten en te houden, dog niet langer dan den gewonen tijd van driemaal vier en twintig uren wanneer

den geapprehendeerden, soo den eijsscher sulx begeerd, ten sijnen kosten door den officier in gijsseling sal werden gesonden teneijnde de saak bij den dagelijksen regter na behooren sal kunnen werden getermineert en afgedaan.

Ten derden, dat soowel den bailluw als landdrost sooals dat tot nog toe in eenige opsigte plaats is hebbende, op het versoeck der voorsz. officieren en bij grote needsake deselve met hunne substituten en verdere dienaren van de justitie sullen hebben te assisteren teneijnde degene die na de gedane aansegging of dagvaarding sig onwillig betoonen om voor gedagte officieren van de Chinese natie te compareeren op te halen of op te vatten, mits geassisteert wesende door den Chinesen bode.

Ten vierden of laastelijk de gem. Chinese officieren, ingevolge hunnen voorstel te demandereren en te gelasten om alle jaren tegens het vertrek der Chinese jonken aan dese Regeering ter dispositie op te geven de namen en het getal der ondeugende subjecten, die onder hunne natie gevonden werden en die sij sustineren dat onnutte instrumenten in deze colonie sijn, om, of naar China teruggesonden dan wel na goedvinden anders daarover gedisponeert te werden, en wijders de respective annachodas der jonken te interdiceren sulke versondene personen elders anders dan in China uijt te setten, of te laten hunnes weegs gaan, dan wel weder terug te voeren op een boete van Rds. 25 voor ieder sodanige ten behoefte van den ontdecker of aanbrenger.

Batavia in t Casteel dato voorsz.

was geteekend: Jb. Mossel, J. v. d. Waeijen, Ps. As. van der Parra, L. Hooreman, Pr. van der Velde, J. A. van Hohendorff, D. van Rheeden, Adriaan de Nijs, H. van Basel, J. van Riemsdijk en Michiel Romp secretaris.

Bijlage 2.

a. Res. 26 Nov. 1666.

Verscheijde malen in 't brede gesproken sijnde van 't capiteijnschap der Chinesen alhier nu al veele maenden sijnde vacant geweest ende aangemerckt zijnde dat niet en sij bevonden dat sulcx in eenige saecken, hinder of nadeel heeft gegeven.

DI. 78.

9

Soo is in bedencken genomen of al nodigh zij weder een capiteijn der Chinesen aangesteld werde. En 't een tegen 't ander overwogen zijnde goet gevonden hetzelfde ten minsten noch voor een jaar tijts aen te sien en uijt te stellen om ondertusschen te ervaren hoe 't sigh best sal willen schicken.

b. Generale missive van Gouv. Genl. en Raden aan de Verg. van Zeventienenen d.d. 25 Januari 1667.

All ettelijcke maenden verleden is hier comen te sterven, de Chinese Capitein Siqua, nae welcke plaets haer diverse sollicitanten hebben opgedaen, maer wij sijn tot noch toe tot geen nieuwe electie getreden, omdat om veele redenen seer is te twijffelen of all nodig sij dat die natie hier een hoofd en consequent een stoel in de banck van justitie gegeven werde, meer dan andere, veel stercker sijnde als de Chineesen, behalven de groote snoodheijt van deselve om het recht te verkeren, en de arme luijden daer se over te seggen hebben, uijt te suijsen, ¹ waerom wij nae verscheijden deliberatien hebben goetgevonden het aenstellen van een ander capitain noch voor ettelijcke maenden aen te sien, om te ervaren hoe het sich schicken sal.

c. Particuliere missive van G.G. Joan Maetsuijker.
(Vgl. bl. 26.)

d' H^{re} Pieter van Hoorn

Mijnheer,

Njaij d'Siko weduwe van den overleden Ziqua, Capiteijn der Chinesen alhier, heeft in den voorleden jare affgesonden een jonck van 120 lasten, die nevens UE en Comp^s schepen is verdrocken ² naer Hocksieuw ³ en omtrent het eijlandt lay-sing-soewa bij Canton gebroocken en gebleven sijnde, sijn 41 personen van het meede varens volck geberght en van daer in Hoksieuw overgevoert, daer onder gerekent Gankanio haeren Nachoda en Outsay den schrijver, beide van de negerije tsoewantsoehoe tongang-quan ⁴ mitsgaders den koopman Tanhin van de negrij tsioe

¹ Vgl. Missive Firando (Japan) 14 Oct. 1621: „'t volck aan te halen ende uijt te suijsen" en P. A. Leupe: Salomon Sweers, Raad van Indië 1644 „geldgierig en bij al de wereld door zijne uitzuiperij gehaat is". Bijdr. Kon. Inst. 3, VIII, bl. 45.

² Zie Dagr. Bat. 1666, bl. 102 en Miss. Reg. Bat. naar Japan dd° 9 Mei 1667.

³ Foochow, hoofdstad der provincie Foehkian.

⁴ Prefectuur Tsoan Tsioe, departement Tangoa (Tongaen).

soehoe, liong-kekoan, ¹ die neffens de resterende 38 personen alle op Batavia woonachtigh zijn en bij haer alhier gesonden brieff versocht heeft om van hare detentie gelargeert en met comp^s schepen overgevoert te worden. Ende want d'E. Comp^e vreedde met die van China heeft en voor onse goede ingeseten en te sorgen staet, soo en konnen wij niet twijffelen of sullen voorsz. personen, haer bekendt gemaekt sijnde te wesen onse ingeseten en, loslaten en UE. overgeven, tenminsten als haer gepresenteert wordt te voldoen de verteerde montkosten en ongelden, die dito weduwe belooft aen d'E. Comp^o te restitueren, derhalve soo UE. de sake bekendt ware, en soodanig geconstitueert bevindt dat haer verlossinge versocht wierde sonder schade van d'E. Comp^o, hebben wij bij desen UE. willen vermanen en recommanderen tot het effect haerder verlossinge te komen.

Onderst. en was geteeckent ende in margine:

UE. dienstb. vrundt

Joan Maetsuijker.

Batavia, 14 Junij, A^o 1667.

Bijlage 3.

a. Res. 25 October 1740.

Vervolgens ook gesproken en met eene in aanmerking genomen sijnde hoe in de presente constitutie des tijds dat de Stad en voorsteeden van de Chinese natie is ontbloot geraakt, men wel een à twee Chineesen van een goeden reuk van noden heeft, omme bij provisie te dienen als introduceurs van hare natie, die van de buijtenplaatsen en uijt China alhier mogten aankomen, zo is na overweging van het nodige goedgevonden en verstaan daar toe uijt de Chinese natie als voor goede en deugtsame Chineesen bekend sijnde aantestellen den presenten Capⁿ der Chineesen op Cheribon met name Oeij Tien Sieuw, en den Chinees handelaar Tan Iko althans ² remoreerende op Java's Oostkust ³ mitsgrs: daarvan kennisse te geven aan de bedientens van Samarang en Cheribon, ten eijnde die twee

¹ Prefectuur Tsiang Tsioe, departement Liongkkee.

² althans = thans.

³ Over de uitdrukking: Java's Oostkust, zie Priangan II, 53(2).

personen op een minsame wijze aantezetten omme sig herwaarts met'erwoon te begeeven tot het waarnemen van voors. hare opgelegde functie, terwijl met eene g'arresteerd wierd deselve met hare komste voor eerst buiten de boom te laten logeeren en huijshouden.

b. Res. 29 November 1740.

Ingevolge het aangeschreevene bij aparte letteren¹ van den 29: 8ber jongstl. conform het g'arresteerde op den 25 's bevorens, deeser dagen van Samarang herwaarts overgekomen sijnde den tot meede introducteur van Chinesee vreemdelingen aangestelden Chinees Tan Iko met nog seeven stux van sijne neven, dient

¹ Deze „aparte letteren” zijn niet in het Afg. Bat. Brieffboek gevonden; wel zijn de antwoorden aangetroffen:

Cheribon den 23^{en} November 1740.

..... vervolgens den alhier terwoon zijnde Sabandhaer Oeij Tiensieuw uijt name Uwer hoog Edele grootagtb. met alle sorte van minnelijke voor-
slagen zoeken te animeeren zig Bataviawaards te begeeven, omme op sijn komst aldaer in voege Uw hoog Edele grootachtb. promesse als introducteur der Chinesee vreemdelingen te ageeren, dan hoe voordeelich en met wat serieuse verzoeken denzelven hebbe aangesproken, heeft zulx egter afgeslagen en mij verzocht Uw hoogEdele groot agtb. voor de genegene gunste dies-
weegen aan hem beweesen, vrindelijk te bedanken, voorgeevende zijne op-
komst niet dan tot zijne merkelijke schade zoude kunnen strekken, te meer hij de Sabandharije volgens contract gemaakt tusschen de gezamentlijke Princen deses rixx voor den tijd van 15 jaeren heeft gehuurd, waarvan reeds nog maer 6 jaeren verstreeken zijn; ook heeft hij een zuijkermolen staande ende geleegeen op Gabang, daar en boven met vrouw en kinderen beladen, en zijn gantsche armoedje onder 't Javaentje uijtgezet, buiten zijne nog alhier hebbende steene wooninge La, omme alle het vorenstaande, neeme de vrijheijd op instantig verzoek van den Sabandhaer voormeld, uijt zijnen name Uw hoog Edele groot agtb. te smeeken dat van de opkomst na Batavia mag blijven g'eximeerd en alhier als voren continueeren.

Van Java's Oostkust den 12^{en} 9ber 1740.

Den zergeant van de Pommares en twee mindere militairen hebben alhier op den 4^{en} deser aangebragt Uw hoog Edele groot achtbaere gevenereerde aparte missive van den 29^{en} des maands bevorens, na welkers gehonoreerde inhoud de Chinees handelaar Tan Iko tans overvaert met een Inlands vaartuijg ten eijnde als meede Introducteur der Chinesee vreemdelingen te Batavia geemployeert te werden, wien daer toe volkomen genegen is, en betuijgt zijn onderdanige dankbaarh^t voor deese aan hem betoonde dierbare gunste met beloften zig sodanig te sullen gedraegen dat hij deselve meer en meer mag meriteeren en gaan mede over dies neven Tan Souwko, Souw Tsoensing, Queboek, Linggangko, Quekoheng, Thantsooko, Ong Theijko en Tsie Ienko.

wegen althans door de heeren raden Extraod^s Nicolaas Crul en Maurits van Aerden, onder een vrage of die menschen mede niet van briefjes tot harer securiteit ongerustheid soude dienen voorsien te werden, aan de Vergadering te kenne gegeven sijnde dat den voorm. Tan Iko, schoon hoe geneegen, egter zijn onvermogen hadde betuijgt en versogt omme van die commissie ontslagen te werden, dewijl hij niet konde leesen of schrijven, mitsgrs. sijnen macker in desen den Sabandhaar tot Cheribon Oeij Tien Sieuw na de informatie die men daarvan bereeds ingekreegen heeft ook niet geneegen schijnt te weesen vandaar op te breeken dewijl sulx tot desselvs merkelijke schade soude komen te strecken, so wierd na overweging van het nodige goedgevonden, niet alleen aan de hiervorengem. van Samarang overgekome ne agt Chineesen de noodige permissie briefjes tot harer securiteit te laten afgeven, maar ook meergem. Tan Iko en Oeij Tien Sieuw om g'allegueerde reedenen van die commissie te ontslaan.

Alverder wierd op de gedane nadere vrage van haar Ed^s. waar voorm. overgekomen Chineesen soude werden geplaatst omme secuur te kunnen weesen, nadien sig nog tot heden inde prauwen waarmede sij overgekomen zijn, hun verblijf komen te houden, en na het geresolveerde op den 3^{en} deeser binnen de stad niet vermogen te komen, so wierd almeede tendeesen opsigte goedgevonden en verstaan den gem. Chinees Tan Iko met zijn gevolg te plaatsen in het hujs van den omgekomen Chinees Oeij Lianko staande bujten de boom in het blok daartoe gedespecieert, mitsgad^s den eerstgem. als een groot negotiant sijnde te permitteeren omme bij dag in het Casteel en bij den heer Directeur Generaal te mogen komen omme over den handel en negotie te spreken, en voorts tot meerder securiteit van voorm. natie die indertijd van bujten mogte aankomen, een aparte magt van Europeesen in dat blok te leggen, teneijnde daardoor deselve van alle overlast te bevrijden en teffens Sorge te kunnen dragen van niemand's avonds na half seven uren in dat blok te laten komen.

Bij eene poging tot diefstal in „de woning van den Chinees Tan Iko, staande en gelegen in de Chineesche kampong bujten deser stadt „(25 Aug. 1742), kwam ook „de daar omtrent posterende Europeese wagt” te hulp. (Crimineele Rol 29 Sept. 1742).

Bij dese gelegenheid dan ook al met eene gesproken sijnde over de noodzakelijkheid dat instede van de hier vorengem. Chineesen wel andere personen wierden vereijst waaraan sig de anachodas van de verwagt werdende jonken uijt China en de verdere aankomende Chinese handelaars sig souden kunnen en mogen adresseeren om haar versoecken en verdere saken de negotie rakende aan de Heeren den Gouverneur en Directeur Generaal te kunnen voordragen, en waartoe al met eene als een bequaam subject te vorenquamen den Coopman Henry Abbis., die door sijne verscheijde togten van China vermeend wierd de vereischte capaciteit te besitten omme met die natie waaronder hij bekend geworden is te kunnen omgaan, so wierd goedgevonden den voorm. Abbis als Gecommitteerde over de aankomende Chineesen voor deesen jare aan te stellen, mits met den Sabandhar communicatif gaande. (Verg. Brief aan Bewindhebbers dd. 10 Januarij 1741).

c. Henry Abbis.

Het eerst is hij vermeld gevonden in Res. 8 April 1727: «Is verstaan te accorderen het versoeck van den engelsman Hendrik Abbis den 4^{en} deeser met het Portugees schip Nosso Senhora de penha als passagier te deeser plaatse aangekomen van Macao om eenige tijd of tot het vertrek van gemelte bodem alhier te mogen verblijven tot het liquideeren en inmaanen van verscheijde uijtstaande penningen hem van deese en geene competeerende, soo hij voorgeeft, onder recommendatie nogtans om zijne affaires ten eenemaal te vereffenen ten fine onder diergelijke pretext niet weder te komen tot het drijven van negotie op een indirecte wijze ofte op de namen van Chineezen.»

Bij Res. 11 Februari 1735 wordt hij in den dienst der compagnie aangenomen en aangesteld tot koopman en carga in den Chineeschen handel, omdat hij «zig sedert een ruijm getal van jaren met af- en aanvaren na het voormelde rijk [China] heeft besig gehouden» (Vgl. Gen. Missive 31 Maart 1735), en ondanks dat de aanstelling van vreemdelingen bij verscheidene ordres van Heeren XVII was verboden.

Bij Res. 20 April 1736 wordt hij aangesteld tot «eerste carga». Hij komt echter in verdenking — evenals de supercarga's Pieter Valk en Vincent van Wingerden — omtrent den inkoop van thee niet met de vereischte trouw gehandeld te hebben, waarom

werd besloten hem uit China te laten overkomen (Res. 27 Mei 1737). Hij wist zich echter te verantwoorden (Res. 7 Maart 1738) zoodat hij weder employabel werd verklaard (Res. 12 Mei 1738), tevens werd besloten hem in het aanstaande jaar weer als eerste supercarga te employeeren, waartoe hij ook bij Res. 21 April 1739 werd aangesteld. Aan het einde van Febr. 1740 kwam hij te Batavia terug (Res. 6 Mei 1740) en bij Res. 8 April 1740 werd besloten dat hij te Batavia zou verblijven.

Uit Res. 2 Dec. 1740 blijkt dat de G.G. de aanstelling van Abbis tot Gecommitteerde voor de Chineezen wel niet probeerde maar er zich bij heeft neergelegd. Op dien datum wordt in Rade van India voorgesteld: «of het niet dienstig soude wezen dat den jongst aangestelden Commissaris over de Chinese natie den coopman Henry Abbis een woning omtrend de Boom werd aangewezen en een instructie tot sijnen narigt geformeert», waarop wordt besloten geen instructie aan Abbis te geven als onnoodig zijnde «dewijl denselven gehouden is van alle voorvallende saken kennis te geven aan den Heere Gouverneur Generaal, dog denzelven daarenteegens een woning aan het Viercant te besorgen omme altijd bij de hand te weesen tot het hooren en spreken der Chinese natie.»

Nadat bij Res. 17 Maart 1741 gunstig was beschikt op zijn «verzoek omme vermits ruijme tijdsexpiratie met een der retour-schepen van de eerste bezending in dit najaar na Nederland te mogen werden verlost,» kwam hij hierop terug en werd hem bij Res. 16 Mei 1741 vergund «alhier te mogen verblijven». Bij Res. 23 Aug. 1743 werd «tot sabandaar en licentmeester aangesteld den buijten emploij sijnden coopman Henry Abbis.» Bij Res. 24 December 1744 werd wegens zijn overlijden een opvolger aangesteld.

In de crimineele Rolle van 1743 (October) wordt gesproken van interrogatoria [1 en 2 Oct. 1742] beantwoord door den coopman Henry Abbis «waaruijt middag klaar is komen te blijken dat de heer Mr. Willem Vincent Helvetius, ordinar lid in desen rade en Mr. Cornelis Phillips, gesuspendeert advocaat fiscaal van India, hun ijder in 't bijzonder hebben schuldig gemaakt aan een ongeoorloofde en onmenselijke massacre van een menigte Chineesen, d' eerste in 't hospitaal van die natie en de laatstgemelde in des E. Comp^s boeijen en andere plaatsen.» (Vgl. Kol. Archief, Koloniale Aanwinsten N°. 59). Toen de Raad ordinaris

Elias de Haeze naar Nederland was gezonden, was Abbis zijn gemachtigde te Batavia (K. A. Stukken proces Valckenier. Aanwinsten 1889 N°. 26 P).

Henry Abbis was geboren te Londen (Generale Monsterrol van Batavia dd. 30 Juni 1744) en gehuwd met Johanna Sonnemans, met wie hij, ziekelijk zijnde, een testament maakte (16 December 1744, notaris Petrus Dobbelaar. K. A. Testamenten N°. 562) waarbij hij legateerde: 2000 rds aan G. G. Van Imhoff, als blijk zijner erkentelijkheid; 1000 rds aan Johanna Magdalena, kind van Pieter d'Espar, over wie hij 2 Juli 1743 ten doop had gestaan (dochter van Pieter d'Espar en Wilhelmina Visser, zie de Haan, Priangan I, 48) en 5000 rds aan zijne zuster Sara, weduwe Cooke te Londen.